

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete, utlänningslagen, universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras.

Enligt propositionen ska en tredjelandsmedborgare beviljas det första uppehållstillståndet för studier direkt för hela den tid avläggandet av examen eller studierna varar, varvid uppehållstillståndet inte behöver förlängas med jämna mellanrum.

Det föreslås att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas efter studierna för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet förlängs och blir mer flexibel. Ändringen gäller också forskare som slutfört sitt forskningsarbete. Det föreslås att typen av uppehållstillstånd för studerande vid en högskola ändras till kontinuerligt tillstånd.

Den som ansökt om internationellt skydd eller fått beslut om utvisning ska kunna ansöka om uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd. Det är dock inte fråga om uppehållstillstånd som inbegriper rätt att röra sig till en annan medlemsstat. De nationella uppehållstillstånden är också avsedda för andra nationella behov i situationer där uppehållstillstånd enligt det direktiv som gäller forskares och studerandes inresa inte kan beviljas. I lagen föreslås dessutom vissa andra preciseringar för att förtydliga tillämpningen av lagen.

Dessutom föreslås det att utlänningslagens bestämmelser om villkoren för beviljande av permanent uppehållstillstånd för högskolestuderande preciseras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Lagstiftning.....	5
2.1.1 Bakgrund.....	5
2.1.2 Studerande.....	6
2.1.3 Forskare.....	9
2.1.4 Arbetspraktik och annan praktik	10
2.1.5 Volontärer	11
2.1.6 Uppehållstillstånd på grund av feriearbete.....	12
2.1.7 Uppehållstillstånd för att söka arbete och bedriva företagsverksamhet.....	12
2.1.8 Personer som sökt och beviljats internationellt skydd, subsidiärt skydd eller tillfälligt skydd samt personer som fått utvisningsbeslut.....	13
2.1.9 Rätt att arbeta och arbetets varaktighet samt rätt att idka näring	13
2.2 Högskolornas examina och målsatta studietider för dem.....	15
2.3 Andra studier och målsatta studietider för dem	15
2.4 Uppföljning av avlagda examina och studieframsteg	16
3 Målsättning.....	16
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	17
4.1 De viktigaste förslagen.....	17
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	18
4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna.....	18
4.2.2 Samhälleliga konsekvenser	18
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser.....	19
4.2.3.1 Ekonomiska konsekvenser för staten	19
4.2.3.2 Konsekvenser i synnerhet för den sociala tryggheten, utkomststødet och hälso- och sjukvården	21
4.2.4 Andra samhälleliga konsekvenser.....	22
4.2.4.1 Konsekvenser för högskolorna, arbetsgivarna och sysselsättningen.....	22
4.2.4.2 Konsekvenser för den sökandes ställning	25
4.2.4.3 Konsekvenser för asylsökande och tredjelandsmedborgare som fått ett utvisningsbeslut.....	27
4.2.4.4 Konsekvenser för sökandes familjemedlemmar	28
4.2.4.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen.....	28
4.2.4.6 Konsekvenser för uppehållstillståndssystemets funktion och transparens.....	29
4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna	29
4.2.5.1 Migrationsverket	29
4.2.5.2 Finlands representationer och externa tjänsteleverantörer	34
4.2.5.3 Utbildningsstyrelsen och högskolorna	34
4.2.5.4 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	35
4.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen	35

RP 232/2021 rd

5 Alternativa handlingsvägar	36
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	36
5.1.1 Försörjningsvillkoret för studerande	36
5.1.2 Tillståndsslaget för studerande	37
5.1.3 Försörjningsvillkoret för forskare	39
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	39
5.2.1 Europeiska unionens medlemsländer	39
5.2.1.1 EMN-enkät för medlemsländerna	39
5.2.1.2 Sverige	41
5.2.1.3 Norge	41
5.2.1.4 Danmark	42
5.2.1.5 Estland	43
5.2.1.6 Tyskland	44
5.2.1.7 Nederländerna	44
5.2.2 Länder utanför Europeiska unionen	45
5.2.2.1 Förenade kungariket	45
5.2.2.2 Kanada	47
5.2.2.3 Australien	48
5.2.2.4 Nya Zeeland	49
5.2.2.5 Singapore	50
6 Remissvar	50
6.1 Inledning	50
6.2 Beviljande av uppehållstillstånd för hela studietiden	51
6.3 Ändring av tillståndslag från tillfälligt till kontinuerligt	51
6.4 Upphållstillstånd för doktorander	51
6.5 Tillstånd för arbetssökning	52
6.6 Nationellt tillstånd för studerande	52
6.7 Permanent uppehållstillstånd	52
6.8 Beslut om ansökan utifrån utredningar tillgängliga vid tidpunkten för beslutet	53
6.9 Studieavgifter	53
6.10 Övrigt	53
6.11 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	53
7 Specialmotivering	54
7.1 Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete	54
7.2 Utlänningslagen	67
7.3 Universitetslagen	67
7.4 Yrkehögskolelagen	67
8 Ikraftträdande	67
9 Verkställighet och uppföljning	67
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	68
10.1 Inledning	68
10.2 Tryggad försörjning och kontroll av försörjningen	68
10.3 Tillståndslag	71
10.4 Slutord	73
LAGFÖRSLAG	74

RP 232/2021 rd

1. Lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete.....	74
2. Lag om ändring av 56 och 77 § i utlänningslagen	81
3. Lag om ändring av 10 § i universitetslagen	82
4. Lag om ändring av 13 a § i yrkeshögskolelagen.....	82
BILAGA	84
PARALLELLTEXTER	84
1. Lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete.....	84
2. Lag om ändring av 56 och 77 § i utlänningslagen	96
3. Lag om ändring av 10 § i universitetslagen	97
4. Lag om ändring av 13 a § i yrkeshögskolelagen.....	98

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt målen i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska det göras lättare för forskare som är tredjelandsmedborgare, för studerande och personer som avlagt högskoleexamen i Finland och för deras familjer att stanna i landet genom att tillståndspraxis förnyas, uppehållstillståndprocesserna görs smidigare och växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet stärks. Enligt regeringsprogrammet ska de studerande också beviljas uppehållstillstånd för hela den tid de avlägger examen och efter det att de har utexaminerats ska det förlängas till två år.

1.2 Beredning

Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller flera åtgärder för att utveckla bestämmelserna och förfarandena för invandring av arbetstagare, studerande och forskare.

Åtgärderna i regeringsprogrammet berör arbets- och näringsministeriets, inrikesministeriets, utrikesministeriets, undervisnings- och kulturministeriets och social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden. Därför har dessa ministerier beslutat att tillsätta ett utvecklingsprojekt för att genomföra de ovannämnda åtgärderna i regeringsprogrammet och för att samordna genomförandet. Utvecklingsprojektet består av en styrgrupp och fem underarbetsgrupper, varav en ska se över bestämmelserna om utländska studerande och forskare.

Propositionens förslag bereddes under ledning av arbets- och näringsministeriet i samarbete med den ovannämnda underarbetsgruppen. I beredningen deltog arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, Utbildningsstyrelsen, Migrationsverket, Finlands universitetsrektorerers råd UNIFI rf, Professorsförbundet rf, Tieteentekijöiden liitto ry, Finlands studerandekårens förbund – SAMOK rf, Finlands studentkårers förbund FSF rf och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf.

Arbets- och näringsministeriet ordnade i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet en rundabordsdiskussion för intressentgrupperna den 24 maj 2021. Propositionens förslag presenterades den 17 juni 2021 på ett internationellt avslutningswebbinarium för den första fasen i ett pilotprojekt som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet för att underlätta inreseprocessen för studerande.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning

2.1.1 Bakgrund

Lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018, nedan *forskar- och studerandelagen*) föreskriver om

de grunder för uppehållstillstånd som ingår i direktiv (EU) 2016/801¹ (nedan *forskar- och studerandedirektivet*) och utöver dem om alla uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier. Lagen trädde i kraft den 1 september 2018. En del bestämmelser om forskare och volontärer samt deras familjemedlemmar finns kvar i utlänningslagen (301/2004). När direktivet genomfördes förändrades rättsläget eftersom direktivets tillämpningsområde är avgränsat så att de som ansökt om internationellt skydd inte omfattas av lagen och inte längre kan ansöka om uppehållstillstånd exempelvis på grund av studier.

Direktivets bestämmelser om högskolestuderande och forskare ger dem rätt att flytta till andra medlemsstater när vissa villkor uppfylls. De nationella uppehållstillstånden inbegriper inte samma rätt. Direktivets tillämpningsområde innebär också att personer som inte omfattas av tillämpningsområdet, såsom de ovan nämnda som ansökt om internationellt skydd, inte kan få uppehållstillstånd i enlighet med direktivet och inte heller de rättigheter som direktivet föreskriver, rörligheten inbegripen.

2.1.2 Studerande

I 7 § i forskar- och studerandelagen föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd för studier. I paragrafen ingår alla bestämmelser om studier, både direktivbaserade och nationella. Enligt 3 mom. beviljas uppehållstillstånd på grund av studier som ett tillfälligt tillstånd för högst två år, om inte tillståndet söks för kortare tid eller studietiden understiger två år. Uppehållstillståndets tvååriga giltighetstid innebär att den studerande ska ansöka om nytt uppehållstillstånd om studierna varar längre än två år. Den studerande blir alltså vanligen tvungen att ansöka om nytt uppehållstillstånd en eller två gånger före utexamineringen, och måste samtidigt varje gång bevisa att villkoren för beviljande av uppehållstillstånd uppfylls och varje gång betala ansökningsavgiften. Om den studerande inte har kunnat visa upp en utredning om tryggad försörjning för två år har uppehållstillståndet kunnat beviljas för ett år. Den studerande har då blivit tvungen att ännu oftare ansöka om nytt uppehållstillstånd.

Enligt 7 § 2 mom. i forskar- och studerandelagen är ett villkor för uppehållstillstånd att den studerandes försörjning är tryggad på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen. Lagen utgår från att den utländska personens försörjning ska vara tryggad under den tid som det beviljade uppehållstillståndet gäller. Enligt 39 § 2 mom. i utlänningslagen anses utlänningsens försörjning vara tryggad vid beviljande av första uppehållstillstånd om hans eller hennes vistelse i landet bekostas med inkomster från förvärvsarbete, verksamhet som företagare, pensioner, tillgångar eller andra källor som anses sedvanliga så att han eller hon inte kan antas bli beroende av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) eller av någon annan därmed jämförbar ekonomisk förmån som tryggar hans eller hennes försörjning. Som sådan förmån anses inte socialskyddsformåner som ersätter kostnader. I 3 mom. föreskrivs att utlänningsens försörjning när fortsatt tillstånd beviljas ska vara tryggad på det sätt som bestäms i 2 mom. dock så att beviljande av tillstånd inte förhindras av att utlänningsen tillfälligt tyr sig till utkomststöd eller någon annan därmed jämförbar förmån för att trygga sin försörjning. I 4 mom. föreskrivs dessutom att den sökande för myndigheten ska förete en utredning om hur hans eller hennes försörjning tryggas i Finland.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandssmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete.

RP 232/2021 rd

Avsikten med den gällande bestämmelsen om försörjningsvillkoret är att uppehållstillstånd på grund av studier kan beviljas, och för högst två år, enligt hur den sökande kan visa att försörjningen är tryggad. En studerande försörjer sig vanligen i inledningsskedet med egna besparingar och först senare under vistelsen i landet också med eventuella inkomster från deltidsarbete.

Beviljade uppehållstillstånd för att avlägga studier:

	2018	2019	2020
Första uppehållstillstånd			
- högre högskoleexamen	995	1037	768
- lägre högskoleexamen	876	1054	1114
- yrkesexamen	259	367	537
- studentexamen	19	17	29
- andra, okategoriserade examensstudier	101	50	52
- utbytesstudier:			
- lägre högskolestudier	32	15	1
- högre högskolestudier	33	10	1
- yrkesstudier	1	1	–
- gymnasiestudier	7	–	–
- andra, okategoriserade	2702	2557	620
- andra, inte examensinriktade studier			
- högre högskolestudier	4	39	79
- lägre högskolestudier	12	1	–
- studier på andra stadiet	72	40	–
- andra, okategoriserade	48	16	24
Beviljade första uppehållstillstånd sammanlagt	5161	5204	3225
Fortsatt uppehållstillstånd			
- högre högskoleexamen	1756	1392	728
- lägre högskoleexamen	2702	2476	1512
- yrkesexamen	253	340	330
- studentexamen	22	31	31
- andra, okategoriserade examensstudier	411	133	42
- utbytesstudier:			
- lägre högskolestudier	5	3	2
- högre högskolestudier	2	1	–
- andra, okategoriserade	72	51	58
- andra, inte examensinriktade studier			
- högre högskolestudier	–	1	–
- lägre högskolestudier	1	–	1
- studier på andra stadiet	31	28	51
- kompletterande studier	2	1	–
- andra, okategoriserade	870	354	86
Beviljade fortsatta uppehållstillstånd sammanlagt	6127	4811	2838

RP 232/2021 rd

Enligt statistiken (tilastot.migri.fi) var antalet personer under 18 år som beviljats uppehållstillstånd på grund av studier under dessa tre år:

	2018	2019	2020
Åldersgruppen 14–17 år	429	442*	374

*) en person som beviljats uppehållstillstånd var 13 år gammal

Enligt statistiken beviljades 5 246 uppehållstillstånd för studerande 2019 och 825 ansökningar avslogs. Av uppehållstillstånden beviljades cirka 82 procent för högst ett år (4 285 beslut) och cirka 18 procent för mer än ett, men högst två år (960 beslut). Av dessa uppehållstillstånd beviljades 2 558 på grund av examensinriktade studier. Av de examensstuderande beviljades cirka 64 procent (31 % av alla beslut) uppehållstillstånd för högst ett år (1 638 beslut) och 36 procent (18 % av alla beslut) uppehållstillstånd för över ett år, men högst två år (919 beslut). Av statistiken framgår inte orsakerna till att uppehållstillstånd beviljats för mindre än två år. Förmodligen har anledningen i vissa fall varit svårigheter att uppfylla försörjningsvillkoret, men det kan också finnas andra grunder. I vilket fall som helst är det klart att endast en liten del av de studerande kan ansöka om uppehållstillstånd för två år även om tillståndet får beviljas för två år i sänder.

En mycket liten del av de studerandes ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd får avslag. År 2019 fattades 148 negativa (ca 3 %) och 4 829 positiva beslut, och 2020 fattades 118 negativa (ca 4 %) och 2 838 positiva beslut. Det här vittnar om att åtminstone de flesta studerande inte har haft några problem med att bevisa att de kan försörja sig i det skede då de vistats ett år eller längre i landet.

Migrationsverket har gett information om grunderna för avslagen på ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för studerande 2020. Grovt taget är otillräcklig försörjning inte någon särskilt vanlig grund för avslag på studerandes ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd, eftersom avsaknad av tryggad försörjning var grunden för endast cirka en tiondedel av alla negativa beslut 2020. År 2020 registrerades detta som grunden för 11 beslut, vilket utgör cirka 0,4 procent av alla ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för studerande.

Enligt 7 § i forskar- och studerandelagen är uppehållstillstånd som beviljas för studier tillfälliga till sin natur. Enligt 33 § i utlänningslagen kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas antingen tillfälligt (B-tillstånd) eller kontinuerligt (A-tillstånd). Studerande beviljas tillfälliga tillstånd eftersom studier har betraktats som en tillfällig grund för vistelse i landet (RP 28/2003 rd, s. 148). För närvarande är målet dock att utbilda experter för den finländska arbetsmarknadens behov och uppmuntra dem att stanna i Finland efter studierna. Tillståndsslaget är av betydelse i synnerhet i det skede då det blir aktuellt för den studerande att ansöka om permanent uppehållstillstånd, eftersom permanent uppehållstillstånd enligt 56 § i utlänningslagen beviljas utläningar som efter att ha fått ett kontinuerligt uppehållstillstånd (dvs. A-tillstånd) lagligen vistats i landet i fyra år utan avbrott. Vid ansökan om medborgarskap räknas till villkoret om boendetid (13, 14 och 15 § i medborgarskapslagen 359/2003) endast hälften av den tid som den sökande innan beviljandet av kontinuerligt uppehållstillstånd har vistats i Finland med tillfälligt uppehållstillstånd. Tillstånd som beviljas forskare är enligt 6 § i forskar- och studerandelagen kontinuerliga (A-tillstånd). Det har alltså kunnat dröja anmärkningsvärt länge för studerande att

få permanent uppehållstillstånd, eftersom vistelsen i Finland med uppehållstillstånd för studerande inte överhuvudtaget räknats in i den vistelsetid som krävs för permanent uppehållstillstånd.

En ändring av tillståndslaget leder också till att uppehållstillstånd för att söka arbete kan beviljas som kontinuerligt för studerande efter slutförda studier, liksom för forskare i nuläget. Även detta ökar sannolikheten för att de ska stanna i landet och på arbetsmarknaden. Dessa ändringar sätter med fog press på bl.a. högskolor och företag att intensifiera åtgärder och förändra attityder för att få in studerande på arbetsmarknaden. Högskolorna främjar nu samtidigt allt kraftigare arbetslivskopplingen under studierna, vilket torde öka sannolikheten att den studerande stannar i landet. Ändringen är också befogad med tanke på att forskare beviljas kontinuerligt tillstånd (A).

Av de internationella studerande som tog examen 2018 hade 53 procent² börjat arbeta i Finland och 36 procent flyttat bort 2019, medan fyra procent var arbetslösa och tre procent studerade. Andelen som hittar arbete och antalet internationella studerande varierar beroende på branschen. Sysselsättningschanserna för internationella studerande är störst inom social- och hälsovården (76 %) och det tekniska området (60 %) och sämst inom pedagogik (27 %) och samhällsvetenskap (39 %) (Källa: Vipunen).

Sysselsättningsgraden i Finland för internationella studerande ett år efter examen är högre efter yrkeshögskoleexamen (58 %) än efter högre högskoleexamen vid ett universitet (49 %) (Källa: Vipunen).

Enligt Migrationsverkets statistik var handläggningstiden i slutet av augusti 2021 för alla ansökningar från studerande i genomsnitt 18 dagar och medianen 12 dagar, medan handläggningstiden ett år tidigare var i genomsnitt 73 dagar och medianen 15 dagar.

2.1.3 Forskare

Forskare beviljas uppehållstillstånd för vetenskaplig forskning med stöd av forskar- och studerandelagens 6 §. Dessutom kan vissa forskare enligt 77 § 1 mom. 4 punkten i utlänningslagen beviljas annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete om avsikten är att yrkesmässigt verka inom vetenskap. Uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandelagen kan endast beviljas personer som avlagt högre högskoleexamen. En sökande som avlagt lägre högskoleexamen, bedriver vetenskaplig forskning och är anställd av ett forskningsorgan kan däremot ansöka om uppehållstillstånd med stöd av den ovannämnda paragrafen i utlänningslagen. Om förhållandet mellan den sökande och forskningsorganet inte är ett anställningsförhållande kan uppehållstillstånd sökas på annan grund (45 § i utlänningslagen).

Enligt statistik från Migrationsverket (tilastot.migri.fi) beviljades 1 032 st. första uppehållstillstånd för forskning 2019 och 776 st. 2020.

² Enligt tidigare undersökningar stannade 60–70 procent av utlänningarna i Finland efter examen, på basis av uppgifter om utexaminerade 2011 som bodde i Finland 2014. V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo, & A. Kaihovaara (Eds.), Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: tutkimusartikkeleita kotoutumisesta (s. 72), Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM oppaat ja muut julkaisut, 2019:10, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-487-7> och Do they stay or go? Analysis of international students in Finland, Charles Mathies och Hannu Karhunen (2020), <https://doi.org/10.1080/14767724.2020.1816926>.

Forskare som avses i 6 § i forskar- och studerandelagen beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd, som vid en första ansökan beviljas för högst två år. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år. I praktiken gäller det typiska uppehållstillståndet i cirka ett år, eftersom det är knutet till det aktuella anställningsförhållandet eller den aktuella finansieringsperioden. Forskaren ska alltså varje år ansöka om nytt arbete eller ny finansiering och ett nytt uppehållstillstånd. Denna process är medför stor stress och osäkerhet för många forskare. Att tillstånden ska förnyas innebär också att ansökningsavgiften ska betalas flera gånger, i synnerhet om även forskarens familjemedlemmar på samma sätt ansöker om fortsatt uppehållstillstånd. Även personer som studerar för en doktorexamen i Finland får uppehållstillstånd för forskare. När forskningen slutförts kan forskare ansöka om uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet, men en forskare kan endast ansöka om detta uppehållstillstånd en gång och det beviljas för högst ett år. Forskare som vistas i Finland med uppehållstillstånd enligt utlänningslagen (45 § och 77 § 1 mom. 4 punkten) kan inte få tillstånd för att söka arbete. I forskningssektorn är anställningsförhållandena ofta tidsbegränsade eller också arbetar forskarna med stipendier, vilket för både finländska och internationella experter vanligen innebär avbrott av olika längd i arbetslivet. För internationella experter kan det bli omöjligt att integreras om de inte kan ordna sin vistelse i Finland under tillfälliga avbrott i arbetet.

2.1.4 Arbetspraktik och annan praktik

Begreppet praktikant definieras i 4 § 4 punkten i forskar- och studerandelagen. Enligt definitionen avses med praktikant en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i praktik som bygger på ett anställningsförhållande i syfte att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö. Definitionen är baserad på direktivet. En praktikant som inte uppfyller definitionen i forskar- och studerandelagen eftersom praktiken t.ex. inte utförs i ett anställningsförhållande kan ändå få uppehållstillstånd med stöd av utlänningslagen.

Migrationsverket beviljar sådana praktikanter som inte avses i forskar- och studerandelagen uppehållstillstånd på s.k. annan grund (45 § i utlänningslagen) om praktiken har en väsentlig koppling till högskolestudierna eller t.ex. är en obligatorisk del av studierna eller en fortsättning på högskolestudierna, vistelsen i landet är tillfällig och försörjningen tryggad t.ex. med ett stipendium. Enligt Migrationsverkets anvisning om försörjningsvillkoret tillämpas på Erasmus+-praktikanter undantagsvis samma försörjningskrav som för studerande, dvs. den lägre nivån på 560 €/mån.

Programmet Finska i Finland är för närvarande det enda av Utbildningsstyrelsen direkt nationellt administrerade praktikprogrammet som tar emot praktikanter i Finland. I framtiden kan urvalet av praktikprogram förändras. Programmet är avsett för utländska universitetsstuderande som studerar finska, och är en möjlighet för dem att lära sig praktisk finska i arbetslivet. I programmet deltar årligen sammanlagt 25–35 personer, varav högst tio är tredjelandsmedborgare. Åren 2019–2021 har tredjelandsmedborgare, t.ex. från Ryssland, Kina, Nordamerika och Mexiko, inte kunnat delta i programmet eftersom det saknats en tillståndskategori för praktikanter med stipendium. Utbildningsstyrelsens stipendium för Finska i Finland är för närvarande 670 €/mån. och praktikanterna har erbjudits bostad av arbetsgivaren för praktikperioden.

Den globala mobiliteten via programmet Erasmus+ har sedan 2018 förutom studerandeutbyte också omfattat praktikperioder utomlands för högskolestuderande. Grundexamens- och forskarstuderande inom alla utbildningsområden kan avlägga studierelaterad praktik under studierna eller senast inom ett år efter utexamineringen. Stipendiet ska dock beviljas före utexamineringen. Via programmet Erasmus+ finansieras både praktikanter som åker från Finland till partnerländerna och praktikanter som kommer till Finland från partnerländerna. I praktikantutbytet iakttas följande principer: praktiken ska vara oavbrutet i minst 2 månader och högst 12 månader,

lämpliga praktikplatser är företag samt de flesta privata och offentliga organisationer inbegripet forskningsinstitut, högskolor, andra läroanstalter, stiftelser och civilsamhällesorganisationer, den studerande ansvarar för att skaffa en lämplig praktikplats men högskolan kan hjälpa den studerande leta, den finländska högskolan är mottagare för inkommande praktikanter, ordnar praktiken och betalar stipendiet.

Utbildningsstyrelsen beviljar Erasmus+-praktikanter ett stipendium som finansieringsperioden 2014–2020 uppgår till 900 €/mån. + resebidrag 180–1 500 € beroende på avståndet mellan avgångs- och målorten (praktikperioderna kan genomföras fram till 05/2023). Stipendiebeloppet för finansieringsperioden 2021–2027 är ännu okänt eftersom den första ansökningsomgången ordnas först 2022. Stipendiet kommer fortsättningsvis att bestå av ett månatligt belopp och ett resebidrag, och nivån kommer sannolikt att förbli oförändrad.

Praktiken har varit en del av den globala mobiliteten inom Erasmus+ sedan ansökningsomgången 2018. Med hänsyn till den tid som krävdes för att starta upp verksamheten hann mycket få praktikperioder genomföras innan covid 19-pandemin bröt ut. Största delen av den finansiering som högskolorna sökt och beviljats av Utbildningsstyrelsen går till studerandeutbyte i stället för praktik. Högskolorna kan ändå använda stödet flexibelt, dvs. stöd som beviljats för studerandeutbyte kan användas för att finansiera praktikperioder. Antalet inkommande praktikanter har inte varit stort: 2020 beviljades 258 utbytesperioder och 15 praktikperioder, 2019 beviljades 306 utbytesperioder och 9 praktikperioder och 2018 beviljades 235 utbytesperioder och 9 praktikperioder.

2.1.5 Volontärer

När en tredjelandsmedborgare ansöker om uppehållstillstånd i Finland för volontärarbete som ordnas av europeiska solidaritetskåren (*European Solidarity Corps, ESC*) eller den europeiska volontärtjänsten (*European Voluntary Service, EVS*) beviljas uppehållstillståndet med stöd av 9 § i forskar- och studerandelagen. Upphållstillståndet baseras på direktivet. För annat volontärarbete, t.ex. via de etablerade organisationerna MaaIlmanvaihto ry –ICYE Finland och AIESEC, beviljas uppehållstillstånd på s.k. annan grund enligt 45 § i utlänningslagen. Upphållstillståndet baseras på nationell lag och behovet av nationell reglering.

Tidigare, dvs. fram till den 1 september 2018, beviljades uppehållstillståndet på grunden annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete enligt 77 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen, vilket då var etablerad praxis. Den 1 september 2018 trädde en ändring av 77 § i kraft, enligt vilken försörjningen ska vara tryggad med inkomster från förvärvsarbete, vilket ledde till att grunden annat arbete inte längre kunde tillämpas på volontärarbete. Samtidigt trädde också forskar- och studerandelagen i kraft med sina bestämmelser om uppehållstillstånd som beviljas enbart på grund av ESC- och EVS-volontärarbete enligt direktivet, och det enda alternativet har därför varit att bevilja uppehållstillstånd på s.k. annan grund.

Dessa organisationer som ordnar volontärverksamhet har dock haft en etablerad verksamhet, och därför är det motiverat att införa ett eget nationellt uppehållstillstånd för den och närmare föreskriva om villkoren för beviljande av tillståndet. För närvarande är kriterierna för uppehållstillstånd på annan grund för volontärarbete att verksamheten ska vara ordnad via en organisation som ordnar volontärprogram och att volontärarbetet varar i högst ett år. Försörjningen ska vara tryggad under hela vistelsen i Finland, och därför ska avtalet mellan den sökande och volontären innehålla en utredning över medlen för volontärtiden.

2.1.6 Uppehållstillstånd på grund av feriearbete

För närvarande beviljas uppehållstillstånd på grund av ett s.k. working holiday-avtal (avtal om feriearbete) mellan Finland och en annan stat med stöd av 77 § 1 mom. 11 punkten i utlänningslagen. Enligt den punkten beviljas annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete bl.a. utlänningar som utför arbete som ingår i ett mellanstatligt avtal. Enligt 3 mom. i samma paragraf ska utlänningsens försörjning vara tryggad genom inkomster från förvärvsarbete under den tid som uppehållstillståndet gäller. I praktiken förutsätter Migrationsverket dock inte att försörjningen tryggas med förvärvsarbete, utan på personer som feriearbetar tillämpas 39 § i utlänningslagen och närmare bestämt den nivå som anges i Migrationsverkets anvisning.

Finland har för närvarande avtal om feriearbete med Australien och Nya Zeeland, och i bägge fallen konstateras det att resans primära syfte ska vara semester och inte arbete. Därför är inte utlänningslagens 5 kap. om arbete det mest naturliga stället för bestämmelser om avtal om feriearbete.

I nuläget beviljas få tillstånd. Migrationsverket för ingen separat statistik över tillstånd som beviljas på grund av feriearbete, eftersom de statistikförs som tillstånd för praktikanter. Migrationsverket uppskattar att färre än 50 sådana tillstånd beviljas per år. För närvarande förhandlar Finland med tre andra stater (Japan, Sydkorea och Kanada) om motsvarande arrangemang, och målet är att antalet tillstånd ska öka i framtiden.

2.1.7 Uppehållstillstånd för att söka arbete och bedriva företagsverksamhet

En studerande som avlagt sin examen och en forskare som slutfört sitt forskningsarbete kan med stöd av 10 § i den gällande forskar- och studerandelagen på ansökan beviljas uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet under högst ett år efter att det föregående tillståndet har gått ut. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska giltighetstiden för uppehållstillståndet förlängas till två år och det ska göras möjligt att ta emot kortvariga jobb.

Uppehållstillståndet kan sökas och beviljas om tredjelandsmedborgaren inte har någon annan grund för att få uppehållstillstånd vid tiden för examen eller slutförandet av forskningsarbetet. Enligt den gällande bestämmelsen ska uppehållstillståndet sökas under det föregående tillståndets giltighetstid. En studerande eller forskare som fått en visstidsanställning och efter sitt uppehållstillstånd för studier eller forskning ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete förlorar möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd för arbetssökning, eftersom personen inte ansökt under giltighetstiden för sitt uppehållstillstånd för studier eller forskning.

2.1.8 Personer som sökt och beviljats internationellt skydd, subsidiärt skydd eller tillfälligt skydd samt personer som fått utvisningsbeslut

Den gällande forskar- och studerandelagen tillämpas inte på tredjelandsmedborgare och statslösa som söker eller får internationellt skydd, subsidiärt skydd eller tillfälligt skydd enligt direktiven 2011/95/EU³ och 2001/55/EG⁴ eller på personer vars utvisning har skjutits upp av faktiska eller rättsliga omständigheter. Avgränsningen anges i direktivets artikel 2 om tillämpningsområdet, som tagits in som sådan i 2 § i forskar- och studerandelagen för att genomföra direktivet. Avgränsningen innebär att tredjelandsmedborgare som sökt eller fått internationellt skydd eller fått ett beslut om utvisning i Finland eller någon annan medlemsstat inte kan få uppehållstillstånd enligt direktivet t.ex. på grund av studier. Före lagens ikraftträdande den 1 september 2018, då utlänningslagen innehöll bestämmelser om uppehållstillstånd för studerande, kunde dessa personer söka och få uppehållstillstånd för studerande om de uppfyllde villkoren för beviljande.

Direktivets tillämpningsområde kan inte ändras, men enligt uppgift från kommissionen begränsar inte direktivet medlemsstaternas möjligheter att lagstifta om nationella uppehållstillstånd. Av medlemsstaterna har t.ex. Tyskland sådana nationella bestämmelser. Detta innebär om ett nationellt uppehållstillstånd kan beviljas att det inte är förknippat med de rättigheter som föreskrivs i direktivet, t.ex. rätten för studerande och forskare att röra sig inom EU.

2.1.9 Rätt att arbeta och arbetets varaktighet samt rätt att idka näring

Bestämmelser om studerandes rätt att arbeta finns i 14 § i forskar- och studerandelagen, enligt vilken rätten att arbeta är begränsad till i genomsnitt 25 timmar per vecka under den tid då läroanstalten ordnar undervisning. En studerande får arbeta på heltid när läroanstalten inte ordnar någon egentlig undervisning eller om arbetet är praktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete. Det har upplevts som problematiskt att paragrafen inte exakt anger under vilken tidsperiod arbetsmängden ska utjämnas till 25 timmar, och i praktiken har det förekommit situationer där myndigheterna tolkat bestämmelsen på olika sätt. Det har också visat sig att de studerande själva inte har klart för sig hur mycket de får arbeta, vilket har kunnat påverka deras möjligheter att tacka ja till arbetserbjudanden. Dessutom har läroanstalterna inte längre några uppenbara perioder då ingen undervisning ordnas, utan studier kan avläggas även under sommarterminen. Därför har parterna upplevt att det är oklart under vilken tidsperiod studerande får heltidsarbeta.

Internationella studerande tillbringar i genomsnitt varje vecka 33 timmar med handledda eller självständiga studier och 23,6 timmar med att arbeta. För alla studerande är den genomsnittliga arbetstiden 21 timmar per vecka, vilket innebär att internationella studerande arbetar 2,6 timmar längre än genomsnittet. Av internationella studerande svarade 60 procent att påståendet att de inte skulle ha råd att studera utan att arbeta väl eller mycket väl beskriver deras situation. En

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehålllet i det beviljade skyddet (omarbetning).

⁴ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta.

fjärdedel av de internationella studerandena uppgav också att de arbetar för att stödja andra ekonomiskt. (Eurostudent VII, internationella studerande N= 700)

För andra än studerande innehåller forskar- och studerandelagen inte några bestämmelser om rätten att arbeta. Forskarnas rätt att arbeta baseras för närvarande på 78 § 3 mom. 1 punkten i utlänningslagen, som föreskriver att en utlänning som har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd på annan grund än arbete har rätt att arbeta. För närvarande finns inga bestämmelser i lag om praktikanter rätt att arbeta.

Det finns för närvarande inga bestämmelser i forskar- och studerandelagen eller utlänningslagen om rätten att idka näring. Den etablerade synen har dock varit att tredjelandsmedborgare som vistas i landet med uppehållstillstånd får starta företag och idka näring i Finland.

I 15 § i forskar- och studerandelagen finns bestämmelser om när studerandes och forskares rätt att arbeta börjar och upphör. Bestämmelserna om alla tillstånd som beviljas med stöd av forskar- och studerandelagen har inte samlats i samma paragraf, utan utlänningslagen har med stöd av forskar- och studerandelagens 3 § och 15 § 3 mom. tillämpats på rätten att arbeta och rättens varaktighet i tillämpliga delar.

Enligt det gällande första momentet får en tredjelandsmedborgare som haft tillstånd enligt 6 eller 7 § och ansöker om fortsatt tillstånd på en annan grund fortsätta arbetet eller företagsverksamheten enligt det tidigare tillståndet eller börja ett nytt arbete eller företagsverksamhet om ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts medan det tidigare uppehållstillståndet var i kraft. För forskare överlappar den här bestämmelsen med 80 § 2 mom. i utlänningslagen, men för studerande innebär den att de inte binds av timbegränsningarna i uppehållstillståndet för studerande när de ansökt om ett nytt tillstånd för t.ex. arbete eller arbetssökning, utan att de har kunnat börja heltidsarbete genast när de ansökt om tillståndet. Bestämmelsen trädde ursprungligen i kraft den 1 februari 2006 (34/2006) i samband med lagstiftningen om uppehållstillstånd för arbetssökning. Tanken var då att personer som avlagt examen och ansökt om fortsatt uppehållstillstånd för arbetssökning eller arbete medan det tidigare tillståndet var i kraft ska få börja ett nytt arbete. Bestämmelsen fanns i utlänningslagen tills den när forskar- och studerandelagen stiftades flyttades till den lagens 15 § 1 mom. i sin gällande form. Även om momentet inte längre specificerar vilket tillstånd en studerande eller forskare ska söka för att få börja arbeta utan begränsningar genast efter att ha inlett ansökan om fortsatt tillstånd har bestämmelsen i praktiken tolkats på samma sätt som innan den flyttades till forskar- och studerandelagen. Rättsläget är oklart i fråga om vilka tillstånd bestämmelsen gäller.

Enligt gällande 2 mom. har tredjelandsmedborgare som vistas i landet med uppehållstillstånd för att söka arbete fått bedriva företagsverksamhet eller börja arbeta när de har hittat ett arbete. I praktiken innebär detta att den som vistas i landet med ett tillstånd för arbetssökning har obegränsad rätt att arbeta.

Enligt 3 mom. får arbetet eller företagsverksamheten inte fortsätta om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd för en forskare eller arbetspraktikant avslås, och ändring i beslutet söks genom besvär. Den här regeln avviker från alla andra uppehållstillstånd, som regleras av bestämmelserna i utlänningslagens 80 § 1 och 2 mom. om hur länge rätten att arbeta gäller. Enligt dessa moment får en tredjelandsmedborgare fortsätta arbeta i enlighet med det tidigare tillståndet tills ett uppehållstillstånd på ny ansökan eller ett avslagsbeslut vunnit laga kraft, förutsatt att personen har ansökt om fortsatt uppehållstillstånd medan det tidigare uppehållstillståndet varit i kraft. Skillnaderna i bestämmelserna är obefogade med tanke på likabehandlingen, och Migrationsverkets kundrådgivning upplever dem som besvärliga.

2.2 Högskolornas examina och målsatta studietider för dem

Vid universiteten kan de studerande avlägga lägre (kandidatexamen, I cykeln) och högre (magisterexamen, II cykeln) högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina (doktorsexamen). En högre högskoleexamen avläggs efter en lägre högskoleexamen eller motsvarande utbildning. De målsatta tiderna för att avlägga examina vid ett universitet är följande:

- Lägre (kandidat) högskoleexamen: tre läsår
- Högre (magister) högskoleexamen: två läsår

Vid yrkeshögskolorna kan de studerande avlägga yrkeshögskoleexamina (högskoleexamen, I cykeln) och högre yrkeshögskoleexamina (II cykeln). Den målsatta tiden för att avlägga en yrkeshögskoleexamen är beroende på examens omfattning följande:

- Tiden för att avlägga en yrkeshögskoleexamen är 3,5 år för en examen med 210 studiepoäng
- 4 år för en examen med 240 studiepoäng
- 4,5 år för en examen med 270 studiepoäng
- Tiden för att avlägga en högre yrkeshögskoleexamen är beroende på omfattningen (60–90 sp) 2–3 år

Internationella examensstuderande avlade cirka 4 960 högskoleexamina i Finland 2019, och cirka 450 av dessa var doktorsexamina. Totalt 73,5 procent av de utländska studerandena i examensinriktade program vid Finlands högskolor kom 2019 från länder utanför EU/EES, flest från Vietnam (2 200 studerande), Ryssland (1 941) och Kina (1 791). Totalt studerande cirka 20 000 internationella studerande vid Finlands högskolor 2019. Av de internationella examensstuderandena var 11 000 män och 8 900 kvinnor. Flest internationella högskolestuderande studerade vid yrkeshögskolorna för en yrkeshögskoleexamen (42 %) och vid universiteten för en högre högskoleexamen (28,5 %), och 20 procent av alla internationella studerande studerade för en doktorsexamen. Resten av de internationella studerande studerade för en högre yrkeshögskoleexamen (4 %) och en lägre högskoleexamen vid ett universitet (4,3 %) (Källa: Vipunen).

Bestämmelser om målsatta studietider finns i 40 § i universitetslagen (558/2009). I 30 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) föreskrivs att tiden för att avlägga examina bestäms i yrkeshögskolans examensstadga och i undervisningsplanen. I 25 § i lagen om Försvarshögskolan (1121/2008) föreskrivs att studietiden bestäms i studieplanen. I 15 § i lagen om polisyrkeshögskolan (1164/2013) föreskrivs att bestämmelser om studietiden utfärdas genom statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan (282/2014, 10 §), och meddelas med stöd av den i Polisyrkeshögskolans examensstadga.

2.3 Andra studier och målsatta studietider för dem

Examina enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) är yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen. Ingen målsatt studietid har föreskrivits för att avlägga yrkesinriktade examina. För en studerande som inleder en utbildning utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande, utveckling och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder förs in. Den målsatta studietiden bestäms utifrån den planen. Utbildningsanordnaren utarbetar och uppdaterar den personliga utvecklingsplanen tillsammans med den studerande. Planen utarbetas inte i ansökningsfasen utan först när personen antagits som studerande. I lagen om yrkesutbildning

finns också bestämmelser om utbildning som handleder för yrkesutbildning (Valma). Utbildning som handleder för yrkesutbildning ska genomföras inom ett år, om inte utbildningsanordnaren beviljar den studerande förlängning på grund av sjukdom eller av någon annat särskild orsak.

Enligt gymnasielagen (714/2018) utgör gymnasieutbildningen en lärokurs vars målsatta tid är tre år. I gymnasielagen finns också bestämmelser om utbildning som ordnas för invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål och som förbereder för gymnasieutbildning (Luva). Enligt gymnasielagen har den studerande rätt att slutföra gymnasieutbildningens lärokurs på högst fyra år och den gymnasieförberedande utbildningen på högst ett år, om inte utbildningsanordnaren beviljar den studerande extra tid för slutförande av studierna på grund av sjukdom, skada eller någon annan särskild orsak.

Den 1 augusti 2022 sammanslås utbildningarna Valma och Luva till en ny utbildning som handleder för examensutbildning. Bestämmelser om den finns i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020). Målet med utbildningen som handleder för examensutbildning är att ge den studerande färdigheter att söka till gymnasieutbildning eller yrkesinriktad examensutbildning. Tiden för genomförande av utbildning som handleder för examensutbildning är högst ett år. Utbildningsanordnaren kan bevilja den studerande extra tid för slutförande av studierna på grund av sjukdom, skada eller av någon annan särskild orsak.

2.4 Uppföljning av avlagda examina och studieframsteg

Högskolornas riksomfattande datalager Virta innehåller uppgifter om studierätt, examina, studieprestationer och bedömningen av dem, terminsanmälningar och perioder av internationell mobilitet för högstestuderande som studerar i Finland. I datalagret sammanställs de uppdaterade uppgifterna i högskolornas studeranderegister på ett enhetligt sätt. Datalagret Virta är informationskällan för uppgifterna om avlagda examina och studieprestationer vid högskolorna i den nationella tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter, Koski, som ger myndigheterna tillgång till uppgifter från olika datalager om examina och studieprestationer på olika utbildningsstadier. Det här möjliggör en kontinuerlig uppföljning av internationella examensstuderandes studier. Migrationsverket får via en registeranslutning information om hur studierna framskrider.

Den nationella informationsresursen inom utbildning (Koski) innehåller information om studierätter och examina samt studieprestationer och bedömningar av dem i de utbildningar som avses i gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att genomföra åtgärderna i statsminister Sanna Marins regeringsprogram om uppehållstillstånd som beviljas tredjelandsmedborgare för studier och om uppehållstillstånd som beviljas studerande och forskare för arbetssökning.

När en tredjelandsmedborgare ansöker om sitt första uppehållstillstånd på grund av studier ska det tillstånd som beviljas vara personens enda uppehållstillstånd, eftersom studierna ska kunna slutföras under tillståndets giltighetstid. Målet är alltså att göra det möjligt för studerande att fokusera på sina studier från början till slut utan skyldighet att ansöka om fortsatt uppehållstillstånd under studietiden.

Ett annat mål som baseras på regeringsprogrammet är att studerande som avlagt examen och forskare som slutfört sitt forskningsarbete ska kunna ansöka om nytt uppehållstillstånd för två

år för arbetssökning och företagande. Målet är att utexaminerade studerande och forskare som slutfört sin forskning och kan försörja sig ska få tillräckligt lång tid på sig att hitta en ny grund för fortsatt vistelse och för att stanna i Finland om de saknar arbete eller annan grund för uppehållstillstånd när giltighetstiden för deras uppehållstillstånd går ut. Ett mål är också att så många utbildade och kompetenta invandrare som möjligt ska stanna och integreras i det finländska samhället, och ett tvåårigt i stället för ett ettårigt fortsatt uppehållstillstånd kan ge dem förutsättningar att stanna.

Ett syfte med propositionen är också att precisera bestämmelserna i lagen (719/2018) och flytta bestämmelser till den från utlänningslagen. Målet är att samla bestämmelserna om uppehållstillstånd av samma typ i en enda lag, så att tillämpningen av lagen blir tydligare för de sökande, myndigheterna och andra.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det viktigaste förslaget i fråga om studerande som är tredjelandsmedborgare är att uppehållstillstånd ska beviljas på en enda ansökan för hela den tid det tar att avlägga examen eller studierna. Ett annat viktigt förslag för att uppnå detta mål i regeringsprogrammet är att en utredning över tryggad försörjning ska krävas av den sökande endast för det första året i samband med ansökan. Den studerande bör dock ha en tryggad försörjning under hela studietiden. Enligt förslaget ska försörjningsvillkoret och även studieframstegen kontrolleras under studietiden.

I fråga om studerande som avlägger en högskoleexamen föreslås att tillståndsslaget ändras till kontinuerligt (A). För andra studerande föreslås tillståndsslaget förbli tillfälligt (B). Med förslaget eftersträvas bättre förutsättningar för allt fler högskolestuderande att stanna permanent i landet. Det kontinuerliga tillståndsslaget är av betydelse när permanent uppehållstillstånd beviljas. Förslaget innebär att högskolestuderande får möjlighet till permanent uppehållstillstånd på grund av att de avlagt studier. Propositionen innehåller därför förslaget att villkoren för permanent uppehållstillstånd ska uppfyllas på det sätt som föreskrivs i 56 § i utlänningslagen och att det dessutom ska förutsättas att examen har avlagts och förutsättningar finns för att få ett nytt kontinuerligt uppehållstillstånd på någon annan grund än studier.

I propositionen föreslås utifrån regeringsprogrammet att tredjelandsmedborgare som avlagt sina studier eller slutfört sitt forskningsarbete ska beviljas uppehållstillstånd för två år för att söka arbete eller inleda företagsverksamhet. Detta uppehållstillstånd beviljas om den sökande saknar anställning eller annan grund för att beviljas uppehållstillstånd för att fortsätta vistas i landet efter slutförda studier eller forskning. Det är fråga om en förlängning av uppehållstillståndets giltighetstid från ett år till två år. I förslaget ingår att uppehållstillståndet kan sökas i fem år efter att examen avlagts eller forskningsarbetet slutförts, vilket innebär att det inte längre är knutet till utgången av det föregående uppehållstillståndets giltighetstid. Dessutom kan den maximala giltighetstiden två år användas i upp till tre minst sex månader långa avsnitt.

I propositionen föreslås också att bestämmelserna om uppehållstillstånd av samma typ samlas i forskar- och studerandelagen och att bestämmelser om s.k. nationella uppehållstillstånd tas in i den. Med sådana bestämmelser och med en föreslagen ändring av tillämpningsområdet kan också personer med internationellt skydd eller utvisningsbeslut ansöka om uppehållstillstånd, vilket för närvarande med stöd av gällande lag inte är möjligt.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Propositionens syfte är att främja en kontrollerad invandring med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och med hänsyn till internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Genom de förslag som ingår i propositionen tillgodoses likabehandling, skydd för privatliv, personuppgifter och familjeliv samt rätten till arbete. Förslagets bestämmelser och specialmotivering är noggrant avgränsade och exakta, vilket på bästa möjliga sätt påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för de tredjelandsmedborgare som lagen tillämpas på. Konsekvenserna beskrivs närmare nedan.

4.2.2 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen är baserad på statsminister Sanna Marins regeringsprogram Ett inkluderande och kunnigt Finland. Enligt programmet behöver Finland aktiv arbetskraftsinvandring. Regeringen har som mål att öka invandringen av kunnig arbetskraft. Prioriteringen läggs på branscher där det råder brist på arbetskraft och på experter, studerande och forskare som är väsentliga för spets- och tillväxtbranscherna inom forskning, utveckling och innovationer.

Utan invandring minskar Finlands befolkning i arbetsför ålder med tiotusentals personer per år. Kompetensbristen är på väg att bli ett hinder för tillväxten. Forskning visar att invandringens konsekvenser för den offentliga ekonomin i hög grad beror på den långsiktiga realiserade sysselsättningsutvecklingen bland invandrarna. Det är sannolikare att invandrare som kommer för att arbeta eller studera förbättrar balansen i de offentliga finanserna än att de försämrar den.⁵

De förslag som ingår i propositionen bidrar till att uppfylla de uppställda målen genom att inresebestämmelserna för experter, uttryckligen studerande och forskare, ändras på ett sätt som stärker konkurrens- och kvarhållningskraften genom att förutsättningarna för invandring förbättras. Förslagen påverkar dock inte direkt hur många studerande eller forskare som kommer till Finland och stannar. Liksom det konstateras på andra ställen i denna proposition påverkas attraktions- och kvarhållningskraften av flera faktorer, och systemet för uppehållstillstånd är inte den enda avgörande, men det är ändå en viktig faktor.

Samhället måste även på andra sätt vara så attraktivt att t.ex. en specialist väljer uttryckligen Finland och inte ett konkurrerande land. Nedan i avsnitt 5.2.1 visar den internationella kontexten att få medlemsstater i unionen beviljar längre än ett- eller tvååriga uppehållstillstånd för studerande. Finland skulle alltså framstå positivt i en internationell jämförelse, och den långa giltighetstiden för uppehållstillståndet kan tänkas utgöra en attraktionsfaktor när tredjelandsmedborgare överväger studier utomlands, förutsatt att även läroanstalten och Finland är tillräckligt attraktiva mål. Ändringen stärker också de studerandes band till Finland och ökar chanserna att de stannar kvar. En längre vistelse innebär bättre möjligheter att band till Finland uppstår och att personen lär sig språket och kulturen. Även kunskaperna om den finländska arbetsmarknaden

⁵ T.ex. Mauri Kotamäki, Maahanmuutto – uhka vai mahdollisuus i Befolkningsförbundets befolkningspolitiska rapport 2020 [Kestävän väestönkehityksen Suomi \(vaestoliitto.fi\)](https://www.kestaven.fi/kestaven-vaestonkehityksen-suomi-vaestoliitto-fi).

kan då utvecklas bättre. En längre giltighetstid för uppehållstillståndet motiverar sannolikt studerande att stanna mer varaktigt och integreras i Finland, då de redan vid ankomsten vet att de kan stanna länge.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

4.2.3.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

Ändringarna har vissa ekonomiska konsekvenser, huvudsakligen till följd av behovet av programvaruutveckling för Migrationsverkets utlänningsregister UMA. Nya grunder måste skapas i registret för de nya och ändrade uppehållstillstånden. Det här är viktigt för en tydlig statistikföring och handläggning av ansökningar. Även ansökningsblanketterna måste utvecklas. Ändringarna kommer att kräva personalresurser för utbildning, och tillämpningsanvisningar och informationsmaterial bör uppdateras så att de motsvarar de nya tillståndstyperna.

Kostnadskalkylen för 2021–2022 för Migrationsverkets digitala utveckling till följd av lagändringar (nya ansökningsgrunder och övrig UMA-EnterFinland-utveckling för befintliga typer av uppehållstillstånd) är sammanlagt 347 100 euro. Den finansiering som krävs enligt kostnadskalkylen ingår i den tredje tilläggsbudgeten 2021 (RP 95/2021 rd), som riksdagen godkände den 23 juni 2021. Finland har inom ramen för sitt program för hållbar tillväxt ansökt om finansiering för digitalisering av tillståndsprocesser från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). I den tredje tilläggsbudgeten 2021 har två miljoner euro av den första RRF-finansieringen allokerats till Migrationsverket för olika ändamål, bl.a. för att genomföra den systemutveckling som krävs till följd av denna proposition.

Den ovannämnda finansieringen inkluderar inte efterhandskontroll. I regel utförs efterhandskontroll tidigast ett år efter att lagen trätt i kraft, vilket innebär att det finns tid under 2022 för att utveckla teknik för ändamålet. I efterhandskontrollen utnyttjas automationsutvecklingen och kontrolleras uppgifter manuellt. Därmed har efterhandskontrollen inga ekonomiska konsekvenser i denna proposition. Migrationsverket har för avsikt att utföra utvecklingsarbetet kring efterhandskontrollen med AMIF-finansiering, som kan sökas i början av 2022. Enligt Migrationsverket beräknas automatiseringen av efterhandskontrollen kosta 160 200 euro 2022. Om ingen automatisering utvecklas till stöd för en effektiv efterhandskontroll eller om AMIF-finansiering för utvecklingen inte beviljas ökar behovet av manuellt arbete och årsverken.

Migrationsverket allokerade 2020 sammanlagt 18,5 årsverken till handläggningen av uppehållstillstånd för studerande. Uppskattningsvis åtta av dessa årsverken riktades till handläggningen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för studerande, och kostnaden var totalt 480 000 euro per år. Efter de lagändringar som föreslås i denna proposition prövas fortsatta uppehållstillstånd fortfarande i vissa situationer på det sätt som beskrivs i avsnitt 4.2.4.2, vilket uppskattas kräva minst ett årsverke, dvs. 60 000 euro per år.

Migrationsverkets kostnader för efterhandskontrollen är 60 000 euro per årsverke och år. Eftersom en effektiv efterhandskontroll har konstaterats kräva minst tre handläggarnivåer och två föredragandenivåer blir de totala arbetskraftskostnaderna för årsverkerna 300 000 euro per år. Enligt Migrationsverket kan en biträdande inspektör handlägga cirka 40 ansökningar per månad, dvs. 400 ansökningar per år (beräknat på 10 månader), vilket inbegriper gallringsarbete. En överinspektör prövar och fattar påföljande beslut om återkallelse av uppehållstillstånd. En överinspektör föredrar cirka 300 beslut per år. Denna personalresurs behövs oberoende av automatiseringen eftersom automatiska aviseringar kontrolleras manuellt. Eftersom ingen motsvarande uppföljning av uppehållstillstånd för studerande tidigare har gjorts torde först de praktiska erfarenheterna efter lagens ikraftträdande visa om resursen är tillräcklig.

Som det konstateras ovan behövs permanenta resurser för minst tre handläggarnivåer och minst två föredragandenivåer för att utföra efterhandskontrollen. Med beaktande av Migrationsverkets resursbehov för fortsatta uppehållstillstånd och efterhandskontroll uppstår en potentiell besparing av uppskattningsvis två årsverken, dvs. 120 000 euro per år. Beredningen av årsverken för efterhandskontrollen föreslås ske i anslutning till statsbudgeten i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2023–2026.

I avsnitt 9 i denna proposition föreslås dessutom att uppfyllandet av försörjningsvillkoret och eventuella relaterade fenomen följs upp i fem år efter lagens ikraftträdande. Om det då framkommer att kontrollen inte är tillräckligt effektiv kan lagen ändras eller andra åtgärder vidtas.

När studerande beviljas uppehållstillstånd med längre giltighetstid än tidigare, och det i regel inte behövs några ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd, minskar Migrationsverkets avgiftsinkomster. Ansökningarna om fortsatt uppehållstillstånd kommer inte att försvinna helt, eftersom det kommer att uppstå situationer där fortsatt uppehållstillstånd på grund av studier fortfarande behövs. Dessa situationer beskrivs närmare i avsnitt 4.2.4.2. Vid den tidpunkt då lagen träder i kraft vistas i landet dessutom personer som med stöd av den nya lagen kommer att ansöka om fortsatt uppehållstillstånd senast när giltighetstiden för deras uppehållstillstånd går ut. Enligt t.ex. Migrationsverkets statistikwebbplats (tilastot.migri.fi) beviljades under ett år från ingången av april 2019 5 248 uppehållstillstånd och under motsvarande period från april 2020 och framåt 3 886 uppehållstillstånd. Med hänsyn till covid-19-lägets inverkan på antalet ansökningar 2020 väntas ansökningarna öka igen så att antalet beslut under ett år från april 2021 fram till det målsatta datumet för lagens ikraftträdande den 1 april 2022 ligger på minst samma nivå som 2019, eller högre. Eftersom uppehållstillstånd innan lagändringarna träder i kraft beviljas för högst två år kommer behovet av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd fortfarande att bestå och vara som störst i åtminstone ett år efter lagens ikraftträdande. Förändringen kommer alltså inte att påverka antalet ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd ännu 2022, utan tidigast 2023, då ett år har förflutit från lagens ikraftträdande och den s.k. normala tiden för ansökan om fortsatt uppehållstillstånd annars skulle ha uppnåtts.

I praktiken kommer Migrationsverket att från och med 2023 få mindre avgiftsinkomster från ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd. Enligt inrikesministeriets gällande förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer (1124/2020) är priset för en studierelaterad ansökan lägre än självkostnadsvärdet. Priset för ansökan om nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd (fortsatt uppehållstillstånd) är 250 euro, och för en elektronisk ansökan 180 euro. Som jämförelse är priset för en första ansökan 450 euro, och för en elektronisk ansökan 350 euro. Om alla de cirka 5 000 ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd på grund av studier som gjordes 2019 skulle falla bort, skulle förlusten av avgiftsinkomster vara 900 000–1 250 000 euro per år och räknat i antal årsverken 15–21 årsverken. Som det konstateras ovan kommer inte alla ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd att bli ogjorda, men antalet kommer att minska.

Den ovannämnda förordningen, som innehåller bestämmelser om priserna för ansökningar om första och nya (fortsatta) uppehållstillstånd och därigenom intäktsflödet från ansökningar om uppehållstillstånd, kan i viss mån användas för att påverka beloppet av förlorade avgiftsinkomster och personaleffekten. Förordningen bereds av inrikesministeriets migrationsavdelning. Dessutom bereds förordningen i styrgruppen för ramavtalet för Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer, som består av företrädare för finansministeriet, utrikesministeriet och arbets- och näringsministeriet, Migrationsverket och inrikesministeriets förvaltnings- och utvecklingsavdelning. En ny avgiftsförordning träder i kraft vid ingången av varje nytt år, och ändringar i den träder i kraft vid den tidpunkt under året då lagändringar som gäller uppehållstillstånden träder i kraft. När avgiftsförordningen ändras ska hänsyn tas till kostnadsmotsvarigheten för

avgifterna i tillståndsverksamheten. För detta förslag är det viktigt att avgiftsförordningen ändras så att ändringarna i den träder i kraft samtidigt som lagförslagen i denna proposition. Enligt 6 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska storleken på den avgift som staten uppbär för en offentligrättslig prestation motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen (självkostnadsvärde). I 3 mom. föreskrivs om när det får bestämmas att en avgift allmänt tas ut till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde eller inte alls ska tas ut. Enligt 5 mom. ska den myndighet som utför en prestation se till att utförandet inte medför högre kostnader än vad en ändamålsenlig kvalitetsnivå förutsätter.

4.2.3.2 Konsekvenser i synnerhet för den sociala tryggheten, utkomststödet och hälso- och sjukvården

Ändringen av tillståndsslaget för studerande som avlägger högskoleexamina har inga betydande konsekvenser för deras rätt till social trygghet, utkomststöd eller hälso- och sjukvård.

Studiestödet är den förmån som i första hand beviljas studerande. Högskolestuderande får inte heller i framtiden studiestöd enbart på grund av att uppehållstillståndsslaget ändras. Detta baseras på 1 § 3 mom. i lagen om studiestöd (65/1994), enligt vilket studiestöd kan beviljas en i Finland stadigvarande bosatt utlänning som vistas i landet av någon annan orsak än studier, om han eller hon har beviljats kontinuerligt (A) eller permanent (P) uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta (P-EU) enligt utlänningslagen.

Enligt Folkpensionsanstalten (FPA) vistas i Finland också för närvarande studerande som har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd t.ex. på grund av arbete, men vars huvudsakliga grund för vistelse i landet är studier, och de beviljas inte studiestöd. Avslagen på deras ansökningar om studiestöd har bekräftats även av besvärnsnämnden.

Den föreslagna ändringen av tillståndsslaget bedöms ha små konsekvenser för andra sociala förmåner. Rätten till social trygghet för studerande som är tredjelandsmedborgare bedöms enligt de villkor som anges i lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019) i fråga om arbete, bosättning och beviljande av förmåner. Utöver de övriga villkoren för att få förmåner bedömer FPA om den studerande är stadigvarande bosatt i Finland. En studerande som arbetar kan ha rätt till en social förmån på grund av sitt arbete.

När det gäller studerande som är tredjelandsmedborgare bedöms deras stadigvarande bosättning i Finland enligt 4 § i lagen om hemkommun. FPA gör en självständig helhetsbedömning av den studerandes omständigheter och deras betydelse för boendets stadigvarande karaktär. Upppehållstillståndsslaget kan beaktas som en del av helhetsbedömningen. Även framöver kommer en giltig sjukförsäkring att vara ett villkor för att studerande ska kunna få uppehållstillstånd, vilket minskar ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen.

En studerande som vistas i Finland enbart för att studera anses inte bo i Finland när lagen om moderskapsunderstöd (477/1993), lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) och lagen om underhållsstöd (580/2008) tillämpas. Om den studerande saknar andra band till Finland än studierna kommer alltså t.ex. allmänt bostadsbidrag inte i fråga. Den föreslagna ändringen av tillståndsslaget påverkar inte den omständigheten.

Utkomststödet tryggar minst den i 19 § i grundlagen avsedda oundgängliga försörjningen. Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand enligt prövning. Enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) gäller rätten att få utkomststöd var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, verksamhet som företagare, med hjälp av andra förmåner som tryggar utkomsten, genom andra inkomster eller tillgångar,

genom omvårdnad från en försörjningspliktig persons sida eller på något annat sätt. Alla andra tillgångar och förmåner har företräde framför utkomststödet. Utkomststöd beviljas på förhand och i regel för en månad i taget. Varje gång en person ansöker om stöd bedöms rätten till stödet separat. Utkomststödet indelas i det grundläggande utkomststöd som beviljas av FPA och det kompletterande och förebyggande utkomststöd som beviljas av kommunerna. Lagen om utkomststöd tillämpas på personer som vistas stadigvarande i landet. Även personer som vistas tillfälligt i landet måste garanteras oundgänglig försörjning och omvårdnad, om de behöver stöd och saknar andra stödformer.

Enligt 39 § 3 mom. i utlänningslagen kan fortsatt uppehållstillstånd inte beviljas om personen mer än tillfälligt tyr sig till utkomststöd. Ju längre vistelsen varar, desto sannolikare blir det att personen tyr sig till utkomststöd. FPA kan för närvarande inte direkt ta fram statistik om grundläggande utkomststöd som beviljats med stöd av uppehållstillstånd, och därför finns inga uppgifter om hur mycket stödet används i dag.

Ändringen av tillståndslaget medför inga egentliga förändringar i studerandehälsovården. FPA ordnar och Studenternas hälsovårdsstiftelse SHVS producerar studerandehälsovården för högskolestuderande. Högskole- och yrkeshögskolestuderande har rätt till studerandehälsovård oavsett typen av uppehållstillstånd. Den hälsovårdsavgift de studerande betalar fastställs årligen och betalas varje termin till FPA. Andra avgifter, t.ex. besöksavgifter, tas inte ut av högskolestuderande. Även studerande som omfattas av SHVS tjänster kan behöva anlita jourtjänster. Studerande får också anlita den övriga offentliga hälso- och sjukvården. Studerandehälsovården omfattar inte alla hälso- och sjukvårdssystemets tjänster. För att få övrig offentlig hälso- och sjukvård måste den studerande ha en hemkommun eller ett intyg över rätt till vård. När tillståndslaget för tredjelandsmedborgare som studerar för en högskoleexamen ändras bedöms det bli något lättare för dem att få en hemkommun, och därmed också offentlig hälso- och sjukvård. De studerande anlitar inte särskilt ofta den offentliga hälso- och sjukvården. I vilket fall som helst torde antalet personer som i och med propositionen får rätt till olika förmåner och tjänster förändras så lite att FPA:s och kommunernas utgifter påverkas endast marginellt i förhållande till de totala utgifterna.

4.2.4 Andra samhällliga konsekvenser

4.2.4.1 Konsekvenser för högskolorna, arbetsgivarna och sysselsättningen

Enligt regeringens utbildningspolitiska redogörelse och den färdplan för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring som regeringen godkände i september 2021⁶ är målet att gradvis tredubbla antalet utländska studerande, forskarstuderande inbegripna, från 5 000 till 15 000 och höja sysselsättningsgraden för utlänningsstudenter som avlagt examen i Finland till 75 procent före 2030. Undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna kommer i samråd med intressentgrupperna under 2021 överens om åtgärder för att öka den utbildningsrelaterade invandringen och förbättra sysselsättningen. Därefter fattas beslut om tilläggsfinansiering för högskolorna med anledning av utbyggnaden av utbildningarna. Finansieringsnivån påverkar i vilken mån målen uppnås.

Färdplanen för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring innehåller förvaltningsövergripande åtgärder, bl.a. smidigare uppehållstillstånd och inresa och ett mer välkomnande samhälle och arbetsliv, som systemiskt bidrar till målet att öka antalet utländska studerande vid högskolorna

⁶ [Statsrådets publikationer 2021:74](#), Färdplan för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring 2035.

RP 232/2021 rd

och andelen som börjar arbeta i Finland. De ändringar som föreslås i denna proposition hör till åtgärderna för att öka antalet utländska studerande och andelen som börjar arbeta i Finland.

Under det senaste årtiondet har antalet utländska studerande vid finländska högskolor långsamt ökat. År 2009 fanns cirka 14 000 utländska studerande och 2018 redan nästan 22 000. Andelen utländska studerande är ändå bara cirka sju procent av alla högskolestuderande.⁷

Uppskattad ökning av utländska högskolestuderande 2022–2025

	2022	2023	2024	2025
Universitet	500	1 000	1 500	2 000
Yrkeshögskolor	500	1 000	1 500	2 000
Sammanlagt	1 000	2 000	3 000	4 000

När antalet utländska studerande ökar kan det uppfattas som en risk som kan leda till att finländska studerande blir utan studieplats. Eftersom finländare som avlägger högskoleexamen mer sannolikt än utlänningar stannar kvar för att arbeta i Finland minskar andelen högskoleutbildad arbetskraft då jämfört med ett läge där finländare får studieplatserna. Under denna regeringsperiod har dock nya studieplatser inrättats inom finsk- och svenskspråkig utbildning, och även framöver är ett mål att jämsides med de utländska studerande fortsätta öka antalet startplatser i den finsk- och svenskspråkiga utbildningen, med de tilläggsresurser som behövs och utan att ge avkall på undervisningens och lärandets kvalitet, så att ingen undanträngningseffekt uppstår.

De ekonomiska konsekvenserna av fler utländska högskolestuderande beror på deras ursprungsländer, studiernas längd och i vilken mån studieavgifter kan användas för att täcka kostnaderna för utbildningen. Avsikten med ökningen av studieplatser för utländska studerande är inte att äventyra högskolornas verksamhetsförutsättningar eller försämra möjligheterna för finländska studerande att studera i Finland. Detta förutsätter att utbildningsvolymerna utökas och högskolorna kompenseras för de påföljande kostnaderna, och att intäkterna från studieavgifter utökas. Antalet utländska studerande kan ökas med rimliga tilläggsåtgärder om en avsevärd del av dem kommer från länder utanför EU/EES och om högskolorna kan utnyttja största delen av studieavgifterna för att täcka kostnaderna för utbildningen. År 2020 kom 75 procent av de nya utländska studerandena i I och II cykeln från länder utanför EU/EES. De studieavgifter som togs ut varierade mellan 4 000 och 11 700 euro i yrkeshögskolesektorn och mellan 5 000 och 18 000 euro i universitetssektorn. I samband med tidsbegränsade ökningsåtgärder för utländska studerande har beroende på fallet 6 000–8 000 euro per år och studerande använts som grund för tilläggsfinansieringen.

Enligt studerandeundersökningen Eurostudent VII vill hälften av de utländska högskolestuderande i första och andra cykeln stanna kvar i Finland efter avlagd examen, och 40 procent har ännu inte bestämt sig. Enligt enkäten International Student Barometer (ISB) 2017 planerade hälften av dem som var inne på sitt sista studieår att stanna i Finland, och knappt en femtedel hade ännu inte bestämt sig. Endast knappt en fjärdedel planerade att flytta någon annanstans.

⁷ Jäähvähäiset nuivuudelle – Näin maahanmuutto pelastaa Suomen, Sanna Kurronen och Jussi Pyykkönen, EVA analys Nr 100 (2.11.2021)

Enkätresultatet stöder tanken att sysselsättningsgraden bland utländska personer som avlagt examen i Finland kan höjas från nuvarande drygt 50 procent till 75 procent på den finländska arbetsmarknaden.

Om målet för antalet internationella studerande uppnås inträder årligen 11 250 utländska medborgare som avlagt högskoleexamen i Finland på landets arbetsmarknad (jfr ca. 2 500 i nuläget). Det är 8 750 fler år för närvarande. En gradvis ökning av antalet internationella studerande har en kumulativ effekt på nettoarbetskraften i Finland som når sin höjdpunkt några år efter 2030, eftersom en ökning av antalet nya studerande ökar arbetskraften med flera års fördröjning.

Enligt färdplanen för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring är kompetensbristen global och växande. En utredning av efterfrågan och tillgången på experter inom centrala branscher i 20 länder i olika delar av världen visade att den globala kompetensbristen (talent deficit) kan uppgå till 85 miljoner personer 2030. I branscher där utbildningssystemet inte i tillräcklig mån kan bemöta kompetensbristen konkurrerar arbetsgivarna hårt om internationella rekryteringar. I Finland utvecklas utbildningsbehovet olika i olika branscher. Fram till 2035 kommer flest lediga jobb att uppstå inom hälso- och sjukvården, utbildningen, mark- och vattenbyggandet, fastighetsbranschen, socialservicen och tillverkningen av metallprodukter, maskiner och fordon. Andelen experter och chefer av hela arbetskraften förväntas öka i nästan alla branscher. Exempelvis i teknikbranschen kommer utbildningsbehovet att öka med nästan 40 procent med stark tonvikt på högskoleutbildade.⁸ Fram till 2035 uppskattas social- och hälsovården behöva cirka 200 000 nya arbetstagare. Kompetensbristen varierar regionalt, men kompetensbehov finns överallt i Finland, även utanför de största stadsregionerna.

Forskning har visat att internationella utexaminerades beslut att stanna kvar i det land där de studerat är ett mångfasetterat fenomen. En undersökning publicerad 2020 tyder på en koppling mellan familje- och arbetsmarknadsbanden och sannolikheten att stanna i landet efter examen oavsett utbildningsnivå. Konkurrenten om internationella studerande är hård, och därför måste Finland vara ett attraktivt land för invandrare att söka högskoleutbildning i och stanna i för att arbeta efter examen. Det här har betydelse särskilt för den offentliga ekonomin.⁹ Åtminstone de större universiteterna har redan under de senaste åren ökat marknadsföringen till potentiella studerande i deras ursprungsländer och fokuserat på att förbättra servicen för utländska studerande särskilt i samband med studiestarten och arbetssökningen.¹⁰

Propositionens förslag och i synnerhet bestämmelser om uppehållstillstånd som baseras på nationella behov bemöter också bättre utbildningsbehoven på fältet.

Bestämmelserna om rätten att arbeta samlas ihop och förtydligas med målet att minska missförstånden och okunskapen om rätten för studerande från tredjeländer att arbeta. Avsikten är att avveckla hinder för sysselsättning genom att göra reglerna tydligare för de studerande själva och för arbetsgivarna. Tydligare bestämmelser ska också underlätta uppföljningen av arbetstimarna för både studerande och arbetsgivare. Ändringen ger de studerande bättre möjligheter att

⁸ Utbildningsstyrelsen (2020): <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/koulutus-ja-tyovoiman-kysynta-2035>

⁹ Do they stay or go? Analysis of international students in Finland, Charles Mathies och Hannu Karhunen (2020), <https://doi.org/10.1080/14767724.2020.1816926>

¹⁰ Jäähyväiset nuivuudelle – Näin maahanmuutto pelastaa Suomen, Sanna Kurronen och Jussi Pyykkönen, EVA analys Nr 100 (2.11.2021)

kombinera studier och förvärvsarbete, trygga sin försörjning och få in en fot på arbetsmarknaden under studietiden.

Det föreslås att bestämmelser om rätten att arbeta och hur länge den gäller i olika situationer samlas i särskilda paragrafer även för andra uppehållstillstånd som ger rätt att arbeta. Avsikten är att förtydliga bestämmelserna, minska tolkningsmöjligheterna och minska behovet av rådgivning. Ändringen förtydligar också kontrollen och gör den lättare att genomföra eftersom de föreslagna bestämmelserna om rätten att arbeta är mer exakta.

Bestämmelsen om uppehållstillstånd för arbetssökning och företagsverksamhet formuleras på ett nytt sätt som ger tredjelandsmedborgare flexibla möjligheter att stanna i och återvända till Finland efter avlagda studier eller slutförd forskning. Uppehållstillståndet är helt klart ett verktyg som stärker attraktions- och kvarhållningskraften. Det är ändå klart att mycket måste ske på arbetsmarknaden och i arbetsgivarnas attityder för att allt fler utexaminerade och forskare ska få arbete och därmed kunna stanna i Finland. Bristfälliga kunskaper och färdigheter, attitydproblem och brist på resurser för att utbilda och introducera anställda i arbetet är några av de arbetsgivarrelaterade hinder som identifierats när det gäller invandrarnas möjligheter att få arbete. Invandrarrelaterade hinder som observerats är bl.a. bristen på sociala nätverk, bristfälliga kunskaper om arbetslivet i Finland samt bristande språkkunskaper.¹¹

Enligt forskningen vill de flesta utländska examensstuderande börja arbeta i Finland efter sin examen. Men i praktiken hittar inte alla arbete, och endast en del av dem som gör det hittar ett arbete i sin egen bransch och på sin egen utbildningsnivå. En del får nöja sig med arbetsuppgifter som inte kräver lika hög utbildning.¹² Forskningen visar också att det behövs mer dialog mellan regeringen och näringslivet, och att de behöver undersöka möjligheterna att tillgodose företagets behov av kompetent arbetskraft. Företagen och intressentgrupperna anser att mer bör göras för att främja sysselsättningen för att internationella studerande ska kunna rekryteras till lokala företag efter att de avlagt examen vid en läroanstalt i Finland.¹³ Ändringar i bestämmelserna om uppehållstillstånd är inte avgörande, men utgör en viktig del av helheten.

Om typen av uppehållstillstånd ändras utan ändringar 10 § i universitetslagen (558/2009) och 13 a § i yrkeshögskolelagen (932/2014) är internationella högskolestuderande inte längre skyldiga att betala terminsavgifter. Därför föreslås ett omnämnande i dessa paragrafer av att tredjelandsmedborgare som vistas i landet med kontinuerligt uppehållstillstånd för studerande inte är befriade från terminsavgifter. Avsikten med ändringarna är alltså att bibehålla nuläget.

4.2.4.2 Konsekvenser för den sökandes ställning

Enligt regeringsprogrammet ska giltighetstiden för uppehållstillstånd för studerande förlängas. Ändringen är en viktig lättnad för de studerande eftersom de slipper ansöka om fortsatt uppehållstillstånd och betala ansökningsavgiften årligen eller vartannat år. I kombination med detta ska studerande enligt förslaget, för att regeringsprogrammets mål ska kunna uppnås i praktiken, endast redogöra för sin försörjning under det första året. Ändringen är viktig för uppfyllandet

¹¹ Inrikesministeriets publikationer 13/2011, Hinder för invandrares sysselsättning – mot ett förutseende och verkningfullt nätverksarbete, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79683/sm_132011.pdf

¹² Högskolestyrning som ett stöd för sysselsättning och integration av utländska studerande (Tuononen, M., Uotila, M., Loikkanen J., Ylimaula R., Marjomaa, N. & Latvanen, E.) artikelserie för undersökningen Eurostudent VII, 2021, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162831>

¹³ The Impact of Regulation on International Investment in Finland, OECD (2021)

av försörjningsvillkoret, med tanke på att endast 18 procent av dem som söker uppehållstillstånd för närvarande har beviljats tillstånd för mer än ett men högst två år, vilket framgår av avsnitt 2.1.2. En stor del av dem som ansöker om uppehållstillstånd på grund av studier får alltså för närvarande uppehållstillstånd endast för ett år. I denna proposition föreslås att en utredning över hur försörjningsvillkoret uppfylls endast ska krävas för det första året, vilket i praktiken innebär att alla som studerar längre än ett år ska kunna få uppehållstillstånd för hela den tid som behövs för att avlägga examen eller studier. Den föreslagna bestämmelsen om försörjningsvillkoret har alltså betydande konsekvenser för det beviljade uppehållstillståndets längd.

Om uppehållstillståndets giltighetstid är lång är det lättare för studerande att röra sig mellan unionens medlemsstater för att avlägga en del av studierna i en annan medlemsstat. Mobiliteten och planeringen av den blir enklare om det inte uppstår avbrott i uppehållstillståndets giltighet. Det blir också lättare att göra andra nödvändiga resor, t.ex. till hemlandet.

Behovet av fortsatta uppehållstillstånd försvinner inte helt trots att uppehållstillstånd enligt förslaget framöver ska beviljas för hela studietiden på en gång. Det kan t.ex. handla om att grunden för vistelsen i landet tidigare varit arbete eller familjeband som sedermera upphört, och personen nu ansöker om fortsatt uppehållstillstånd på grund av studier. Studieplatsen eller examensmålet kan ändras under vistelsen i Finland t.ex. så att en yrkesstuderande på andra stadiet i stället börjar avlägga en yrkeshögskoleexamen. Dessutom kommer ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för studier också att göras när studierna inte framskridit enligt målsatt tidsplan och uppehållstillståndets giltighetstid behöver förlängas. De som har giltiga 1–2-åriga uppehållstillstånd vid tidpunkten för lagens ikraftträdande kommer också att ansöka om fortsatt uppehållstillstånd och samtidigt uppehållstillstånd enligt den nya lagen efter att den trätt i kraft.

Enligt förslaget kan uppehållstillstånd för att söka arbete och bedriva företagsverksamhet beviljas en sökande efter att en examen avlagts eller ett forskningsarbete slutförts. Tillståndet beviljas för sammanlagt två år och i högst tre avsnitt under de fem år som följer efter att uppehållstillståndet för studier eller forskning har gått ut. Det är också nytt att detta uppehållstillstånd kan sökas från utlandet och inte enbart som fortsatt uppehållstillstånd endast en gång efter ett tillstånd för forskare eller studerande. Ändringen är också betydande för doktorander med ett sådant nationellt uppehållstillstånd som kommer att regleras i forskar- och studerandelagen i stället för i utlänningslagen, eftersom även de kommer att kunna ansöka om detta uppehållstillstånd.

När uppehållstillstånden för examensstuderande vid högskolor ändras från tillfälliga till kontinuerliga påverkas i viss mån rätten till hälso- och sjukvård, social trygghet och försörjning. Dessa konsekvenser behandlas närmare i avsnitt 4.2.3.2.

Bestämmelser om hemort vid inflyttning till landet finns i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994). Till följd av att tillståndsslaget ändras börjar 4 § 1 mom. 2 punkten i den lagen tillämpas på högskolestuderande, som då får en hemkommun direkt med stöd av lagen. Upppehållstillståndsslaget avgör alltså om personen får en hemkommun. För närvarande bedöms enligt 4 § 1 mom. 5 punkten och listan med exempel i 2 mom. huruvida personen har ett tillfälligt uppehållstillstånd och dessutom med beaktande av förhållandena som helhet har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland. Om en studerande inte har en subjektiv avsikt att bosätta sig i Finland och inte kan visa upp objektiva omständigheter till stöd för sin avsikt beviljas en hemkommun inte automatiskt. För närvarande förutsätter lagen en helhetsbedömning för studerande med tillfälligt uppehållstillstånd.

Studerande för någon annan examen än en högskoleexamen beviljas fortfarande hemkommun på samma grunder som tidigare, alltså beroende på uppehållstillståndets längd och avsikten med

vistelsen i landet. Om en studerande som kommer för att registrera sig har ett tillfälligt uppehållstillstånd som är i kraft längre än ett år och ett studieintyg över studier som varar i minst två år kan en hemkommun registreras genast. Om studierna varar i t.ex. ett år och nio månader kan den studerande efter att ha bott i Finland i ett år begära hemkommun på den grunden. Även då krävs ett giltigt tillfälligt uppehållstillstånd för minst ett år.

4.2.4.3 Konsekvenser för asylsökande och tredjelandsmedborgare som fått ett utvisningsbeslut

Forskar- och studerandedirektivet genomfördes nationellt genom forskar- och studerandelagen, som trädde i kraft den 1 september 2018. Det innebar samtidigt att personer som ansökt om eller fått internationellt skydd i Finland eller i någon annan av unionens medlemsstater inte längre kunde ansöka om uppehållstillstånd på grund av studier, även om de i övrigt uppfyllde villkoren. Inte heller tredjelandsmedborgare med utvisningsbeslut kunde längre ansöka om uppehållstillstånd på grund av studier. Det här berodde på att direktivets tillämpningsområde inte omfattade dem. En ändring föreslås i tillämpningsområdet för forskar- och studerandelagen för att rätta till situationen. Det föreslås att nationella bestämmelser om uppehållstillstånd tas in i lagen så att den som ansökt om internationellt skydd, men också den som fått ett beslut om utvisning, ska kunna ansöka om de uppehållstillstånd som anges i denna lag med undantag av de på forskar- och studerandedirektivet baserade uppehållstillstånden för forskare enligt 6 § och studerande enligt 7 §. Om villkoren för uppehållstillstånd uppfylls ska de här personerna kunna beviljas ett nationellt uppehållstillstånd för forskare eller studerande, utan möjlighet till rörlighet inom unionen enligt forskar- och studerandedirektivet, eller något annat av de uppehållstillstånd som anges i lagen.

Ändringen är principiellt viktig. Det är svårt att uppskatta hur många tredjelandsmedborgare som skulle ansöka om uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandelagen. De allmänna villkoren måste också uppfyllas för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Upphållstillstånd kan inte beviljas personer som saknar resedokument. Inrikesministeriet har tillsatt ett projekt som gäller personer som vistas i landet utan uppehållsrätt (tillsatt 24.5.2021, VN/13867/2021). I projektet beaktas rekommendationerna från ett forskningsprojekt inom ramen för statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet om möjligheterna för personer som saknar uppehållstillstånd att få ett sådant på en annan grund än internationellt skydd och om en översyn av villkoren för beviljande av främlingspass. Projektets mandatperiod sträcker sig till utgången av 2022 och det torde kunna påverka dessa aspekter. Cirka tio ansökningar om besvärstillstånd har för närvarande inletts vid Högsta förvaltningsdomstolen i fall där ansökningar om uppehållstillstånd fått avslag eftersom ett resedokument som godkänns av Finlands myndigheter saknats. Dessa fall liknar ärendet 56179/19 Awad Abdulahi Awad mot Finland hos Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Även de övriga allmänna villkoren för beviljande av uppehållstillstånd, t.ex. förbudet att kringgå bestämmelserna om inresa eller vistelse i landet enligt 36 § 2 mom. i utlänningslagen, kan göra det svårare att få uppehållstillstånd. Om den sökande tidigare har sökt asyl eller uppehållstillstånd på någon annan grund eller fått ett beslut om utvisning kan det tolkas som en nackdel vid prövningen.

Förslaget förändrar också ställningen för tredjelandsmedborgare som fått ett utvisningsbeslut. Forskar- och studerandelagens tillämpningsområde föreslås ändras även för deras del. Ändringen påverkar enskilda fall. Den kan t.ex. påverka studerande som under studietiden ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete men fått avslag på ansökan och ska avlägsnas från landet. Enligt den gällande lagen kan ett nytt uppehållstillstånd på grund av studier inte beviljas

i sådana fall, men ändringen gör det möjligt. En praktisk konsekvens för enskilda tredjelandsmedborgare är också att de inte behöver lämna landet och ansöka om uppehållstillstånd från utlandet, utan kan göra sin ansökan i Finland.

4.2.4.4 Konsekvenser för sökandes familjemedlemmar

Enligt propositionen ska också familjemedlemmar tillsammans med studerande som studerar för en högskoleexamen beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd. Familjemedlemmarna beviljas dock inte uppehållstillstånd för hela giltighetstiden för den studerandes uppehållstillstånd. Upphållstillstånd för familjemedlemmar ska enligt förslaget fortfarande beviljas med stöd av 53 § 1 och 2 mom. och 55 § 1–3 mom. i utlänningslagen, så att det första uppehållstillståndet i regel beviljas för ett år och det fortsatta uppehållstillståndet för fyra år.

Det kontinuerliga uppehållstillståndet ger dessa familjemedlemmar rätt till arbetsmarknadsstöd, vilket har vissa ekonomiska konsekvenser. Med beaktande av att familjemedlemmarna ska visa att de uppfyller försörjningsvillkoret för hela uppehållstillståndets giltighetstid, som inte heller framöver kommer att vara lika lång som för studerande, uppstår inga betydande konsekvenser för arbetsmarknadsstödet. Det kan uppstå smärre behov av kommunala tjänster och sysselsättningstjänster.

De kontinuerliga uppehållstillstånd som beviljas studerandes familjemedlemmar medför inga större konsekvenser för den sociala tryggheten. Bosättningsaspekten bedöms som en helhet, och typen av uppehållstillstånd har ingen stor inverkan. En familjemedlem som får arbete kan få rätt till sociala förmåner på grund av arbetet, om personen arbetar tillräckligt mycket och uppfyller villkoren för förmånen.

Ändringen av tillståndsslaget för studerandes familjemedlemmar har vissa konsekvenser för den offentliga hälso- och sjukvården. En familjemedlem som får ett kontinuerligt uppehållstillstånd får på det ovan beskrivna sättet genast en hemkommun och medföljande rätt till offentlig hälso- och sjukvård.

4.2.4.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Enligt Migrationsverkets statistik (sedan 2015) har en något större del av dem som ansöker om uppehållstillstånd på grund av studier årligen varit kvinnor (50,2–52,8 %) än män. Läget förändrades 2020, då andelen manliga sökande var större än andelen kvinnliga (kvinnornas andel 49,3 %), och även 2021 (kvinnornas andel fram till utgången av september 47,5 %). Det totala antalet ansökningar 2020 var cirka 3 300, då det under tidigare år varierat mellan 5 600 och 7 100 ansökningar årligen. Männen får oftare avslag på ansökan (andelen negativa beslut har varierat mellan 10,6 och 20,0 % 2015–2020), medan kvinnornas ansökningar oftare bifalls (negativa beslut som mest 8,6 % 2020, som var ett exceptionellt år på grund av covid 19-pandemin, och tidigare år lägre, dvs. 3,8–8,1 %).

När det gäller forskare visar statistiken att majoriteten av dem som ansöker om och får uppehållstillstånd på den grunden är män (årligen cirka 60–65 %). Dessutom fattas endast enstaka negativa beslut årligen.

Ändringsförslagen i propositionen är könsneutrala. Studerande och forskare söker sig till Finland på grund av andra faktorer än dem som ändras enligt denna proposition. Dessa faktorer är t.ex. relaterade till utbudet på studieplatser och jobb, attityderna, de sökandes ekonomiska situation och möjligheterna för sökande från olika kulturer att överhuvudtaget söka sig utomlands. Propositionen är därmed inte förenad med några som helst faktorer som har samband med kön

eller könsmångfald, utan förslagen tar hänsyn till jämlikhet och jämställdhet på det sätt som grundlagen förutsätter.

4.2.4.6 Konsekvenser för uppehållstillståndssystemets funktion och transparens

Propositionens förslag förtydligar på vilken grund ett uppehållstillstånd med stöd av forskar- och studerandelagen kan beviljas och hur mycket arbete uppehållstillståndet tillåter. Målet att samma typ av bestämmelser om uppehållstillstånd och rätt att arbeta i fortsättningen ska koncentreras till forskar- och studerandelagen bidrar till tydligheten, även om utlänningslagen också framöver kommer att tillämpas jämsides med forskar- och studerandelagen.

Ambitionen har varit att i de föreslagna bestämmelserna och specialmotiveringen exakt ange hur bestämmelserna ska tillämpas. Tanken är att t.ex. tillämpningsanvisningar för lagen inte ska behövas i samma utsträckning som i nuläget. Alla tillämpningsanvisningar torde inte kunna lämnas bort, men avsikten är att anvisningarna ska bli färre. Reglering och tillståndspraxis ska alltså vara så transparenta att framför allt sökande själva ska kunna bedöma om de har förutsättningar att få uppehållstillstånd. Transparensen ökar tack vare regleringssättet som stöder elektroniska ansökningar om uppehållstillstånd. I ett elektroniskt ansökningssystem kan den sökande konkret och accentuerat informeras om vilka uppgifter som ska framgå av ansökan. Nästan alla ansökningar på grund av t.ex. studier görs för närvarande elektroniskt. Förutsättningarna för en snabb handläggning förbättras också om ansökan om uppehållstillstånd görs elektroniskt, så att automatisering kan utnyttjas.

4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna

4.2.5.1 Migrationsverket

Konsekvenser av lagändringarna

Enligt förslaget ska utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd för annan forskning eller praktik, volontärarbete och feriearbetsavtal flyttas till forskar- och studerandelagen och ett nytt uppehållstillstånd införs för andra studier. Då finns bestämmelserna om samma typer av uppehållstillstånd i samma lag, och de alla omfattas av enhetliga bestämmelser om avslag, återkallelse och beslut att inte förlänga ett uppehållstillstånd, vilket är tydligast för den myndighet som tillämpar lagen.

Enligt gällande lagstiftning kan tredjelandsmedborgare som ansökt om internationellt skydd eller som ska utvisas ur landet inte ansöka om de uppehållstillstånd som anges i forskar- och studerandelagen även om de uppfyller kriterierna för att beviljas uppehållstillstånd. En ändring av 2 § om lagens tillämpningsområde möjliggör ansökningar från dessa tredjelandsmedborgare om de uppehållstillstånd som anges i lagen, med undantag av de på forskar- och studerandedirektivet baserade uppehållstillstånden enligt 6 och 7 § som innefattar rätten att röra sig mellan medlemsstaterna med ett uppehållstillstånd som beviljats av Finland. En ansökan från en tredjelandsmedborgare om uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandelagen annullerar inte den personens ansökan om internationellt skydd, vilket ska beaktas i Migrationsverkets beslutsfattande.

En ny bestämmelse om ett nationellt uppehållstillstånd för studier föreslås i forskar- och studerandelagen. Om ett sådant uppehållstillstånd införs blir det möjligt för studerande att få uppehållstillstånd när avgränsningen av tillämpningsområdet enligt direktivet annars skulle för-

hindra det, och förslaget ligger därför i kundens intresse. Kontinuerligt uppehållstillstånd i stället för det nuvarande tillfälliga tillståndet är en betydande fördel för högskolestuderande för att bl.a. förkorta den tid som behövs för att få permanent uppehållstillstånd. Beviljandet av uppehållstillstånd för hela studietiden är en mycket välkommen ändring ur kundens perspektiv eftersom uppehållstillståndet inte längre behöver förnyas med samma grund. För myndigheterna är detta uppehållstillstånd en utmaning eftersom de måste försäkra sig om att den studerandes försörjning är tryggad under hela vistelsen i Finland. Vikten av att utveckla en mekanism för efterhandskontroll och informera kunderna på rätt sätt om eventuella åtgärder för efterhandskontroll framhävs. Kunderna behöver informeras bl.a. om att det första uppehållstillståndet enligt 53 § i utlänningslagen beviljas högst för den tid den sökandes resedokument gäller, för att säkerställa att den studerande känner till kravet och kan bereda sig på det för att kunna få uppehållstillstånd för hela studietiden.

Uppehållstillstånd för annan forskning beviljas för närvarande med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten eller 77 § 1 mom. 4 punkten i utlänningslagen, och därför blir tillämpningen av lagen tydligare när alla forskare får uppehållstillstånd med stöd av samma lag. Ändringen är kundvänlig eftersom det blir lätt att hänvisa kunderna till rätt ansökan och tillståndstyp. Ändringen är av betydelse också för dem som arbetar med annan forskning och kan beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd om forskningen varar i två år eller när forskningen avslutats, vilket tidigarelägger beviljandet av både permanent uppehållstillstånd och medborgarskap. Rätten för dem som bedriver annan forskning att arbeta anges också mer exakt i bestämmelsen, och förenhetligas med rätten att arbeta för forskare som avses i direktivet, så att båda har obegränsad rätt att arbeta.

Den föreslagna bestämmelsen om annan praktik innehåller tydligare och lagstadgade villkor för beviljande av uppehållstillstånd, vilket är en betydande förändring jämfört med nuläget. Denna nya bestämmelse om uppehållstillstånd är också skriven på ett sätt som möjliggör praktik med stipendier och ett fullständigt genomförande av programmet Erasmus+, och t.ex. Utbildningsstyrelsens praktikprogram som i enlighet med sina mål också kommer att kunna riktas till högskolestuderande från länder utanför EU/EES. När praktikantmobiliteten möjliggörs på detta sätt bidrar det till målet att locka experter, motsvarar arbetsgivarnas behov och stöder högskolesamarbetet med tredjeländer.

Uppehållstillståndet för andra volontärer är också nytt. För närvarande beviljas uppehållstillstånd med stöd av 45 § i utlänningslagen. Eftersom forskar- och studerandelagen redan innehåller bestämmelser om unionens volontärprogram, kommer alla bestämmelser om volontärarbete enligt förslaget att finnas i samma lag så att rådgivningen och hänvisningen till rätt tillståndslag underlättas.

Bestämmelsen om uppehållstillstånd för feriearbete ska göras synligare. För närvarande beviljas sådana uppehållstillstånd med stöd av 77 § 1 mom. 11 punkten i utlänningslagen trots att det inte är fråga om att trygga försörjningen med inkomster från förvärsarbete. Detta uppehållstillstånd får en egen paragraf trots att villkoren i övrigt anges i avtalen om feriearbete mellan Finland och Nya Zeeland eller Australien. En separat paragraf är också tydligare med tanke på framtiden eftersom åtminstone tre nya avtal om feriearbete torde sättas i kraft inom en snar framtid, och regleringen då är tydlig även för dessa avtal och de uppehållstillstånd som beviljas enligt dem.

Migrationsverkets efterhandskontroll

Tillsynen i samband med uppehållstillstånd sker huvudsakligen på förhand i ansökningsfasen när man kontrollerar om villkoren för beviljande uppfylls. Upphållstillståndet beviljas om villkoren uppfylls för hela giltighetstiden. Giltighetstiden för första uppehållstillstånd är i regel ett eller två år. Propositionen innebär en förändring i uppehållstillstånden för studerande eftersom det första uppehållstillståndet ska kunna beviljas direkt för hela studietiden och försörjningsvillkoret endast behöver uppfyllas för det första året. En del av försörjningen förblir alltså outredd när ansökan om uppehållstillstånd görs. Däremot får Migrationsverket den nya uppgiften att övervaka försörjningsvillkoret och försäkringsvillkoret.

Försörjnings- och försäkringsvillkoren är inte de enda villkoren för uppehållstillstånd som Migrationsverket övervakar för studerande. I 12 § i forskar- och studerandelagen föreskrivs om återkallelse av uppehållstillstånd och beslut att inte förlänga uppehållstillstånd. Med stöd av gällande bestämmelser övervakas också hur mycket de studerande arbetar och hur deras studier framskridet, för att uppehållstillståndet ska kunna återkallas eller inte förlängas om missförhållanden framkommer. De gällande bestämmelserna betonar övervakningen i samband med ansökan om fortsatt uppehållstillstånd så att fokus ligger på hur villkoren uppfyllts under giltighetstiden för det beviljade uppehållstillståndet och på bevisen för att villkoren kommer att uppfyllas i framtiden så att ett fortsatt uppehållstillstånd kan beviljas.

Till följd av detta förslag kommer tillsynen över studerande i högre grad att vara fokuserad på efterhandskontroll under tillståndets giltighetstid, eftersom fortsatt uppehållstillstånd inte längre behöver sökas med undantag för vissa speciellsituationer som behandlas närmare i avsnitt 4.2.4.2. Migrationsverket utövar denna tillsyn på samma sätt som i samband med andra uppehållstillstånd med stöd av 212 § i utlänningslagen, som enligt förslaget ska tillämpas med stöd av 3 § i forskar- och studerandelagen. Återkallelseprövningen är ett förvaltningsförfarande där förvaltningslagens bestämmelser iakttas liksom vid all övrig prövning av återkallelse av uppehållstillstånd. Bestämmelser som gäller utredning av ärendet och hörande är centrala, liksom givetvis möjligheten att överklaga beslutet. Migrationsverket har redan nu möjlighet att återkalla uppehållstillstånd om det framkommer att grunden för tillståndet inte längre föreligger, och uppgiften är alltså inte ny. Det behövs inte heller någon omfördelning av resurser för beslutsfattandet, även om färre beslut fattas om fortsatta uppehållstillstånd. Det gäller att rikta resurserna enligt uppgifterna, enligt beskrivningen i avsnitt 4.2.3.1. En del av den personal som nu avgör ansökningar om uppehållstillstånd kan börja arbeta med beslut om återkallelse och utvisning, som även annars i nuläget fattas av Migrationsverket.

I regeringens proposition (RP 18/2019 rd) med förslag till lag om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) skrivs att det för närvarande är en utmanande uppgift att övervaka tillstånden i efterhand, till exempel att återkalla uppehållstillstånd. Den information som myndigheten kan få baserar sig i huvudsak på information som erhållits av tillståndshavaren eller dennes arbetsgivare. Vanligen får myndigheterna veta om missbruk genom en utomstående part.

Migrationsverket har omfattande rätt att få information för att utföra sin tillsynsuppgift, och möjlighet att få uppgifter som är nödvändiga för det ändamålet. Enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen tillämpas lagen bl.a. på behandling av, beslut om och övervakning av utlänningsars vistelse. Enligt 13 § 1 mom. i den lagen har Migrationsverket rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nödvändiga uppgifter om fysiska och juridiska personer för behandlingen av ärenden som gäller utlänningsars inresa, utresa och vistelse och för beslut om och övervakning av dessa ärenden. Migrationsverket har också rätt att trots sekretessbestämmelserna och avgiftsfritt enligt vad som närmare föreskrivs i 4 mom. få behövliga uppgifter för skötseln av sina uppgifter från olika myndigheter eller andra aktörer så länge kravet om uppgifternas användningsändamål uppfylls och det endast är fråga

om nödvändiga uppgifter. Enligt regeringens proposition är en uppgift nödvändig om frågan inte kan avgöras utan den. En uppgift är också nödvändig om det är möjligt att fatta ett felaktigt beslut om uppgiften fattas. Ett regleringssätt som är knutet till nödvändighet bygger på att den som lämnar ut en uppgift har bedömt att tröskeln för nödvändighet överskrids. På begäran ska det motiveras varför uppgifterna är nödvändiga att få.

Nödvändiga uppgifter som anges i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen och har ett samband med denna proposition är t.ex. uppgifter från de kommunala socialmyndigheterna om social- och hälsovårdstjänster som personen anlitat samt sociala förmåner som personen beviljats, från Folkpensionsanstalten om inkomst, förmåner och familjeband för utredning av misstänkt motstridiga uppgifter eller arbets- och familjeförhållandenas äkthet, från Utbildningsstyrelsen eller utbildningsanordnaren om att en utlännings studierätt inletts eller tillfälligt avbrutits eller om andra tillfälliga studieavbrott, om att studierätten och studierna upphört, om terminsavgiftens storlek och betalningen av den, om stipendier, bostads- eller måltidsförmåner från utbildningsanordnaren samt om studieprestationer, vitsord och examina vid en helhetsbedömning av förutsättningarna för uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller medborgarskap.

Denna uttryckliga efterhandskontroll behöver inte omedelbart utföras när lagen träder i kraft, utan först ett år senare. Detta beror på att försörjningen för det första året har bevisats vid ansökan om uppehållstillstånd. Inledningsvis är tillsynsåtgärderna manuella inspektioner, men med tiden förskjuts tyngdpunkten liksom i fråga om andra tillståndsärenden mot registerkontroller och automatiserad kontrollverksamhet. I tillsynen utnyttjas bl.a. inkomstregistret, uppgifter om utkomststöd som på begäran lämnas ut av FPA samt aviseringar som aktiveras i ansökningsfasen. Tillsynen måste utföras effektivt för att den ska vara trovärdig och verkningsfull, och heläckande för att kravet på att uppfylla försörjningsvillkoret ska vara detsamma som för andra utlämningar. Handlingar som innehåller uppgifter om Migrationsverkets taktiska och tekniska metoder och planer är sekretessbelagda enligt 24 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på det sätt som närmare föreskrivs där.

Omständigheter som rör den studerandes försörjning eller andra villkor och som upptäcks i efterhandskontrollen leder inte automatiskt till att uppehållstillståndet återkallas. Som det konstateras i avsnitt 4.2.3.1 avsätter Migrationsverket resurser för att utreda och handlägga återkallelser av uppehållstillstånd och beslut att inte förlänga uppehållstillstånd. I specialmotiveringen för 12 § 2 mom. 6 punkten i lagförslaget konstateras det att prövningen är övergripande och tar hänsyn till alla omständigheter.

Asylsystemets funktion

Antalet asylsökande i Finland har varierat mellan cirka 1 500 och 6 000 per år under 2000-talet. Till följd av flyktingkrisen 2015 anlände rekordmånga asylsökande, totalt 32 476 personer, till Finland det året. Efter detta har läget stabiliserats i Finland. År 2018 sjönk antalet nya asylsökande lägre än nivån före 2015. Asylsökande lämnar sina hemländer av många skäl, t.ex. på flykt undan krig, förföljelser eller otrygghet. Största delen av dem som flyr sina hemländer stannar i närområdet. En del söker asyl i Europa. Vilket land en asylsökande hamnar i beror på faktorer som resrutten eller personens kunskaper om landet.¹⁴

¹⁴ <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>

När forskar- och studerandelagen trädde i kraft den 1 september 2018 upphörde möjligheten för asylsökande att ansöka om uppehållstillstånd bl.a. på grund av studier, eftersom lagen inte tillämpades på dem. Innan lagen trädde i kraft beviljades endast några asylsökande per år uppehållstillstånd för att studera. Enligt Migrationsverket beviljades 2016 endast 9 uppehållstillstånd, 2017 något fler, dvs, 14, och 2018 endast 8.

Propositionen har inga konsekvenser för asylsystemets funktion.

Utbildning, information och rådgivning

Migrationsverket är ensamt behörigt för de föreslagna uppehållstillstånden. De föreslagna ändringarna har därför konsekvenser främst för den myndigheten. Konsekvenserna för andra myndigheter, t.ex. FPA, behandlas i avsnitt 4.2.3.2.

Ändringen av försörjningsvillkoret för studerande innebär en ny tillsynsuppgift för Migrationsverket. Åtminstone inledningsvis när lagen träder i kraft framhävs vikten av manuell efterhandskontroll. Efter ett–två år kan tillsynen automatiseras och uppgifter från olika register, t.ex. inkomstregistret, samt aviseringar som skapats i ansökningsfasen utnyttjas.

Förslagen påverkar på många andra sätt också Migrationsverkets kundrådgivning, information, utbildningsbehov och anvisningar. Migrationsverket har identifierat en mängd utvecklingsobjekt:

- 1) På webbplatsen ändringar på ansökningsssidorna, eventuella visualiseringar av servicekedjan och eventuella ändringar i webbplatsens funktioner (t.ex. ansökningsguide).
- 2) Kundmeddelanden och annan information beroende på målgrupp när lagen träder i kraft.
- 3) Ansökningsblanketter i elektroniskt format och pappersformat måste utarbetas och ändras.
- 4) Översättningar för webbplatsen, blanketterna, kommunikationsinnehållet, mallarna för beslut och kompletteringsbegäranden samt ansökningarna i EnterFinland.
- 5) Utbildning och anvisningar för kundrådgivare och medarbetare som handlägger ansökningar.
- 6) Information till intressentgrupperna enligt behov (t.ex. webinarium och nyhetsbrev).

För rådgivningen är ändringen i fråga om uppehållstillståndet för arbetssökning och företagande betydande. I kundrådgivningssituationer kan det vara oklart för både tredjelandsmedborgaren och Migrationsverket när kunden kan få ett sådant uppehållstillstånd och för hur lång tid det kan beviljas. På sätt och vis blir de tidigare enklare och tydligare bestämmelsernas logik mer svåröversiktlig, men samtidigt är uppehållstillståndet mångsidigare än för närvarande. Ändringen kan därmed åtminstone efter lagens ikraftträdande belasta Migrationsverkets kundservice då kunderna försöker ta reda på om de har möjlighet att få uppehållstillstånd för att söka arbete och bedriva företagsverksamhet i olika situationer.

För forskare är det redan i dag svårt att avgöra när ett forskningsarbete är slutfört. Ett annat särdrag för forskare är att t.ex. forskningsassistenter som inte är självständiga forskare beviljas uppehållstillstånd för korta perioder eftersom avtalsförhållandena är korta, och att också en del av dem studerar för en examen. I praktiken har det varit svårt att ge kunderna råd om hur de ska visa att forskningen är slutförd. Målet är att Migrationsverket tillsammans med forskningsorganisationerna ska ta fram ett tydligt dokument som kan användas som mall.

I utvecklingen av Migrationsverkets system UMA kräver förslaget en ny tillståndsgrund, vilket inbegriper nya grunder för ansökan och beslut och nya anteckningar på uppehållstillståndskor-

tet. UMA innehåller redan en grund för uppehållstillståndet, men uppehållstillståndets automatiseringsregel och varaktighet (korta avsnitt under de följande tre åren) måste anges på nytt och möjligheten att söka det som första uppehållstillstånd från utlandet införs. För närvarande kan uppehållstillståndet endast sökas med en pappersblankett för så kallad annan grund. För att ansökningen ska kunna göras elektroniskt behöver en elektronisk blankett utarbetas för EnterFinland.

4.2.5.2 Finlands representationer och externa tjänsteleverantörer

Upphållstillstånd ska i regel sökas utomlands före ankomsten till Finland. Utomlands tas ansökningar emot av Finlands representationer, och i cirka tio länder har uppgiften getts till en extern tjänsteleverantör. De ändringar som ingår i denna proposition påverkar inte förhållandet mellan Migrationsverket och de finländska representationerna eller externa tjänsteleverantörerna. Nästan alla studerande som ansöker om första uppehållstillstånd gör det elektroniskt, och det är då representationens eller den externa tjänsteleverantörens uppgift att identifiera den sökande och samla in biometriska uppgifter. Migrationsverket avgör också de övriga uppehållstillstånd som ingår i propositionen, och inte heller dessa processer berör några andra myndigheter.

4.2.5.3 Utbildningsstyrelsen och högskolorna

Sedan hösten 2021 finns högskolornas alla gemensamma ansökningar och separata ansökningar för examensinriktade utbildningar på den nya webbplatsen [Studieinfo](#). Utbildningsstyrelsen driver portalen Studieinfo, där Finlands läroanstalter och högskolor informerar om sina utbildningar. De individuella resultaten från studerandeantagningen via gemensam ansökan finns i tjänsten Min Studieinfo. Högskolorna antar studerande i egen takt, men den gemensamma ansökan har en gemensam tidsfrist för publiceringen av resultaten. Den sökande ser resultaten och kan ta emot en studieplats i tjänsten Min Studieinfo under Ansökningar och mottagande av studieplats. Därefter ska den sökande också anmäla sig till högskolan. Högskolorna underrättar de sökande om resultaten från separata antagningar i den takt de blir klara. Den sökande informeras om antagningsbeslut per e-post eller brev. Vanligen publiceras också antagningsresultaten i tjänsten Min Studieinfo. Vissa läroanstalter tillämpar flexibel ansökan, som också kallas kontinuerlig ansökan eller *rolling admission*, där fördelen för den sökande är den långa ansökningstiden. En nackdel som nämnts i samband med flexibel ansökan är att ansökningarna inte hanteras som en massa utan en och en. Det förekommer också problem med studiestarten eftersom studierna endast kan inledas vid en eller två tidpunkter under året (januari och augusti).

Denna proposition har inga konsekvenser för ansökningar eller studerandeantagning och inte heller för mottagandet av studieplatser. Ett av propositionens mål är att säkerställa att uppehållstillstånd kan beviljas enligt utbildningsbehoven och i tid för studiestarten. På det sättet möjliggör propositionen bl.a. att Utbildningsstyrelsens program Finska i Finland framöver kan ta emot studerande från tredjeländer.

Under ledning av undervisnings- och kulturministeriet har högskolorna och andra samarbetsparter i ett separat projekt fokuserat på att förenkla inreseprocessen för internationella studerande. Pilotprojektets första fas avslutades i juni 2021. Arbetet utfördes i fyra underarbetsgrupper som alla arbetade med varsitt tema. Underarbetsgrupperna beredde slutrapporter.¹⁵ De utredde bl.a. hur Migrationsverket snabbare kan få uppgifter om studieavgifter för att kunna

¹⁵Pilotprojekt för förenkling av inreseprocessen för internationella studerande, fas ett, [slutrapporter](#) 17.6.2021 (på finska)

avgöra ansökningar om uppehållstillstånd. Projektet berörde också frågor i samband med dataöverföring, hur uppgifter om studerandeantagningen och mottagandet av studieplatser samt studieframstegen och utexamineringen kan göras tillgängliga i digitalt format enligt den lagliga grunden för behandling av uppgifterna, t.ex. för kontroll av uppfyllandet av villkoren för uppehållstillstånd eller för beviljande av uppehållstillstånd. Projektet påverkar inte denna proposition.

4.2.5.4 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata underlättar förslaget om kontinuerligt i stället för tillfälligt uppehållstillstånd för högskolornas inresande examensstuderande myndighetens arbete med att registrera hemkommun. Processen blir snabbare när myndigheten bl.a. inte längre behöver granska studieintyget för att utreda studierättens innehåll eller utföra de åtgärder som förutsätts i 4 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom. i lagen om hemkommun. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behöver inte längre be om studie- och närvarointyg som bevis på tvååriga studier. Registreringen har varit särskilt belastande när den studerande inte haft med sig det behövliga intyget vid myndighetsbesöket och varit tvungen att skicka det i efterhand. Om en studerande inte lämnat in ett intyg som begärts har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata varit tvungen att avslå ansökan. I det stora hela påskyndas arbetet eftersom processen för kontinuerligt uppehållstillstånd är smidigare, men enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas bedömning är effekten relativt liten eller måttlig. Det långvarigare uppehållstillstånd som studerande enligt förslaget ska beviljas minskar också sannolikheten för att rätten till hemkommun på basis av ett gällande uppehållstillstånd upphör.

Alla myndigheter som använder befolkningsdatasystemet gynnas av att hemkommunen och övriga uppgifter registrerats korrekt och uppdaterats. Enligt 18 § lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) anses de personuppgifter som registrerats i befolkningsdatasystemet vara offentligt tillförlitliga, och i myndigheternas avgöranden har de en stor praktisk betydelse. Finansministeriet har planerat att inleda en totalrevidering av lagen om hemkommun, och i samband med reformen bedöms också bestämmelsernas förhållande till utlänningslagen och den övriga lagstiftningen om uppehållstillstånd. I nuläget saknas ännu en tidsplan för beredningen av totalreformen och det är oklart när den nya lagen om hemkommun kan träda i kraft.

4.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. då bestämmelser som är under beredning återverkar på informationsmaterial och informationssystem. Dessutom ska ministeriet bedöma planerade bestämmelsers konsekvenser för handlingsoffentligheten och handlingssekretessen.

Denna proposition återverkar på UMA-systemet och EnterFinland. De huvudsakliga konsekvenserna är nya grunder för uppehållstillstånd och villkor för dem samt ändringar i gällande uppehållstillstånd.

Som ett led i sitt utvecklingsarbete ser Migrationsverket till att informationshanteringsmodellen uppdateras. Propositionen har inga i 5 § 3 mom. avsedda väsentliga förändrande konsekvenser för Migrationsverkets informationsmaterial och informationssystem eftersom befintliga informationssystem används och informationsmaterialet huvudsakligen har samma innehåll som för närvarande då forskar- och studerandelagen och utlänningslagen tillämpas. Propositionen har

inga konsekvenser för handlingarnas offentlighet eller sekretess eftersom de föreslagna uppehållstillstånden och villkoren för dem omfattas av bestämmelserna om offentlighet och sekretess för handlingar på samma sätt som fallet är för andra uppehållstillståndsärenden.

Konsekvensbedömningarna för efterhandskontrollen beskrivs i avsnitt 4.2.5.1 och de ekonomiska konsekvenserna av den i avsnitt 4.2.3.1. Propositionens förslag om utveckling av efterhandskontrollen har vissa konsekvenser, som emellertid blir aktuella tidigast ett år efter lagens ikraftträdande. Den systemutveckling som krävs för efterhandskontrollen sker under 2022 för att automatisering ska kunna tillämpas jämsides med manuell handläggning och hänsyn tas till den mer omfattande UMA-systemutveckling som krävs till följd av lagstiftningsprojektet för att ändra 5 kap. i utlänningslagen. I det sammanhanget genomförs ett utlåtandeförfarande enligt 9 § i informationshanteringslagen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Försörjningsvillkoret för studerande

Genom propositionen genomförs den i regeringsprogrammet inskrivna åtgärden att studerande ska beviljas uppehållstillstånd för hela den tid de avlägger examen. Enligt den statistik som presenteras i början av propositionen beviljades cirka 18 procent av alla dem som sökt uppehållstillstånd på grund av studier tillstånd för mer än ett, men högst två år. Av de sökande fick 82 procent inte uppehållstillstånd för två år. Försörjningsvillkoret förutsätter att den sökande kan visa upp en tryggad försörjning till beloppet 13 440 euro för att ett tvåårigt tillstånd ska kunna beviljas.

Den enklaste möjliga lagändringen skulle vara att förlänga giltighetstiden för uppehållstillstånd på grund av studier från högst två år till högst den tid det tar att avlägga examen eller studierna, utan att ändra försörjningsvillkoret. I det fallet uppfylls inte regeringsprogrammets mål i praktiken eftersom endast få sökande kan beviljas uppehållstillstånd för den tid det tar att avlägga examen eller studierna om den tiden är längre än två år. Detta alternativ förkastades under beredningen av propositionen eftersom regeringsprogrammets mål då i praktiken inte skulle uppfyllas.

Som alternativ lösning för att genomföra den aktuella punkten i regeringsprogrammet har det under beredningen föreslagits att den sökande i sin ansökan ska lägga fram en utredning över sin försörjning endast för det första studieåret. Därtill föreslås lagen föreskriva att den sökandes försörjning ska vara tryggad under hela giltighetstiden för uppehållstillståndet, men att ingen utredning behöver visas upp för tiden efter det första studieåret. I sin ansökan före inresan ska den studerande alltså verifiera sin tillgång till 6 720 euro för levnadskostnaderna under det första studieåret, och då beviljas uppehållstillstånd för hela tiden för avläggandet av examen. Detta alternativ konstaterades vara bäst ur det perspektivet att uppehållstillstånd kan beviljas för hela studietiden. Uppfyllandet av försörjningsvillkoret kontrolleras genom stickprov, tips och information som inhämtats på andra sätt. Migrationsverket har rätt att i enskilda fall få information från Folkpensionsanstalten (FPA) om huruvida en viss sökande har ansökt om utkomststöd, men FPA har varken rätt eller skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter till Migrationsverket. Det föreslås att uppfyllandet av försörjningsvillkoret under den tid studierna varar ska följas upp under fem år efter lagens ikraftträdande, och att det då ska kontrolleras hur många studerande som inte kunnat trygga sin försörjning under hela uppehållstillståndets giltighetstid. Vid behov ska åtgärder vidtas för att justera bestämmelserna.

5.1.2 Tillståndsslaget för studerande

I propositionen föreslås att uppehållstillståndsslaget för högskolestuderande som studerar för en examen ska ändras från tillfälligt (B) till kontinuerligt (A). Tillståndsslaget föreslås inte ändras för alla studerande, utan endast för högskolestuderande. För övriga studerande anses det fortfarande motiverat att tillståndet är tillfälligt. Övriga studerande avlägger gymnasieutbildning, yrkesutbildning eller andra kortvarigare utbildningar. Den målsatta tiden för att avlägga gymnasiets lärokurs är tre år. För yrkesinriktade examina saknas målsatta tider, men den typiska tiden för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen är cirka tre år och för yrkes- och specialyrkesexamina i regel kortare. Gymnasieutbildningens och den yrkesinriktade examensutbildningens längd avviker alltså inte avsevärt från högskolestudiernas längd. Studier som inte är examensinriktade, t.ex. utbytesstudier och andra studier som inte leder till en examen, är av tillfällig karaktär, vilket också motiverar att ett tillfälligt uppehållstillstånd beviljas. Yrkesutbildning kan också avläggas i form av läroavtal. Den studerande är då anställd för en viss tid och grunden för uppehållstillståndet är arbetet.

I synnerhet utländska studerande inom gymnasieutbildningen är ofta minderåriga och berörs därför av läroplikten enligt den nya läropliktslag (1214/2020) som trädde i kraft den 1 augusti 2021.

Enligt 2 § 1 mom. i läropliktslagen är barn, dvs. personer under 18 år, som har sin vanliga vistelseort i Finland läropliktiga. Enligt den vedertagna tolkningen anses ett barn ha sin vanliga vistelseort och vara läropliktig i Finland om barnet har en i befolkningsdatasystemet registrerad hemkommun enligt lagen om hemkommun. Enligt 4 § 1 mom. 2 punkten i lagen om hemkommun får en person en hemkommun genast vid ankomsten till landet om han eller hon har beviljats ett kontinuerligt uppehållstillstånd. Redan för närvarande har det varit möjligt att få en hemkommun om personen har haft ett tillfälligt uppehållstillstånd för över ett år och bevis på att studierna varar i över två år (4 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom. 3 punkten i lagen om hemkommun), och därför är den största praktiska förändringen att personen tidigare själv har behövt ansöka om hemkommun men nu får en automatiskt. Om under 18-åriga gymnasie- eller yrkesstuderande skulle beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd skulle något fler än i nuläget alltså bli läropliktiga. Det skulle inte längre vara frivilligt för dem att delta i studierna, även om de i princip har sökt sig till Finland frivilligt för att avlägga studier. Läropliktslagens 9 § innehåller bestämmelser om vårdnadshavarens tillsynsansvar, enligt vilket den läropliktigas vårdnadshavare ska se till att den läropliktiga fullgör läroplikten. Enligt 22 § i läropliktslagen ska en vårdnadshavare som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet försummar sin skyldighet enligt 9 § att övervaka fullgörandet av läroplikten dömas till böter för försummelse av tillsyn av den läropliktige. På grund av läropliktens rättsverkningar är det inte motiverat att bevilja kontinuerligt uppehållstillstånd för studerande på andra stadiet, eftersom de då skulle ha sin vanliga vistelseort i Finland och därför direkt omfattas av läroplikten.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning ordnas på grundval av tillstånd för att ordna utbildning, som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. Antalet studerande begränsas i regel inte i tillstånden för att ordna utbildning, utan utbildningsanordnarna får själva bestämma antalet studerande inom ramen för de resurser som finansieringssystemet tillåter. Bestämmelser om finansieringen av gymnasie- och yrkesutbildning finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009). Gymnasiets enhetspriser per studerande beräknas årligen för alla utbildningsanordnare utifrån de riksomfattande totalkostnaderna under det år som föregick året före enhetspriserna bestäms. Utbildningsanordnarna beviljas finansiering genom att det anordnarspecifika enhetspriset multipliceras med budgetårets faktiska antal studerande. Styr- och finansieringssystemet för gymnasieutbildningen gör det möjligt för utbildningsanord-

naren att besluta att öka antalet studerande, och med antalet studerande ökar också finansieringen. Statsrådet har fastställt det genomsnittliga enhetspriset 6 615,98 euro per studerande för gymnasieutbildningen år 2021. Om antalet studerande i gymnasieutbildningen ökar med t.ex. 5 000 studerande innebär det att cirka 33 miljoner euro behövs i tilläggsanslag.

Den årliga finansieringen för yrkesutbildningen baseras på det budgetanslag för yrkesutbildningen som bestäms årligen. Från anslaget beviljas varje anordnare en andel motsvarande prestationernas relativa andel av alla utbildningsanordnarnas prestationer. Yrkesutbildningen har alltså ett proportionerligt finansieringssystem. Det innebär att finansieringen per prestation minskar när en utbildningsanordnare studerande, dvs. prestationer, blir fler, om inte prestationerna i motsvarande mån minskar hos någon annan utbildningsanordnare. På samma sätt som för yrkesutbildningen bygger också högskolornas finansiering på den statliga finansiering som anges i budgeten och på andelen prestationer vid högskolan av alla prestationer.

Liksom för högskolestuderande medför en ändring av tillståndsslaget inga betydande konsekvenser för studerande på andra stadiet när det gäller studerandehälsovården. Internationella examensstuderande på andra stadiet har redan i nuläget rätt till studerandehälsovård på samma sätt som finländska studerande.

Liksom för högskolestuderande uppkommer konsekvenserna för hälso- och sjukvården genom att det går snabbare att få en hemkommun. Med nuvarande antal studerande (278 första uppehållstillstånd för yrkesexamen, examen på andra stadiet och studentexamen år 2018, 384 år 2019 och 566 år 2020) är ändringarna små. Om antalet stiger ökar även konsekvenserna. När det gäller sociala förmåner har barn under 17 år som anses vara fast bosatta i Finland rätt till barnbidrag (1 a § i barnbidragslagen 796/1992). Barn under 18 år kan ha rätt till utkomststöd, men i normala fall måste föräldrarnas försörjningsförmåga utredas. Det kan vara svårt om föräldern bor utomlands. I sådana situationer bör man utreda möjligheterna att helt eller delvis av den försörjningspliktiga återkräva utkomststöd som beviljats. Förvärvsarbete, företagande, andra förmåner som tryggar försörjningen, andra inkomster eller tillgångar samt omvårdnad från en försörjningspliktig eller något annat sätt (t.ex. annat ekonomiskt stöd) ska betraktas som primära utkomstformer för utlänningar liksom för andra kategorier av personer som ansöker om utkomststöd. Utgångspunkten är alltså att de ovannämnda personkategorierna i första hand själva ska försörja sig och ha tillräckliga tillgångar för vistelsen och hemresan.

Ett möjligt alternativ är att bevilja kontinuerligt uppehållstillstånd endast för myndiga studerande inom gymnasieutbildningen och den yrkesinriktade examensutbildningen. De som ansöker om utkomststöd försätts då i ojämlik ställning beroende på sin ålder, men samtidigt kan myndighetsåldern i detta fall vara en godtagbar grund för ojämlik behandling. I propositionen har man emellertid inte gått in för att behandla minderåriga och myndiga examensstuderande på andra stadiet på olika sätt, utan det föreslås att alla studerande på andra stadiet även framöver ska beviljas tillfälligt uppehållstillstånd. I framtiden, när praktisk erfarenhet insamlats om konsekvenserna av ändringen av tillståndsslaget för högskolestuderande, kan det ändå finnas behov av att utreda en ändring till kontinuerligt uppehållstillstånd för studerande på andra stadiet. Sannolikt skulle beviljandet av kontinuerliga uppehållstillstånd i viss mån öka antalet utländska studerande som söker sig till gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Då behövs också beredskap i de offentliga finanserna för en ökning av antalet studerande.

Studerande är inte den enda invandrarkategorin som beviljas tillfälligt uppehållstillstånd. Tillfälliga uppehållstillstånd beviljas i synnerhet på grund av arbete, när det är fråga om tillfälligt arbete eller tillfällig arbetspraktik. Tillfälliga uppehållstillstånd beviljas också bl.a. för au pair-arbete, offer för människohandel (förutom när offret är särskilt utsatt), personer som är förhindrade att lämna landet och personer som vistats och arbetat olagligt i landet. Uppehållstillstånd

för högskolestuderande som studerar för en examen, och som allt oftare önskas stanna kvar i landet, är inte jämförbart med dessa tillfälliga uppehållstillstånd. Cirka hälften av de internationella studerande som avlagt examen i Finland börjar i nuläget arbeta i landet. Det mål som föreslås i den utbildningspolitiska redogörelsen och regeringens färdplan för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring är att 75 procent av de utländska studerandena ska börja arbeta i Finland. En ändring till kontinuerliga uppehållstillstånd förbättrar möjligheterna för högskolornas examensstuderande att stanna i Finland också genom att permanent uppehållstillstånd då kan beviljas tidigare.

5.1.3 Försörjningsvillkoret för forskare

Ett alternativ som tagits upp i projektet är att föreskriva om längre uppehållstillstånd också för doktorander, och att strukturera försörjningskravet på samma sätt som för studerande. Tredjelandsmedborgare som avlägger sina doktorsstudier beviljas för närvarande med stöd av forskar- och studerandelagen uppehållstillstånd enligt 6 §, dvs. för forskare. Upphållstillståndet för forskare ger mer omfattande rätt att röra sig inom unionen än uppehållstillståndet för studerande, och rätten att arbeta är också mer omfattande, dvs. obegränsad.

I lagstiftningen anges ingen målsatt tid eller omfattning för doktorsexamen, och därför är det inte möjligt att bevilja uppehållstillstånd enligt en lagstadgad målsatt tid för att avlägga examen.

Forskarnas försörjning är ofta knuten till korta finansieringsperioder eller anställningar. Inom tidsramen för detta projekt har det inte varit möjligt att för forskare på samma sätt som för studerande utreda andelen doktorander som får avslag på sina ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för att försörjningskravet inte uppfylls.

Förslaget skulle ge forskare som avlägger studier som leder till doktorsexamen en avsevärt bättre ställning än andra forskare. Det skulle också ge dem en bättre ställning än tredjelandsmedborgare som fått tillstånd på grund av arbete och som för närvarande i regel beviljas sitt första tillstånd endast för ett år även om deras försörjning är betydligt säkrare än forskarnas. Den föreslagna ändringen kan inte genomföras utan mer omfattande utredningar och mer exakt information. Någon heltäckande konsekvensbedömning har inte heller kunnat göras. I regeringsprogrammet och beslutet att tillsätta lagstiftningsprojektet var avsikten att förlänga uppehållstillståndets giltighetstid för studerande, även om en del av projektet, som inte uteslutande är ett lagstiftningsprojekt, är att stärka växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Europeiska unionens medlemsländer

5.2.1.1 EMN-enkät för medlemsländerna

Under projektet genomfördes via nätverket European Migration Network (ENM) en enkät riktad till de övriga EU-medlemsländerna. En sammanställning av de inkomna svaren den 8 juni 2021 har sparats i statsrådets [projektfönster](#). Avsikten var i synnerhet att samla in information om hur många EU-länder som beviljar uppehållstillstånd för hela studietiden. Frågorna gällde bl.a. längden på de första uppehållstillstånd som medlemsstaterna beviljar studerande och på vilket sätt försörjningen ska visas om långa uppehållstillstånd beviljas. Enkäten innehöll också frågor om beviljandet av uppehållstillstånd för arbetssökning och företagsverksamhet.

RP 232/2021 rd

Forskar- och studerandedirektivet gäller förutom i Danmark i alla medlemsländer. Av studerande från tredjeländer kräver unionens medlemsländer så gott som alltid uppehållstillstånd för studier. Förutom uppehållstillstånd krävs tillräcklig försörjning.

Bland unionens medlemsländer beviljar Estland, Nederländerna och Slovakien långvariga, över två år långa första uppehållstillstånd för studerande. I Estland och Nederländerna är det möjligt att få ett första uppehållstillstånd för högst fem år, i Nederländerna utöver studierna för tre månader. I Slovakien kan det första tillståndet beviljas för den tid studierna antas vara, dock högst för sex år. Även i Lettland beviljas tillstånd för den tid de avsedda studierna antas vara, och därutöver för fyra månader, men tillståndet måste förnyas årligen. De övriga medlemsländerna beviljar första uppehållstillstånd för studerande för ett eller högst två år, vilket motsvarar bestämmelserna i forskar- och studerandedirektivet om minimitiden för tillståndets giltighet. Enligt artikel 18.2 i forskar- och studerandedirektivet ska giltighetstiden för ett tillstånd för studerande vara minst ett år eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Giltighetstiden för tillståndet för studerande vilka omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder, eller av ett avtal mellan två eller flera läroanstalter för högre utbildning, ska vara minst två år, eller lika lång som studietiden om denna är kortare. Till den delen har de flesta medlemsländerna, inklusive EU:s stora medlemsländer, alltså ur sina egna nationella utgångspunkter genomfört forskar- och studerandedirektivet endast i den minsta obligatoriska utsträckningen.

Generellt accepteras i unionens medlemsländer t.ex. ett bankkonto, regelbunden inkomst eller uppgifter om ett stipendium som bevis på tillräcklig försörjning. Om en nedre minimigräns för inkomsterna har fastställts varierar den mellan ett par hundra och mer än tusen euro per månad. Beroende på medlemslandet får försörjningen bestå av egna eller familjens tillgångar, lön, stipendium eller annan inkomst, och ett villkor kan också vara att försörjningen är regelbunden.

I Estland krävs för ett långvarigt, dvs. över två år långt uppehållstillstånd minst 300 euro per månad. Tillgångarna kan komma från olika källor. Kravet i Nederländerna är tillräckliga tillgångar för 12 månader och i Slovakien minst 215 euro per månad. Lettland kräver 500 euro per månad i tillgångar varje år.

Upphållstillstånd som beviljas för arbetssökning och företagsverksamhet efter studierna är generellt möjliga i alla medlemsländer eftersom bestämmelser om detta ingår i forskar- och studerandedirektivet. Tillståndets längd varierar mellan den tilläggstid på 270 dagar som Estland beviljar för uppehållstillståndet och det högst 18 månader långa uppehållstillstånd som beviljas i Tyskland samt det uppehållstillstånd för ett år och ett eventuellt andra år som beviljas i Kroatien. Ett villkor för att få uppehållstillstånd är vanligen att den studerande har tillgångar som uppfyller försörjningsvillkoret eller annars tillräcklig försörjning. Enligt statistiken är de vanligaste orsakerna för att stanna i unionens medlemsländer efter studierna arbete och familj, och vid sidan av dessa att söka arbete, samla arbetserfarenhet och arbeta som självsysselsatt.

Även forskare förutsätts i unionens medlemsstater vanligen ha ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om inte vistelsen är kortvarig och det räcker med ett visum. När forskningen utförs i ett anställningsförhållande uppfylls försörjningsvillkoret i allmänhet genom lönen, och för egenfinansierade forskare kan bevisliga tillgångar eller stipendier och avsikt att återvända komma ifråga. Familjemedlemmar kan vanligen få uppehållstillstånd tillsammans med en huvudsökande. Upphållstillståndet för forskare är också kopplat till ett uppehållstillstånd för arbetssökning och företagsverksamhet.

5.2.1.2 Sverige

För att ansöka om uppehållstillstånd för högskolestuderande i Sverige måste den sökande ha antagits till heltidsstudier och betalat den första terminsavgiftsposten, ha en bevisligen tryggad försörjning under studierna och skaffa en sjukförsäkring. En studerande som vistas i landet i över ett år ska registrera sig i folkbokföringsregistret och omfattas då av Sveriges sjukförsäkring. I annat fall ska personen själv eller läroinrättningen skaffa en försäkring. Försörjningsvillkoret är 8 568 svenska kronor per månad (cirka 844 euro) under hela den tid som uppehållstillståndet är i kraft. Terminsavgifterna varierar mellan 80 000 och 295 000 kronor (cirka 7 901–29 136 euro).

Vanligen tar det 2–5 månader att få ett beslut när en fullständig ansökan lämnats in. Ansökan kan göras på papper eller på nätet, och ett eventuellt besök på en svensk utlandsrepresentation kan förlänga väntetiden. Ansökningarna för familjemedlemmar kan göras samtidigt på nätet eller senare. Ansökningsavgiften för vuxna är 1 500 kronor (cirka 148 euro) och för barn 750 kronor (cirka 74 euro).

De som gjort sin ansökan på nätet delges beslutet per e-post. Därefter kan inresevisum och uppehållstillståndskort när de är klara hämtas från Sveriges representation eller skickas till den sökande per post. Personer som inte behöver något inresevisum ska efter ankomsten till Sverige besöka Migrationsverket för att lämna sina biometriska uppgifter för uppehållstillståndskortet, och kortet skickas sedan per post till adressen i Sverige.

För att få uppehållstillstånd för forskare för mer än tre månader ska den sökande ha doktorerat eller vara behörig för forskarutbildning. Den sökande ska också för Migrationsverket visa upp ett mottagningsavtal med en forskningshuvudman som är godkänd av det svenska Vetenskapsrådet. Dessutom ska den sökande i regel betala en ansökningsavgift på 1 500 kronor (cirka 148 euro) och ha tillräckliga tillgångar för sin försörjning och återresa. Sökande som kommer till Sverige för mindre än ett år ska också själva ordna sin sjukförsäkring. Familjemedlemmar kan få uppehållstillstånd i Sverige med en elektronisk ansökan samtidigt med den huvudsökande. Ett uppehållstillstånd för forskare kan förnyas, och efter fyra år har forskaren möjlighet att få permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Ansökan om uppehållstillstånd för forskare och om eventuellt inresevisum görs på nätet eller utlandsrepresentationen och beviljas forskaren efter att biometriska uppgifter lämnats före ankomsten till Sverige. Medborgare i visumfria länder kan också få uppehållstillståndskortet från Migrationsverket efter ankomsten. Personer som vistas i Sverige med uppehållstillstånd för studerande kan ansöka om uppehållstillstånd för forskare på nätet under vistelsen i landet. Ansökan kan också göras i Sverige om personen har ett uppehållstillstånd för forskare i ett annat EU-land och utför en del av sin forskning i Sverige i mer än 180 dagar under en 360-dagarsperiod. För kortare tidsperioder behöver uppehållstillstånd inte sökas. Forskningsarbetet i Sverige kan inledas redan när ansökan lämnats in, om de ovannämnda tidsgränserna inte överskridits. Efter att forskningen slutförts har forskaren möjlighet att få uppehållstillstånd för att söka arbete eller starta eget företag.

5.2.1.3 Norge

Studerande som ansöker om uppehållstillstånd för att studera på högskola i Norge ska vara antagna som heltidsstuderande vid en norsk högskola. Andra villkor är ansökningsavgiften på 4 900 norska kronor (cirka 481 euro), eventuella terminsavgifter, årliga tillgångar på minst 126 357 kronor (cirka 12 414 euro), en bostad i Norge och förhållanden i hemlandet som gör en återresa efter studierna sannolik. En studerande får inte sysselsätta sig själv eller vara företagare

i Norge. Arbetsrätten är begränsad till 20 timmar per vecka med undantag av ledigheterna då studerande får arbeta fritt.

Handläggningen av ansökan dröjer flera veckor, men i beslutsfattandet strävar man efter att uppehållstillståndet ska beviljas i tillräckligt god tid innan studierna inleds. Vid behov beviljas inresevisum för ankomsten till Norge och överlämnandet av uppehållstillståndskortet. I Norge tas inga terminsavgifter ut. Familjemedlemmar kan i allmänhet ansöka om och få uppehållstillstånd samtidigt med den huvudsökande. Studietiden räknas inte till godo vid ansökan om permanent uppehållstillstånd.

Forskare som kommer till Norge för mer än tre månader och som har en norsk arbetsgivare ska ansöka om uppehållstillstånd för yrkesutbildade arbetstagare. För att kunna söka behövs ett arbetserbjudande från en norsk arbetsgivare, vanligen för ett heltidsarbete, tillräckliga kvalifikationer och lönenivå samt en bostad i Norge. Personen får byta arbetsgivare om arbetsuppgifterna förblir liknande, men om uppgifterna förändras måste ett nytt uppehållstillstånd sökas även om arbetsgivaren förblir densamma.

Forskaren själv eller forskarens arbetsgivare kan inleda ansökningsprocessen, och ansökan kan göras på nätet eller lämnas personligen. Handläggningsavgiften för ett uppehållstillstånd för arbetstagare är 6 300 kronor (cirka 619 euro) och handläggningstiden är i medeltal 12 veckor. Uppehållstillstånd för personer som avlagt högskoleexamen kan beviljas för högst tre år, och därefter är det möjligt att ansöka om permanent uppehållstillstånd. Familjemedlemmar kan i allmänhet ansöka om och få uppehållstillstånd samtidigt med den huvudsökande.

En egenfinansierad forskare ska för att få uppehållstillstånd ansöka om ett uppehållstillstånd för studerande och forska vid en norsk högskola eller motsvarande institution. Andra villkor är handläggningsavgiften på 4 900 kronor (cirka 481 euro), sammanlagda tillgångar på minst 126 357 kronor (12 414 euro) per år, en bostad i Norge och förhållanden i hemlandet som gör det sannolikt att personen kan återvända.

Handläggningstiden för uppehållstillståndet är i genomsnitt åtta veckor från att ansökan lämnas till att svaret fås. Forskarens familjemedlemmar kan i allmänhet ansöka om och få uppehållstillstånd samtidigt med den huvudsökande. Vid behov beviljas inresevisum för ankomsten till Norge och överlämnandet av uppehållstillståndskortet, och dessutom ska personer som vistas i landet i mer än ett halvt år registrera sig hos skattemyndigheten inom åtta dagar från ankomsten till landet. Vid sidan av forskningsarbetet är det möjligt att ha ett annat arbete 20 timmar per vecka och heltid under ledigheterna. Tiden för uppehållstillståndet räknas inte till godo vid ansökan om permanent uppehållstillstånd.

5.2.1.4 Danmark

Personer som ansöker om uppehållstillstånd i Danmark på grund av studier ska ha studierätt vid ett danskt universitet och tillräckliga språkkunskaper. De sökande ska göra ansökan på nätet eller på papper, betala handläggningsavgiften på 2 000 danska kronor (cirka 269 euro) och visa att de kan försörja sig efter ankomsten till landet. De som vistas lagligen i Danmark kan göra sin ansökan i Danmark. Biometriska uppgifter lämnas i regel inom 14 dagar från ansökan vid en dansk representation eller, om den sökande redan vistas i landet, hos den danska migrationsmyndigheten. Biometriuppgifterna kan också lämnas på Danmarks ansökningscenter utomlands eller en norsk representation om landet inte har en dansk representation och Danmark har ett avtal om detta med Norge. Vid behov beviljas visum för att resa in och hämta uppehållstillståndet.

Den normala handläggningstiden för uppehållstillstånd för studerande är två månader. Studerande ska betala terminsavgiften som vanligen ligger mellan 6 000 och 16 000 euro per år. För att uppfylla försörjningsvillkoret ska den studerande ha 6 321 kronor (cirka 850 euro) till sitt förfogande varje månad. En betald studieavgift för den första terminen betraktas som bevis på tillräcklig försörjning. Studerande får arbeta 20 timmar per vecka under terminerna och utan begränsningar under ledigheterna. Även familjemedlemmar kan få uppehållstillstånd i Danmark, och då ska även deras försörjning vara tryggad. Efter studierna kan uppehållstillstånd beviljas för sex månader för arbetsökning.

Forskare som anställts för forskningsarbete för över tre månader kan ansöka om uppehållstillstånd för forskare. Lönen och arbetsvillkoren ska motsvara dansk nivå, men arbetet behöver inte vara ett heltidsarbete och det är tillåtet att ha en bisyssla. Ansökningsförfarandet är mycket likt förfarandet för studerande. Små skillnader gäller gästforskare och doktorander. Dessutom finns ett fast track-alternativ och alternativet snabb jobbstart som garanterar att forskaren kan börja arbeta mycket snabbt, om den högskola eller det företag som anställer forskaren är certifierad användare av fast track-förfarandet.

För uppehållstillståndet för forskare tas en handläggningsavgift på 4 295 kronor ut (cirka 578 euro), och handläggningstiden är normalt en månad. Vid sidan av arbetet finns möjlighet till delvis subventionerade språkstudier i danska. Det är möjligt att byta arbetsuppgifter om arbetsgivaren förblir densamma, men annars behövs ett nytt uppehållstillstånd. Familjemedlemmar kan få uppehållstillstånd samtidigt med den huvudsökande.

5.2.1.5 Estland

I Estland är villkoren för beviljande av uppehållstillstånd för studerande att personen antagits till en läroanstalt, betalat handläggningsavgiften och under hela studietiden har dubbelt så stora inkomster som Estlands officiella minimiförsörjningsnivå. Den studerande ska lämna sina biometriskt uppgifter och dessutom anmäla sig till Estlands sjukförsäkringssystem och befolkningsregister.

En avgift på 35 euro tas ut för uppehållstillstånd som söks i Estland eller via självserviceportalen och en avgift på 65 euro om uppehållstillståndskortet hämtas från en av Estlands utlandsrepresentationer. Uppehållstillståndet beviljas för hela studietiden, dock högst för fem år. Det är tillåtet att arbeta vid sidan av studierna om arbetet inte stör studierna och studierna fortsätter på heltid. Personer som studerar för magister- eller doktorsexamen kan få uppehållstillstånd också för sina familjemedlemmar.

Tillståndskraven för tredjelandsmedborgare som söker sig till Estland för att arbeta som forskare varierar beroende på vistelsens längd. Vistelser som är kortare än 90 dagar görs med kortvarigt visum och vistelser som är kortare än sex månader med långvarigt visum, och ansökningar om sådana handläggs på 30 dagar. För längre vistelser än sex månader ska forskaren ansöka om uppehållstillstånd. Arbetsgivaren ska vara en forsknings- och utvecklingsaktör som är officiellt registrerad av undervisnings- och kulturministeriet, har fått en positiv bedömning och har ett avtal om forskningsarbete med den som ansöker om uppehållstillstånd. För handläggningen av ansökan debiteras samma avgift som för studerande. Doktorander ska i stället för uppehållstillstånd för forskare ansöka om uppehållstillstånd för studerande.

I ansökningsförfarandet ingår att arbetsgivaren eventuellt registrerar forskaren och att eventuellt visum söks, att arbetsgivaren och forskaren ingår ett avtal, att en privat sjukförsäkring tecknas för de första tre månaderna, att den egentliga ansökan om uppehållstillstånd görs och att perso-

nen registreras som bosatt i Estland. Ordningsföljden varierar från fall till fall. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar kan sökas samtidigt med den huvudsökande, och besluten om dem fattas när den huvudsökandes ansökan avgjorts.

5.2.1.6 Tyskland

Tyskland har avtal om fri vistelse för studerande från Förenta staterna, Kanada, Australien, Japan, Israel, Nya Zeeland och Republiken Korea. Tredjelandsmedborgare från övriga länder som kommer till Tyskland för att studera i mer än 90 dagar ska skaffa uppehållstillstånd för studerande och eventuellt ett inresevisum. Efter att ha skaffat en bostad ska den studerande registrera sig som bosatt och ansöka om uppehållstillstånd hos den lokala myndigheten. Ansökan ska göras personligen och för att göra den krävs bl.a. ett intyg över registreringen som bosatt och över den studerandes sjukförsäkring, en utredning över tillgångar på minst 861 euro per månad eller 10 332 euro per år åtminstone för det första studieåret, och bevisade kunskaper i engelska eller tyska.

Handläggningsavgiften för den första ansökan om uppehållstillstånd varierar mellan 50–60 euro och 110 euro. Handläggningstiden för ansökningar om uppehållstillstånd för studerande är två till tre veckor och tillståndet gäller vanligen hela studietiden. Även familjemedlemmar kan få uppehållstillstånd i Tyskland under den tid som den huvudsökande studerar. De flesta delstaternas offentliga högskolor tar inte ut några terminsavgifter, och även i övrigt är avgifterna relativt låga. Vid sidan av studierna är det möjligt att arbeta på deltid 240 dagar per år och på heltid 120 dagar per år även under terminerna. Efter studierna kan uppehållstillståndet förlängas med 18 månader för arbetssökning, och personer som hittar arbete kan ansöka om uppehållstillstånd för arbetstagare.

Den som kommer till Tyskland för att arbeta med forskning måste vara godkänd av eller ha ett avtal med en forskningsorganisation. Olika typer av organisationer kan komma ifråga, från universitet till privata företag, och även vetenskapligt undervisningsarbete kan höra till arbetsuppgifterna. Alternativt kan forskningsarbetet bedrivas med ett uppehållstillstånd för arbetstagare, om personen har rätt behörighet och en utbildning som motsvarar en tysk examen. Forskare med särskild expertis har möjlighet att få permanent uppehållstillstånd, men annars krävs fyra års vistelse i landet. För doktorandstudier beviljas flera olika typer av uppehållstillstånd beroende på den sökandes arbets- och studiesituation.

För ett uppehållstillstånd för forskare är handläggningsavgiften beroende på uppdraget 100–250 euro, och beslutet fattas inom 1–3 månader från det att ansökan lämnats. Familjemedlemmar har möjlighet att få uppehållstillstånd vid sidan av en huvudsökande. Efter slutförd forskning har en huvudsökande möjlighet att få uppehållstillstånd för att söka arbete i högst nio månader.

5.2.1.7 Nederländerna

För att uppehållstillstånd för studerande ska kunna beviljas krävs ett antagningsmeddelande från en godkänd högskola som sponsorerar den studerande, en oförvitlighetsförsäkring, tillräcklig och tryggad försörjning för varje studieår samt eventuellt testning för tuberkulos. Det månatliga försörjningsvillkoret för högskolestuderande är 921,17 euro som kan visas med hjälp av ett bankkonto, ett stipendium, en insättning eller något annat stöd. Tilläggstid på 12 månader kan beviljas för t.ex. förberedande språkkurser och studier som förbereder för magisterstudier. Läroanstalterna bestämmer självständigt vilka språkkunskaper som krävs av de studerande.

Handläggningsavgiften för ett första uppehållstillstånd för studerande är 80 euro och den betalas av den sponsorerande läroanstalten. Familjemedlemmar kan ansöka om uppehållstillstånd tillsammans med den huvudsökande. Arbete är tillåtet 16 timmar per vecka under studierna och heltid under ledigheterna, om arbetsgivaren har ansökt om arbetstillstånd för den studerande. Studerande får fritt sysselsätta sig själva så länge företaget är registrerat i Nederländerna och lagens övriga krav är uppfyllda. Upphållstillståndet är i kraft under studietiden och tre månader efteråt.

Personer som kommer till Nederländerna för att forska kan arbeta som avlönade forskare, stipendiater eller doktorander. De ska ha en högre högskoleexamen som ger behörighet för forskarstudier och ett avtal med en forskningsorganisation. Organisationen ska vara godkänd som sponsor. Ansökan om uppehållstillstånd ska också innehålla en utredning över arbetsvillkoren och en försäkran om att forskningsarbetet följs upp och slutförs. Om forskningsarbetet inte är avlönat ska den sökande ha ett stipendium, något annat stöd eller en tillräcklig banksättning i Nederländerna för vistelsetiden.

Ansökningsavgiften för uppehållstillståndet är 192 euro och familjemedlemmar kan ansöka om uppehållstillstånd tillsammans med den huvudsökande. Utöver uppehållstillståndet behövs vanligen ett separat visum för inresan till Nederländerna. Efter studierna eller forskningsarbetet finns i Nederländerna en möjlighet att under tre års tid ansöka om tillstånd för ett orienteringsår, som är avsett för högt utbildade personer. Ansökningsavgiften är 192 euro.

5.2.2 Länder utanför Europeiska unionen

I stater som inte hör till Europeiska unionen krävs så gott som alltid ett studentvisum eller ett uppehållstillstånd för studerande. Utöver visum eller uppehållstillstånd krävs vanligen tillräckliga tillgångar. De viktigaste jämförelseländerna kräver i regel minst 10 000 euro per år, och mer om partner och barn följer med. Terminsavgifterna i de här länderna varierar vanligen beroende på högskola och studieområde mellan mindre än 10 000 euro och, i vissa specialbranscher, flera tiotusen euro. Ofta finns möjlighet till stipendier och annan finansiering för studierna.

I jämförelseländerna utanför Europeiska unionen beviljas långvarigare visum eller uppehållstillstånd för utländska forskare vanligen via tillståndssystemet för arbetstagare. I tillståndssystemen finns ofta olika vägar för experter som också är öppna för forskare. Även familjemedlemmar kan vanligen ansöka om uppehållstillstånd tillsammans med en huvudsökande. Tidsbegränsade vistelser är ofta förknippade med möjligheten att senare få permanent status och medborgarskap.

5.2.2.1 Förenade kungariket

Den som ansöker om att vistas i Förenade kungariket som studerande måste uppfylla de nödvändiga inträdeskraven och studera för en godtagen examen på lämplig nivå. Den studerande ska kunna försörja sig under studierna och tala, läsa och skriva engelska på den nivå som studierna förutsätter. Sökande som inte fyllt 18 år ska kunna visa vårdnadshavarens samtycke och en utredning över vårdnadshavarens förhållande till den sökande, samt visa hur omvårdnaden ordnas under vistelsen i Förenade kungariket. Högskolestuderande får arbeta högst 20 timmar per vecka under terminerna och heltid under ledigheterna.

De som söker studentvisum poängsätts på samma sätt som arbetstagare, och måste vara antagna av en läroanstalt som är godkänd som sponsor i Förenade kungariket. En förteckning över godkända läroanstalter finns på det brittiska inrikesministeriets webbplats. Studentvisum kan sökas

av personer som fyllt 16 år högst sex månader innan studiestarten och fått minst 70 poäng i poängsättningen. Antagning till en läroanstalt ger 50 poäng och tillräcklig försörjning samt bevisade engelskakunskaper på minst nivå B2 ger 10 poäng vardera, med undantag för sökande från länder där engelska är huvudspråk.

Visumansökan görs elektroniskt och till ansökan bifogas en referensnummer för antagningsbekräftelsen från läroanstalten (Confirmation of Acceptance for Studies, CAS). Medborgare i Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz kan bevisa sin identitet med Home Offices mobilapp. Ansökningsprocessen framskrider elektroniskt i Home Office-tjänsten View and Prove, där också det elektroniska visumet skickas till den sökande. Annars kräver ansökan ett besök i ett ansökningscenter i utlandet. Ansökningscentret förser den sökandes pass med en tillfällig dekal (vignette), och den sökande får sitt ordinarie biometriska uppehållstillståndskort först efter ankomsten till landet.

Ansökan om studentvisum som görs utomlands kostar 348 pund (cirka 402 euro) för både den egentliga sökande och varje sökande som kopplas till ansökan, dvs. partnern eller barn under 18 år. Dessutom ska de sökande betala en sänkt hälso- och sjukvårdsavgift på 470 pund (cirka 543 euro) som ger dem rätt till offentliga vårdtjänster på samma sätt som för personer som vistas varaktigt i landet. Handläggningstiden för studentvisum är i regel tre veckor från det att ansökan skickats via mobilappen eller ett ansökningscenter.

Enligt Förenade kungarikets strategi för internationella studier ska rätten för högskolestuderande att vistas i landet efter att de tagit examen förlängas till sex månader och efter doktorsexamen till 12 månader. Efter examen kan examensstuderande också ansöka om ett särskilt tvåårigt visum för arbetssökning och arbete (Graduate visa). För doktorander gäller visumet i tre år. Dessutom kan studerande från sina hemländer komma till Förenade kungariket som yrkesutbildade arbetstagare under två år efter utexamineringen.

Global talent är ett visum som lämpar sig särskilt för personer som vill forska en längre tid i Förenade kungariket. Visumet kan sökas av personer som fyllt 18 år och har särskilda styrkor och förmågor inom ett akademiskt område, som forskare, inom konst och kultur eller digital teknik. För att kunna ansöka om ett sådant visum måste personen vara godkänd av ett rekommendationsorgan som representerar dessa sektorer (Endorsement body) i Förenade kungariket. Poängsättningssystemet tillämpas inte på denna visumkategori och det finns inte heller några språkkrav, om inte personen senare ansöker om permanent status.

Ett Global Talent-visum förutsätter vanligen ett brev från den anställande organisationen där det framgår på vilken avdelning och med vilka arbetsuppgifter personen kommer att arbeta, att personen tagit emot arbetet, att positionen har ledigförklarats offentligt och att personen rekommenderas av minst två referenser, att minst tre akademiska intervjuare från den anställande organisationen varit närvarande vid anställningsintervjun och att en expert på det aktuella området deltagit i urvalsprocessen. En handläggningsavgift på 608 pund (cirka 702 euro) tas ut för visumet. För sökande som vistas utanför Förenade kungariket tar det tre veckor från att en fullständig ansökan lämnats till att beslutet delges.

Visumets giltighetstid är högst fem år, och med stöd av det kan personen arbeta både som avlönad och som företagare eller i ledningen av ett företag. Under visumets giltighetstid kan innehavaren också byta arbete eller sluta arbeta utan att underrätta myndigheterna. Visumet kräver varken språkkunskaper eller någon viss lönenivå, och det tillåter resor till utlandet och tillbaka, men innehavaren har inte rätt till de flesta offentliga stöd eller pension som betalas av staten. Barn som försörjs och partnern kan följa med en huvudsökande. Visumet kan förnyas utan begränsningar om den sökande fortfarande uppfyller villkoren.

5.2.2.2 Kanada

I Kanada ska utländska studerande ansöka om ett särskilt studietillstånd före inresan. Villkoren är att personen antagits till en lämplig läroanstalt (Designated learning institute, DLI) och kan betala studieavgiften, sina egna och eventuella familjemedlemmars levnadskostnader och kostnaderna för deras återresa. Dessutom ska personen vara oförvitlig och tillräckligt frisk, vilket vid behov ska bevisas med dokumentation, och ge en försäkran om sin avsikt att lämna Kanada när uppehållstillståndet för studerande löper ut. Ansökningsprocessen kan också inledas elektroniskt, men den sökande kallas vanligen till ett ansökningscenter för att lämna biometriska uppgifter och eventuellt för en intervju.

En avgift på 150 kanadensiska dollar (cirka 102 euro) tas ut för studietillståndet, och den normala handläggningstiden är åtta veckor från det att en fullständig ansökan lämnats in. Utöver studietillståndet beviljas för inresan vid behov ett visum eller ett elektroniskt resedokument (Electronic travel authorization, eTA). Tillståndet gäller vanligen i 90 dagar utöver den tid studierna varar. Tillståndet beviljas inte för distansstudier om det inte är fråga om studier som varar i över sex månader och omfattar avsnitt som kräver närvaro i Kanada.

Via det särskilda förfarandet Student Direct Stream (SDS) kan personer som lagligen vistas i Kina, Indien, Marocko, Pakistan, Filippinerna, Senegal och Vietnam under vissa förutsättningar få ett studietillstånd snabbare än normalt, då den målsatta handläggningstiden för ansökningarna är 20 kalenderdagar. Även i dessa fall ska personen vistas utanför Kanada och vara godkänd av en lämplig läroanstalt. Dessutom krävs bevisade kunskaper i engelska eller franska och ett belopp på minst 10 000 kanadensiska dollar (cirka 6 776 euro) som sätts in på en godkänd bank med ett särskilt arrangemang (Guaranteed Investment Certificate, GIC) och endast kan lyftas i rater efter ankomsten till landet.

Personer som avlagt examen vid en DLI-godkänd kanadensisk läroanstalt kan få ett särskilt tidsbegränsat uppehållstillstånd (Post-graduation work permit, PGWP) som ska sökas inom 180 dagar efter examensdagen. En avgift på 255 kanadensiska dollar tas ut för tillståndet, och handläggningstiden är 40 dagar. Tillståndets giltighetstid varierar enligt studiernas längd, och om studierna varar i mer än två år har den studerande rätt till tre års vistelse. Om villkoren är uppfyllda har studerande som är på väg att avlägga examen möjlighet att ansöka också om andra typer av öppna eller arbetsgivarbundna arbetstillstånd.

I Kanada är Global Skills ett mycket snabbt sätt att komma in i landet för högkvalificerade sökande som vill arbeta i landet en viss tid. Fullständiga ansökningar kan handläggas på två veckor. Arbetsgivaren ska lämna ett arbetserbjudande i en särskild arbetsgivarportal och betala en arbetsgivaravgift (Employer compliance fee) på 230 kanadensiska dollar (cirka 156 euro). Arbetsgivare och universitet som har möjlighet att investera och registrerar sig som partner hos ministerierna erbjuds dessutom särskild service (Dedicated service channel) för rekrytering utomlands.

Global Skills-strategin innehåller dessutom flera olika krav och undantagsförfaranden, t.ex. att personer som kommer till landet för mycket kortvarigt forskningsarbete inte behöver arbetstillstånd. Alla sökande ska dock göra sin ansökan från utlandet. I det här systemet används ingen poängsättning, utan det väsentliga är den nytta och insats för Kanada som arbetsgivarens och expertens samarbete utmynnar i. Även partner och i regel barn under 22 år har möjlighet att få sina ansökningar behandlade på två veckor samtidigt med den huvudsökande. Ofullständiga ansökningar kan vid behov flyttas från den digitala till den normala ansökningsprocessen, och handläggs då långsammare utan att belasta strategins mål.

RP 232/2021 rd

I andra fall lämpar sig tidsbegränsade, arbetsgivarbundna arbetstillstånd för forskare. Då är det arbetsgivaren som inleder arbetstillståndsprocessen genom att lämna arbetserbjudandet till myndigheterna. Arbetserbjudandet tilldelas ett nummer som arbetsgivaren skickar till den sökande för den egentliga ansökan. Tillgången till arbetskraft i Kanada behöver inte undersökas, men den sökande ska ha tillräckliga kunskaper i engelska eller franska. Efter att ha gjort ansökan och lämnat biometriska uppgifter i ett av Kanadas ansökningscenter måste den sökande eventuellt också genomgå en personlig intervju och en läkarundersökning.

En avgift på 155 kanadensiska dollar (cirka 105 euro) tas ut för arbetstillståndet, och handläggningstiden från det att en fullständig ansökan lämnats in är vanligen knappt tio veckor. Om ansökan bifallits får den sökande ett så kallat Port of Entry Letter, och med stöd av brevet ett tidsbegränsat uppehållstillstånd vid gränsövergångsstället.

En forskare kan också ansöka om permanent uppehållsrätt i Kanada genom systemet Express Entry, där forskarens egenskaper poängsätts och personen placeras i en pool därifrån myndigheterna kallar sökande med tillräckligt höga poäng att lämna en ansökan om uppehållstillstånd. Även det här alternativet förutsätter tillräckliga kunskaper i engelska eller franska. För att inleda ansökningsprocessen ska den sökande registrera ett eget konto (MyCIC Account) och fylla i en avgiftsfri elektronisk ansökarprofil. I det skedet behöver den sökande ännu inte bifoga några handlingar till sin profil. Efter att ha fått kallelsen ska den sökande lämna en fullständig ansökan om uppehållstillstånd inklusive bilagor inom 90 dagar.

Handläggningstiden för Express Entry-ansökan från och med att en fullständig ansökan lämnats in är vanligen högst sex månader. För ansökan om uppehållstillstånd tas en avgift på 1 325 (cirka 898 euro) och för varje barn personen försörjer 225 kanadensiska dollar (cirka 152 euro). För ett permanent uppehållstillstånd betalas dessutom vanligen 500 dollar (cirka 339 euro). För inresan får den sökande en bekräftelse över uppehållstillståndet (Confirmation of Permanent Residence, COPR) och vid behov ett visum som visas upp vid gränsövergångsstället.

5.2.2.3 Australien

Studentvisum för Australien kan beviljas personer som är inskrivna som heltidsstuderande vid en officiellt godkänd läroanstalt och som kan vistas i landet under hela studietiden. Dessutom krävs tillräckliga kunskaper i engelska och med undantag för vissa nationaliteter även en giltig australisk sjukförsäkring. Den studerandes hälsa och tillgångar måste också uppfylla kraven, och personen ska vara oförvitlig och förbinda sig att respektera Australiens värderingar och lagar och att vistas tillfälligt i landet. Eventuella skulder till Australiens regering måste betalas för hela familjens del, och i regel tillåts inte att den sökandes visum tidigare återkallats eller visumansökningar avslagits.

Studentvisum kan sökas både utanför Australien och medan personen vistas i landet, men distansstudier berättigar inte till ett studentvisum. Handläggningsavgiften är 620 australiska dollar (cirka 393 euro) och 75 procent av ansökningarna för högskoleutbildning handläggs inom 73 dagar. Visumet gäller under den tid studierna varar, men högst i fem år. En partner och barn under 18 år kan resa in i landet tillsammans med den studerande eller på separat ansökan. Arbetet tillåts i upp till 40 timmar per två veckor när studierna har inletts.

En studerande kan ansöka om ett nytt studentvisum om studierna fortsätter. En annan möjlighet är ett besöksvisum (Visitor visa), som kräver ett till ansökan bifogat brev från läroanstalten där examenstidpunkten anges. Under sex månader efter avlagd examen är det möjligt att ansöka om ett tidsbegränsat visum för utexaminerade (Temporary Graduate visa), som beroende på fallet gäller mellan 1,5 och fyra år. Dessutom kan under 31 år gamla personer under en tvåårsperiod

RP 232/2021 rd

efter att ha avlagt ingenjörstudier ansöka om ett särskilt visum som gäller i högst 1,5 år (Skilled-Recognised Graduate visa).

I juli 2019 inledde Australien programmet Global Talent Visa för globala experter som självständigt söker arbete. Målet är att under 2020–2021 locka cirka 15 000 permanenta invandrare. Programmet erbjuder en snabbare väg in i landet för bl.a. forskare inom framtidsinriktade högteknologiska branscher. Programmet kallas också Global Talent Independent Program.

Särskilt med hjälp av det här programmet strävar Australien efter att stärka sin förmåga att konkurrera om internationella experter. Programmets anställda i Australien och på strategiska utländska orter (vanligen London, Shanghai, Singapore och Washington DC) samarbetar med elituniversitet, olika fackorganisationer och företag för att marknadsföra programmet och hitta experter inom viktiga områden.

För att kunna få Global Talent-visum måste den sökande nomineras av en australisk organisation, medborgare, permanent invånare eller en lämplig medborgare av Nya Zeeland som har erkänd expertis på samma område som den sökande. En handlägningsavgift på 4 110 australiska dollar (cirka 2 604 euro) tas ut för visumet. Av ansökningarna handläggs 75 procent inom 65 dagar och 90 procent inom tre månader. Den sökande får ta med sig vissa släktingar till Australien.

För personer som kommer för att forska lämpar sig framför allt den tidsbegränsade visumkategori som baseras på arbetsgivarens sponsring och ger forskare högst två års vistelserätt beroende på arbetsuppdragets längd. Sökande måste vara under 45 år och ha tillräcklig yrkeskunskap och tillräckliga kunskaper i engelska. De australiska myndigheterna måste godkänna verksamheten.

Ansökan görs på nätet och kostar 310 australiska dollar (cirka 196 euro). Av forskarnas ansökningar handläggs 75 procent inom sju månader och 90 procent inom 22 månader från ansökningsdagen. Familjemedlemmar får lämna sina visumansökningar tillsammans med den huvudsökande.

5.2.2.4 Nya Zeeland

Nya Zeeland har flera kategorier av studentvisum. De sökande indelas i regel i studerande som betalar terminsavgifter (Fee Paying Student Visa) och studerande som utnyttjar en särskilt godkänd studieväg (Pathway Student Visa). Studerande ska söka sig till officiellt godkända läroanstalter och stå för terminsavgifterna genom antingen egna tillgångar, avgiftsbefrielse eller stipendier och kunna försörja sig under studierna samt betala returbiljetten efter studierna.

Studerande ska uppfylla hälso- oförvitlighetskraven. Visum kan beviljas för studier allt från skolstadiet till tredje stadiet, men för de yngsta krävs att vårdnadshavaren är närvarande eller att barnet bor på internat. En studerande kan beroende på visumvillkoren arbeta deltid under studieåret högst 20 timmar i veckan och under ledigheterna heltid.

Med stöd av Fee Paying Student Visa söker och anmäler sig studerande som heltidsstuderande vid en nyzeeländsk läroanstalt och står för alla studiekostnader. Visumet gäller i högst fyra år och begränsas vanligen till tiden för betalda studier. Visumet kan också sökas av distansstuderande utanför Nya Zeeland som måste vistas i landet i över tre månader t.ex. på grund av praktik eller tentamina som kräver närvaro. Av ansökningarna handläggs 50 procent inom 17 dagar och 90 procent inom 73 dagar. En studerandes partner och barn kan ansöka om visum på grund av familjeband.

Pilotförsöket Pathway Student Visa inleddes i december 2015 och etablerades permanent vid ingången av 2021. Även det alternativet förutsätter att den studerande står för terminsavgifterna själv eller med stipendium eller avgiftsbefrielse. Visumet tillåter studier i högst tre olika studieprogram under högst fem år, och om förutsättningarna för det andra och tredje programmet uppfylls kan den studerande på det sättet bygga upp en målinriktad studieväg. Studier kan avläggas endast vid vissa godkända läroanstalter och studieprogram. Partner och barn kan inte inkluderas i visumansökan, men de kan ansöka själva på basis av familjeband.

För långvarig forskning krävs ett arbetsvisum. Nya Zeeland övergår i november 2021 till ett nytt system för arbetsvisum, och det nya Accredited Employer Work Visa (AEWV) ersätter de flesta tidigare tidsbegränsade arbetsvisumen. Det nya systemet är arbetsgivar drivet och kräver att arbetsgivare som planerar att anställa utländska arbetstagare ackrediterar sig officiellt, på förhand utreder möjligheterna att anställa på den inhemska arbetsmarknaden och ser till att arbetssökande ansöker om uppehållstillstånd. Det nya systemet inbegriper tre förhandskontroller varav den första gäller arbetsgivaren, den andra arbetsplatsen och den tredje arbetssökanden.

5.2.2.5 Singapore

Utlänningar som studerar i Singapore ska ansöka om studentvisum (Student Pass) om de inte omfattas av visumfriheten eller deltar i kurser som kan avläggas med kortvarigt besöksvisum. Kraven och förfarandena för studentvisum varierar enligt typen av läroanstalt. Visum för högskolestuderande kräver att den studerande antas till heltidsstudier vid ett av landets sex universitet, fem yrkeshögskolor eller numera sex utländska högskolor.

Studentvisum ska sökas elektroniskt minst en månad och högst två månader innan studiestarten. En handläggningsavgift på 30 dollar tas ut för ansökan, och beslutet fattas vanligen inom fem arbetsdagar och inom tio dagar om den studerande dessutom behöver ett normalt visum. Arbetsrätten är begränsad till 16 timmar per vecka under terminerna, men undantag av ledigheter då heltidsarbete är tillåtet.

Forskning i mindre än en månad är möjligt med besöksvisum, men i övriga fall måste forskaren skaffa ett arbetsvisum (Work Pass). Ett Employment Pass kan beviljas för personer med expert- eller ledningsuppgifter som har godkänd behörighet och tillräckliga inkomster. Visumansökan inleds med den sökandes fullmakt i en portal avsedd för ändamålet av arbetsgivaren eller ett personalföretag som anlitas av arbetsgivaren. I regel är handläggningstiden tre veckor, varefter den sökande får ett inresevisum och det egentliga arbetsvisumet av Singapores myndigheter. Visumet kostar 70 amerikanska dollar (cirka 57 euro) att söka och 150 amerikanska dollar (cirka 122 euro) att lösa in. Visumet är i kraft i högst två år och när det förnyas i högst tre år, och familjemedlemmar kan kopplas till visumet.

6 Remissvar

6.1 Inledning

Propositionen var ute på remiss i åtta veckor 24.6–20.8.2021. Remissyttranden begärdes av 104 myndigheter och organisationer via utlatande.fi, och 72 yttranden inkom. De fullständiga yttrandena kan läsas i statsrådets [projektfönster](#) och på [utlatande.fi](#). Responsen på förslagen var i huvudsak positiv och propositionens mål ansågs till stor del vara bra och värda att understödja. I synnerhet de ändringsförslag som baserades på regeringsprogrammet, om att bevilja studerande uppehållstillstånd för hela studietiden och att förlänga uppehållstillståndet för att söka arbete och starta företagsverksamhet från ett år till två år, fick omfattande understöd.

6.2 Beviljande av uppehållstillstånd för hela studietiden

Förslaget att bevilja uppehållstillstånd för hela den tid det tar att avlägga examen och att kräva bevis på försörjning endast för det första året fick omfattande understöd, men vissa tvivel framfördes också. Flera remissinstanser påpekade att tillsynen måste vara effektiv och tilldelas tillräckligt stora resurser. Tillsynen ska också riktas på lika grunder och garanteras praktiska möjligheter att lyckas. Även behovet av att beskriva rättsgrunden och närmare beskriva tillsynens konsekvenser lyftes fram.

Andra yttranden fäste uppmärksamhet vid att tillsynsmekanismen måste vara förutsägbar och jämlig och att de studerande ska ges tillräcklig möjlighet att utreda och komplettera sin försörjning för Migrationsverket. Yttrandena betonade också att tillsynen behövs för att förebygga missbruk. I remissvaren konstaterades också att Migrationsverkets tillsyn inte endast gäller den faktiska försörjningen utan också de övriga tillståndsvillkoren.

6.3 Ändring av tillståndsslag från tillfälligt till kontinuerligt

Ändringen av tillståndsslaget för högskoleexamensstuderande från tillfälligt till kontinuerligt fick brett understöd och kritiserades inte. Ändringen ansågs främja Finlands konkurrens- och kvarhållningskraft för studerande.

Flera remissinstanser (bl.a. Flyktingrådgivningen rf, Finlands Yrkesstuderandes Förbund SAKKI rf, Tammerfors stad, Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE rf, Diskrimineringsombudsmannens byrå, Akava rf, Undervisningssektorns Fackorganisation rf, STTK, Bildningsarbetsgivarna rf och Teknologiindustrin rf) ansåg att också tillståndsslagen för yrkes- och gymnasie-studerande bör ändras på motsvarande sätt från tillfälligt till kontinuerligt med hänsyn till att särskilt yrkesstuderande representerar branscher med arbetskraftsbrist.

Tammerfors stad påpekade att yrkesutbildningen är ett bra sätt att bygga upp en yrkesbana i Finland och att flera branscher som kräver yrkesutbildning lider brist på arbetskraft. Ur utbildningsexportens synvinkel bör uppehållstillståndsförfarandena tillämpas även inom yrkesutbildningen. Kompetensbristen lyftes också upp i flera andra yttranden. Också uppehållstillståndens enhetlighet och systemets tydlighet lyftes fram som motiveringar för att utsträcka de kontinuerliga uppehållstillstånden till studerande på andra stadiet.

Justitieministeriet ansåg i sitt yttrande att propositionen inte tillräckligt väl motiverar varför ändringen av tillståndsslaget endast gäller högskolestuderande. Förslaget om ändring av tillståndsslag gäller endast personer som studerar för en högskoleexamen. Det gäller alltså inte övriga högskolestudier och i detta skede inte heller examensstudier på andra stadiet eller andra typer av studier. Frågan om examensstuderande på andra stadiet bör utredas efter detta lagstiftningsprojekt på grund av vissa särfrågor och eventuellt ännu okända konsekvenser som gäller dem.

6.4 Upphållstillstånd för doktorander

Enligt remissvaren har forskarstudier, dvs. ställningen för studerande som avlägger licentiat- eller doktorsexamen, inte beaktats tillräckligt i propositionen. Enligt responsen bör det föreslagna uppehållstillståndet för hela studietiden för en högskoleexamen också gälla studerande som avlägger en postgradual examen. Även konkurrens- och kvarhållningsfaktorer och lockandet av experter lyftes fram.

Åtminstone i svaren från Aalto-universitetet, Forskarförbundet, EK, UKM, Uleåborgs universitet, Statens ekonomiska forskningscentral VATT, Finlands Akademi, Diskrimineringsombudsmannens byrå, Akava rf, Helsingfors universitet, Undervisningssektorns fackorganisation rf, STTK, Arbetshälsoinstitutet, Bildningsarbetsgivarna, Professorsförbundet, Teknologindustri, Åbo universitet, Östra Finlands universitet och Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf framfördes den synpunkten.

Flera remissinstanser föreslog att uppehållstillstånd beviljas för den målsatta tiden för doktorsexamen, dvs. fyra år. Helsingfors universitet föreslog att tillstånd beviljas åtminstone för två år så att försörjningen endast behöver bevisas för ett år.

Möjligheterna att genomföra förslaget börjar utredas efter att lagändringsförslagen i denna proposition har trätt i kraft. Upphållstillstånd för forskare jämställs vanligen snarare med uppehållstillstånd på grund av arbete än med uppehållstillstånd på grund av studier. Förslaget skulle försätta forskare i en bättre ställning än andra som fått uppehållstillstånd för att arbeta, och som har en säkrare försörjning än forskarna, som vanligen har kortvarig finansiering och korta anställningar.

6.5 Tillstånd för arbetssökning

Förlängningen av giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas för arbetssökning och företagsverksamhet och en flexiblere tillämpning av tillståndet betraktades genomgående positivt och ansågs också vara en faktor som bidrar till att studerande och forskare stannar i landet.

6.6 Nationellt tillstånd för studerande

Bestämmelsen om ett nationellt uppehållstillstånd för studerande betraktades av många som ett bra förslag, och återställandet av rätten för personer som sökt asyl eller fått utvisningsbeslut att ansöka om uppehållstillstånd understöddes. I remissvaren uttrycktes också en oro för att få asylsökande har möjlighet att uppfylla försörjningskravet, och samtidigt framfördes det att uppehållstillstånden i sig inte bör utnyttjas för att kringgå asylsystemet. Justitieministeriet lyfte fram att skillnaden mellan de nationella uppehållstillstånden och de uppehållstillstånd som baseras på direktivet måste förtydligas och definitionerna preciseras.

6.7 Permanent uppehållstillstånd

Flera yttranden innehöll också förslag som gällde permanenta uppehållstillstånd. En del remissinstanser (bl.a. Centralhandelskammaren, Akava och FSF) föreslog att permanent uppehållstillstånd beviljas omedelbart efter avlagd examen. Finansministeriets yttrande förespråkade en modell där uppehållstillstånd på grund av studier förblir tillfälliga, men uppehållstillståndet efter avlagd examen automatiskt blir permanent om de övriga villkoren för permanent uppehållstillstånd uppfylls, med undantag för kravet på det kontinuerliga uppehållstillståndets längd.

Bestämmelser om beviljande av permanent uppehållstillstånd finns i 56 § i utlänningslagen. Paragrafens villkor för beviljande av permanent uppehållstillstånd säkerställer att tredjelandsmedborgare beviljas permanent uppehållstillstånd om villkoren för beviljande, dvs. den oavbrutna vistelsens längd, oförvitligheten och förutsättningarna för att få ett nytt kontinuerligt uppehållstillstånd, uppfylls. Lagberedningen utgår bl.a. från att likabehandling ska säkerställas och utredas. Det är problematiskt ut ett grundlagsperspektiv att föreskriva att permanent uppehållstillstånd ska beviljas om det saknas en grund för vistelse i landet och om utlänningen inte försörjer sig själv. En sådan ändring skulle avvika från alla krav för beviljande av permanent uppehållstillstånd, på såväl vistelsetid som tillståndsgrund, och då handlar det inte längre om ett

permanent uppehållstillstånd på det sätt som utlänningslagen för närvarande föreskriver. Det skulle vara en mycket omfattande ändring som kräver större ändringar på systemnivå. Inrikesministeriet utreder för närvarande preliminärt en totalreform av utlänningslagen ([inrikesministeriets publikationer 2021:17](#)), som frågan är förknippad med.

6.8 Beslut om ansökan utifrån utredningar tillgängliga vid tidpunkten för beslutet

Högsta förvaltningsdomstolen, vissa förvaltningsdomstolar, justitieministeriet och justitiekanslersämbetet fäste uppmärksamhet vid denna fråga. Responsen gick huvudsakligen ut på att bestämmelsen inte är motiverad. Det bör göras en omsorgsfullare bedömning av förslaget koppling till den helhet och systematik som de allmänna lagarna bildar, inklusive förfarandena för rättelse och begäran om omprövning, samt huruvida det föreslagna sättet är det bästa för att lösa det praktiska problemet med ineffektivitet. Remissvaren har bedömts och i den fortsatta beredningen har den föreslagna bestämmelsen strukits ur propositionen.

6.9 Studieavgifter

Efter remissbehandlingen har anslutande lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen fogats till propositionen, och universiteten och yrkeshögskolorna hörts separat om dem. Avsikten har varit att säkerställa att debiteringen av terminsavgifter inte ändras när tillståndsslaget för studerande som avlägger en högskoleexamen ändras från tillfälligt till kontinuerligt. Detta är viktigt för att högskoleutbildningens finansieringsbas och möjligheterna att ta ut terminsavgifter inte ska försämrats. Lagändringarna bereddes i snabb takt och skickades ut på remiss till högskolorna den 3 september 2021. Yttranden begärdes senast den 17 september 2021. Den korta remissperioden var motiverad eftersom det endast var fråga om en smärre ändring som preciserade språkdräkten i en paragraf i vardera lagen, och ändringen inte var avsedd att ändra nuläget utan uttryckligen att bevara det. Inom den utsatta tidsfristen inkom 22 yttranden, och alla understödde ändringen.

6.10 Övrigt

De många remissvaren innehöll också förslag till ändringar av enskilda bestämmelser, och dessa har beaktats i den fortsatta beredningen. Remissvaren innehöll också förslag om att bevilja uppehållstillstånd för studier vid privata högskolor, om bättre hänsyn till integrationen, om representationernas verksamhet och resurser, om inresa till Finland med nationellt visum och ansökan om uppehållstillstånd efter inresan, om ställningen för studerande i högskolornas internationella samarbetsprogram och om behovet av mer omfattande konsekvensbedömningar.

6.11 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen lämnade den 27 oktober 2021 sitt utlåtande om propositionen och konstaterade att utkastet främst behöver förbättras i fråga om i) konsekvenserna, som bör presenteras grupperade i ekonomiska konsekvenser, konsekvenser för myndigheterna samt andra samhällseliga konsekvenser enligt justitieministeriets anvisningar om konsekvensbedömning av lagförslag, ii) reformens inverkan på antalet högskoleutbildade experter på arbetsmarknaden i Finland och på högskolornas resursbehov, som bör beskrivas närmare, iii) de nya bestämmelsernas konsekvenser för uppehållstillståndssystemets funktion och transparens, som bör uppskattas mer exakt även med beaktande av den föreslagna efterhandskontrollen av studerande, och iv) efterhandsbedömningen och uppföljningen av reformens konsekvenser, som bör beskrivas i propositionsutkastet. Rådet ansåg att det fanns brister i regeringens proposit-

ionsutkast i förhållande till anvisningarna för konsekvensbedömning av lagförslag, och att utkastet måste kompletteras enligt rådets utlåtande innan regeringen lämnar propositionen till riksdagen.

De brister och synpunkter som rådet för fram i sitt utlåtande har beaktats i denna proposition.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

1 §. Lagens syfte. I paragrafen preciseras lagens syfte, eftersom ändringar föreslås i lagen. På grund av ändringarna meddelas i denna paragraf att lagen också innehåller bestämmelser om nationell reglering som inte grundar sig på direktivet.

2 §. Tillämpningsområde. Paragrafen ändras i sin helhet. I 1 mom. anges vem lagen ska tillämpas på och vilka bestämmelser de uppehållstillstånd som lagen föreskriver om grundar sig på. Lagen föreslås föreskriva om både uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandedirektivet och uppehållstillstånd enligt den nationella regleringen.

I 2 mom. föreskrivs om de tredjelandsmedborgare som lagen inte tillämpas på. Förteckningen motsvarar 3–7 punkten i det gällande momentet.

I 3 mom. 1 punkten föreskrivs att 6 och 7 § inte ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om internationellt skydd, som får internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG eller vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter. I 6 och 7 § föreskrivs om i direktivet föreskrivna uppehållstillstånd för forskare och studerande som medför rätt till intern rörlighet mellan medlemsstaterna i unionen. Direktivet tillämpas inte på dessa tredjelandsmedborgare. Medlemsstaterna kan dock avvika nationellt från regleringen när uppehållstillståndet inte medför rätt att röra sig till en annan medlemsstat. Syftet med ändringen är alltså att ge tredjelandsmedborgare som har ansökt om eller får internationellt skydd eller som får tillfälligt skydd i Finland eller en annan medlemsstat möjlighet att ansöka om ett annat uppehållstillstånd än det tillstånd för studerande eller forskare som avses i direktivet och som enligt direktivets tillämpningsområde inte tillämpas på dem.

I 3 mom. 2 punkten föreskrivs att 6 och 7 § inte tillämpas på tredjelandsmedborgare vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter. Av denna ändring av tillämpningsområdet följer att dessa personer kan ansöka om nationellt uppehållstillstånd förutsatt att de uppfyller förutsättningarna för beviljandet, även om det fattats beslut om att de ska utvisas. Det kan till exempel handla om en situation där en studerande under studietiden ansökt om uppehållstillstånd på grund av arbete men fått avslag på ansökan och ska utvisas. Den gällande bestämmelsen om tillämpningsområdet har i praktiken förhindrat beviljandet av fortsatt uppehållstillstånd för studerande i sådana situationer.

4 §. Definitioner. Ändringar och tillägg föreslås i paragrafens definitioner till följd av att lagen också föreskriver om andra uppehållstillstånd än de tillstånd som avses i direktivet.

Definitionen i 2 punkten ändras och en ny 2 a punkt tas in i paragrafen. Syftet med ändringen är att i 2 punkten definiera forskare enligt forskar- och studerandedirektivet. Detta är nödvändigt

eftersom de rättigheter som anges i direktivet gäller dessa forskare. En av de viktigaste rättigheterna är forskarnas och deras familjemedlemmars interna rörlighet inom EU enligt artikel 27–30 i forskar- och studerandedirektivet. Vad som krävs för att ge forskaren rätt att röra sig till en annan medlemsstat för att där utföra en del av sin forskning beror förfarandemässigt på lagstiftningen i den mottagande medlemsstaten, dvs. hur den genomfört de aktuella artiklarna i forskar- och studerandedirektivet. I den här lagen föreskrivs däremot under vilka förutsättningar och för hur lång tid en forskare kan komma till Finland från en annan medlemsstat för att utföra en del av sin forskning här, och vilka åtgärder forskaren då ska vidta.

2 a punkten är ny och definierar begreppet nationell forskare. Definitionen görs genom negation, dvs. det handlar om en forskare som inte uppfyller definitionen i 2 punkten på forskare enligt forskar- och studerandedirektivet. Definitionen enligt den nya punkten hänför sig till uppehållstillståndet för nationella forskare som regleras i 6 a §. I praktiken innebär detta att bestämmelserna i utlänningslagen som grundar sig på den nationella regleringsgrunden överförs till den här lagen, och då behövs en särskild definition för att skillnaden i förhållande till forskare enligt forskar- och studerandedirektivet ska vara tydlig. I fråga om det valda regleringssättet står det klart att om definitionen enligt forskar- och studerandedirektivet uppfylls på det sätt som anges i 2 punkten, ska uppehållstillstånd för forskare enligt forskar- och studerandedirektivet beviljas. Skillnaden mellan definitionerna i 2 och 2 a punkten är alltså tydlig och medför inget prövningsbehov. Därför är definitionen i sin enkelhet att en nationell forskare är en tredjelandsmedborgare som inte uppfyller definitionen på en i 2 punkten avsedd forskare enligt forskar- och studerandedirektivet, men som kommer till Finland för att bedriva vetenskaplig forskning.

Definitionen i 4 punkten ändras till att gälla en arbetspraktikant, då den gällande definitionen endast gäller en praktikant. Den praktik som avses i punkten är uttryckligen praktik i ett anställningsförhållande, och därför beskriver ändringen till arbetspraktikant bättre definitionens innehåll. Ändringen av definitionen är också nödvändig för att den följande nya 4 a punkten definierar en praktikant som inte utför sin praktik i ett anställningsförhållande, och då är definitionen praktikant.

4 a punkten är ny och definierar begreppet praktikant. En praktikant utför sin praktik på annat sätt än i ett anställningsförhållande. Praktiken bygger på ett praktikprogram där syftet är att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö och den finansieras t.ex. med stipendium.

Definitionen på volontär i 5 punkten ändras. I punkten definieras förutom volontärarbete enligt forskar- och studerandedirektivet inom ramen för unionens volontärprogram också annat volontärarbete på basis av ett avtal mellan stater eller medborgarorganisationers utbytesprogram. Volontärarbetet utförs inte i ett anställningsförhållande.

6 punkten ändras så att den mer exakt definierar begreppet högskola genom att hänvisa till lagstiftningen om högskolor. Definitionen är densamma som i lagen om studiestöd, med tillägg för Högskolan på Åland.

6 a punkten är ny och definierar begreppet läroanstalt. Det är fråga om läroanstalter på andra stadiet. Yrkesutbildning enligt punkten omfattar också utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017) som ordnas av huvudmännen för sådana läroanstalter som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998).

I 12 punkten definieras begreppet familjemedlem. Definitionen föreslås bli ändrad enligt definitionen på familjemedlem i 37 § i utlänningslagen, eftersom den omfattar tredjelandsmedborgare enligt artikel 4.1 i rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening. Definitionen

i utlänningslagen omfattar också personer som lever i äktenskapsliknande förhållanden (samboende), vilket direktivet inte gör.

6 §. *Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare.* I rubriken och 1 mom. införs en ändring för att tydliggöra vilket uppehållstillstånd som avses i bestämmelsen. Med stöd av bestämmelsen beviljas uppehållstillstånd för forskare enligt forskar- och studerandedirektivet, och därför hänvisas också till definitionen i 4 § 2 punkten. Ändringen görs för att särskilja tillståndet från nationellt uppehållstillstånd för forskare enligt föreslagna 6 a §.

6 a §. *Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare.* I lagen föreslås en ny bestämmelse om beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare. I praktiken överförs bestämmelserna i 77 § 1 mom. 4 punkten i utlänningslagen hit. För att särskilja uppehållstillståndet från uppehållstillstånd för forskare enligt forskar- och studerandedirektivet föreslås att det benämns på ett sätt som gäller forskning i situationer där uppehållstillstånd enligt direktivet inte kan beviljas. I en sådan situation uppfyller tredjelandsmedborgaren inte definitionen i 4 § 2 punkten, dvs. saknar doktorsexamen eller högre högskoleexamen som möjliggör inträde till doktorsprogram. Det nationella uppehållstillståndet ger inte den i forskar- och studerandedirektivet föreskrivna rätten att röra sig till en annan medlemsstat för att där utföra en del av forskningen.

I 1 mom. föreskrivs om uppehållstillstånd för annan forskning så att uppehållstillstånd beviljas när en tredjelandsmedborgare kommer till Finland för att bedriva forskning. I praktiken uppfyller tredjelandsmedborgaren definitionen i 4 § 2 a punkten, varvid uppehållstillstånd för forskare enligt forskar- och studerandedirektivet inte kan beviljas men nationellt uppehållstillstånd kan beviljas i dess ställe. Förutsättningarna för att få uppehållstillståndet är desamma som för uppehållstillståndet enligt forskar- och studerandedirektivet. Tredjelandsmedborgaren ska ha ett avtal med forskningsorganet och på avtalets innehåll tillämpas samma bestämmelser som på uppehållstillstånd för forskare enligt forskar- och studerandedirektivet, med undantag av 5 § 2 mom. 6 punkten som gäller intern rörlighet inom unionen och som inte följer av det nationella uppehållstillståndet.

I 2 mom. föreskrivs som en förutsättning för beviljandet av uppehållstillståndet att försörjningen ska vara tryggad. Tredjelandsmedborgarens försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärsarbetet.

I 3 mom. föreskrivs om tillståndsslag och giltighetstid. Första uppehållstillstånd beviljas som tillfälligt när det beviljas för kortare tid än två år och som kontinuerligt för två år när avtalet är i kraft minst två år. Det är nödvändigt att bevara det tillfälliga tillståndet eftersom uppehållstillstånd enligt nuvarande tillämpningspraxis beviljas som tillfälliga och forskningsprojekten vanligen är kortvariga uppdrag som forskningsassistent inom ramen för de egentliga forskningsprojekten, där målet inte är att stanna i landet. Forskningsperioden på minst två år och beviljandet av kontinuerligt uppehållstillstånd i dessa fall följer samma logik som bestämmelserna i 54 § 3 mom. i utlänningslagen om arbete och företagsverksamhet. I fråga om fortsatt uppehållstillstånd föreskrivs att det beviljas som kontinuerligt, om det föregående uppehållstillståndet för forskning beviljades som kontinuerligt, och på motsvarande sätt som tillfälligt, om det föregående uppehållstillståndet för forskning beviljades som tillfälligt. Efter ett tillfälligt tillstånd för två år är följande tillstånd som beviljas på denna grund dock kontinuerligt. Formuleringen motsvarar 54 § 3 och 5 mom. i utlänningslagen. Bestämmelser om tillståndsslaget finns i 33 § i utlänningslagen.

7 §. Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för studier. I paragrafen föreslås en på regeringsprogrammet grundad ändring så att studerande beviljas uppehållstillstånd för hela den tid studierna varar. Den gällande lagstiftningen, enligt vilken uppehållstillstånd beviljas för en begränsad tid på högst två år, ändras så att tredjelandsmedborgare på första och enda ansökan beviljas uppehållstillstånd för den tid studierna varar. Samtidigt tas enligt förslaget en bestämmelse in i paragrafen om beviljande av uppehållstillstånd för högskolestuderande enligt forskar- och studerandedirektivet, och bestämmelser om studier med nationellt uppehållstillstånd tas in i en ny 7 a §.

I 1 mom. föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandedirektivet när den studerande har antagits som examensstuderande vid en högskola och har betalat högskolans avgifter. I artikel 2 i forskar- och studerandedirektivet föreskrivs om direktivets tillämpningsområde. Artikel 2.2 a och 2.2 b gäller de i 2 § 3 mom. i detta förslag nämnda tredjelandsmedborgarna som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. Eftersom denna 7 § föreslås föreskriva om uppehållstillstånd på grund av studier enligt forskar- och studerandedirektivet preciseras i början av momentet att det uppehållstillstånd för studier som avses i paragrafen beviljas andra tredjelandsmedborgare är de tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom.

I 2 mom. föreskrivs om tillståndsslag och giltighetstid. I fråga om tillståndsslag föreskrivs att uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt (A) för den tid studierna varar. Upphållstillståndets giltighetstid beror i princip på vilken examen den studerande har fått rätt att avlägga. Giltighetstiden bestäms för examensstuderande enligt den målsatta studietiden för respektive examen och bestämmelser om den utfärdas särskilt genom lag. De målsatta studietiderna och den lagstiftning de grundar sig på beskrivs i avsnitt 2.2. Om en studerande har blivit antagen som examensstuderande och före studierna till språk- och annan orienterande utbildning för det finländska samhället, beviljas uppehållstillstånd för den tid de orienterande studierna varar utökad med den målsatta studietiden för examensstudierna. Om en studerande inte utexamineras inom den målsatta studietid för vilken uppehållstillståndet beviljats, kan han eller hon på ansökan beviljas fortsatt uppehållstillstånd för slutförandet av studierna. Den studerande ska lägga fram en utredning över hur länge de återstående studierna varar. Då kan uppehållstillstånd beviljas för den tid som återstår av studierätten enligt uppgift från läroanstalten.

I 3 mom. föreskrivs om övriga förutsättningar för beviljandet av uppehållstillståndet, dvs. försörjning och försäkring. Den studerande ska i sin ansökan lägga fram en utredning om att försörjningen är tryggad för det första året, även om studierna varar en längre tid och uppehållstillståndet beviljas för hela studietiden. Om uppehållstillståndet söks för en kortare tid än ett år, ska den studerande lägga fram en utredning om att försörjningen är tryggad för hela den tiden. I momentet föreskrivs också om den studerandes försäkringsskydd på motsvarande sätt som i gällande 2 mom. I kravet på försäkringsskydd föreslås inga ändringar. Beviljandet av uppehållstillståndet förutsätter alltså även framledes att tredjelandsmedborgare även när uppehållstillståndets giltighetstid är betydligt längre än tidigare har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Om den beräknade studietiden är minst två år räcker det med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna. Försäkringarna gäller vanligen inte tills vidare, och praxis har visat att det överlag är svårt att få en försäkring som gäller längre än ett år. Det ligger på den studerandes eget ansvar att se till att giltighetstiden för försäkringen förlängs. Det ligger också i den studerandes eget intresse att ordna försäkringen.

I 4 mom. föreskrivs att försörjningen ska vara tryggad för hela den tid för vilken uppehållstillstånd på grund av studier beviljas. Även om den studerande i enlighet med 3 mom. lägger fram en utredning över att försörjningen är tryggad för det första året har han eller hon en skyldighet att se till att försörjningen är tryggad under hela den tid för vilken uppehållstillståndet söks och

beviljas. Migrationsverket övervakar att kravet på försörjning uppfylls. Migrationsverket kontrollerar innan uppehållstillstånd beviljas att den studerande lagt fram en utredning över försörjningen för det första året eller, om uppehållstillstånd sökts för kortare tid, över försörjningen för den tiden. Till denna del motsvarar bestämmelserna vad som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen om tryggad försörjning vid beviljande av uppehållstillstånd. Migrationsverket kan också redan i samband med prövningen för uppehållstillstånd notera att uppföljning behövs, om den sökande har svårt att lägga fram en utredning över sin försörjning från början men uppehållstillstånd trots det ska beviljas.

När den studerande i enlighet med förslaget beviljas uppehållstillstånd för den tid studierna varar och lägger fram en utredning över att försörjningen för det första året är tryggad, föreslås ingen utredning över tryggad försörjning för den återstående tiden på samma sätt som när uppehållstillståndet beviljas. Migrationsverket utövar i enlighet med 3 § i forskar-studerandelagen tillsyn med stöd av 212 § i utlänningslagen över att förutsättningarna för tillståndet uppfylls för tillståndets hela giltighetstid. Om det framkommer problem med kravet på försörjning eller någon annan förutsättning för tillståndet, blir det aktuellt med prövning av återkallelse av uppehållstillståndet. I lagförslaget 12 § 2 mom. föreskrivs dessutom att återkallelse av uppehållstillstånd inte är en direkt konsekvens av situationen, utan att den studerandes situation enligt 4 mom. i den paragrafen ska utredas som helhet och alla faktorer beaktas innan återkallelsebeslutet fattas. Om uppehållstillståndet inte återkallas, förblir det i kraft. Om uppehållstillståndet återkallas, tillämpas 9 kap. i utlänningslagen. I utlänningslagens 146 § med bestämmelser om utvisning föreskrivs att det även i dessa fall behövs en övergripande prövning.

7 a §. Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier. Paragrafen är ny och föreskriver om nationellt uppehållstillstånd för studier. Eftersom det gäller ett uppehållstillstånd som inte omfattas av forskar- och studerandedirektivet medför uppehållstillståndet till skillnad från tillstånd enligt direktivet ingen rätt för den studerande att röra sig till en annan medlemsstat för att där avlägga en del av studierna.

I 1 mom. föreskrivs att detta uppehållstillstånd för avläggande av högskoleexamen beviljas en tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. I praktiken gäller detta tredjelandsmedborgare som sökt och fått internationellt skydd samt tredjelandsmedborgare som har ett giltigt utvisningsbeslut och vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

Gällande 7 § 1 mom. 2 punkten överförs till 2 mom. Bestämmelsen föranleds av ett nationellt behov och ingår inte i forskar- och studerandedirektivet. Därför kan det uppehållstillstånd som avses i momentet sökas av tredjelandsmedborgare oavsett deras bakgrund, dvs. även av tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. Enligt den nya 2 mom. 1 punkten kan nationellt uppehållstillstånd för studerande beviljas för studier vid en annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till examen eller yrke. Den nya 1 punkten motsvarar de två första meningarna i gällande 7 § 1 mom. 2 punkten och avsikten är inte att ändra nuläget. Enligt nya 2 mom. 2 punkten kan nationellt uppehållstillstånd för studerande även beviljas för andra studier vid en högskola eller annan läroanstalt än sådana som leder till examen, om det finns grundad anledning att bevilja uppehållstillstånd. De sista meningarna i gällande 7 § 1 mom. 2 punkten överförs till punkten i preciserad form. Uppehållstillstånd beviljas inte för vilka andra studier som helst utan studierna ska avläggas vid en högskola eller annan läroanstalt. Läroanstalt definieras i 4 § 6 a punkten. Prövningen av grundad anledning görs på samma sätt som enligt den gällande regleringen. Som grundad anledning betraktas t.ex. komplettering av förvärvad yrkeskunskap eller examen, fortbildning för arbete som utförs i ursprungslandet, specialutbildning som tillhandahålls i Finland, t.ex. utbildning inom ramen för den s.k. utbildningsexporten, studier i finländsk kultur eller finska språket samt rötter i Finland. Som grundad anledning betraktas

också språkutbildning och annan utbildning innan studierna inleds som orienterar för det finländska samhället när den sökande antagits till en yrkesläroanstalt i Finland som examensstuderande. Tillfälligt uppehållstillstånd beviljas också utbytesstuderande som kommer till Finland för en längre tid än tre månader.

I 3 mom. föreskrivs om tillståndsslag och giltighetstid. Upphållstillstånd för examensstudier vid en högskola beviljas som kontinuerligt och för andra studier enligt 2 mom. som tillfälligt. Upphållstillstånd för högskolestudier beviljas för samma tid som anges i 7 §. För yrkesutbildning anges ingen målsatt studietid i lag. Den riktgivande studietiden för grundexamen och specialyrkesexamen är 3 år och för yrkesexamen 2,5 år. Som det beskrivs i avsnitt 2.3 utarbetas för en studerande som inleder en utbildning en personlig utvecklingsplan för kunskaper och utifrån den bestäms också den målsatta studietiden. Enligt 10 § i gymnasielagen utgör gymnasieutbildningen en lärokurs vars målsatta tid är tre år. Enligt 11 § 2 mom. i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) är tiden för genomförande av utbildning som handleder för examensutbildning högst ett år. För övriga studier bestäms uppehållstillståndets giltighetstid enligt hur länge studierna varar. Eventuellt fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid det tar att avlägga återstående studier. Den studerande ska lägga fram en utredning över hur länge de återstående studierna varar och giltighetstiden för det fortsatta uppehållstillståndet bestäms enligt den. Försörjningskravet bestäms på samma sätt som ovan, dvs. när uppehållstillstånd söks för längre tid än ett år räcker det också med en utredning över tryggad försörjning för ett år.

I 4 mom. föreskrivs att på beviljandet av uppehållstillståndet tillämpas bestämmelserna i 7 § 3 och 4 mom. om krav på försörjning och försäkring.

8 §. *Beviljande av uppehållstillstånd för arbetspraktik.* Paragrafens 4 mom. ändras så att bisatsen i meningen stryks som onödig. Det står klart även utan bisatsen att uppehållstillstånd för arbetspraktik beviljas för högst 18 månader.

8 a §. *Beviljande av uppehållstillstånd för praktik.* Paragrafen är ny och föreslås föreskriva om annan praktik än praktik som bygger på ett anställningsförhållande, vilken regleras i 8 §. Den gällande forskar- och studerandelagen föreskriver inte om praktik som utförs utan anställningsförhållande, dvs. utan lön, och därför har uppehållstillstånd beviljats med stöd av utlänningslagen eller inte alls kunnat beviljas tredjelandsmedborgare för vissa praktikprogram.

I 1 mom. föreskrivs om de krav som ska uppfyllas för att uppehållstillståndet ska kunna beviljas. Tredjelandsmedborgaren ska ha godkänts att delta i ett praktikprogram. Programmet ska bygga på verksamheten hos sådana etablerade aktörer som upprätthållit eller möjliggjort praktikprogram utan lön och som har förutsättningar för att upprätthålla verksamheten, och därför avgränsas omfattningen till sådana aktörers program. I praktiken handlar det om unionens program, t.ex. praktik inom programmet Erasmus+, ett mellanstatligt avtal eller medborgarorganisationers utbytesprogram. Dessutom kan praktiken genomföras inom ett program som ordnas av ett offentligt samfund, t.ex. Utbildningsstyrelsens program Finska i Finland. Andra exempel på praktik för vilken uppehållstillståndet kan beviljas är Fulbrights stipendieprogram, t.ex. Mid-Career Professional Development Program, Fulbright Distinguished Awards in Teaching och U.S. Scholar Program. Kraven på programmets arrangör eller upprätthållare är allmänt utformade så att uppehållstillståndet ska kunna beviljas även för eventuella nya framtida praktikprogram. För att mängden och utförandet av praktik som inte bygger på ett anställningsförhållande inte i strid med användningsändamålet ska spridas till all möjlig verksamhet är det motiverat att här avgränsa praktiken till vissa aktörer och program. Därför avgränsas praktiken till praktik som grundar sig på Europeiska unionens program, ett mellanstatligt avtal eller medborgarorga-

nisationers utbytesprogram eller ett program som ordnas av ett offentligrättsligt samfund. Avsikten med programmen är alltid att praktiken ska ha ett utbildnings- eller inlärningsmål som stöder tredjelandsmedborgarens utveckling av sin kompetens.

I 2 mom. föreskrivs att tredjelandsmedborgaren ska ha ingått ett praktikavtal med värdenheten och anges vilka uppgifter avtalet ska innehålla. Avtalets innehåll är i stor utsträckning detsamma som enligt bestämmelserna om avtal om arbetspraktik i 8 § 3 mom.

Enligt 1 punkten ska avtalet innehålla en beskrivning av praktikprogrammet, inklusive utbildningsmål och utbildningsinnehåll. Punkten beskriver närmare vilka förväntningar som ställs på tredjelandsmedborgarens praktik.

Den följande 2 punkten gäller praktikperiodens längd, vilken påverkar giltighetstiden för uppehållstillståndet. Upphållstillståndet beviljas för den tid praktiken varar. I 4 mom. föreskrivs om den maximala giltighetstiden för uppehållstillståndet inom vilken praktiken ska utföras.

I 3 punkten nämns tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken, dvs. var praktiken utförs och hur den övervakas. För att ett program ska kunna räknas som ett program som utgör ramen för annan praktik ska det på tillbörligt sätt och genomtänkt beakta ställningen för praktikanter som är tredjelandsmedborgare.

I 4 punkten nämns tiden för praktiktjänstgöringen som ska anges i avtalet.

I 5 punkten anges att avtalet ska innehålla en utredning om tredjelandsmedborgarens försörjning. Avtalet ska ange storleken på ett eventuellt stipendium eller en annan förmån och storleken på andra förmåner såsom boendeförmån och resestöd. Den utredning som läggs fram har betydelse vid bedömningen av om försörjningen är tryggad på det sätt som krävs i 39 § i utlänningslagen.

I 3 mom. föreskrivs att tredjelandsmedborgarens försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen, dock så att den huvudsakliga försörjningskällan är ett stipendium eller en annan förmån som beviljas för praktiken. Den allmänna bestämmelsen om försörjning i 39 § i utlänningslagen ska följas. Eftersom bestämmelsen inte anger någon nivå för försörjningskravet ska Migrationsverket med hänsyn till att de sökande ska behandlas lika i sina anvisningar specificera vilken försörjningsnivå som krävs för att uppehållstillståndet ska kunna beviljas. Praktiken ska alltid ge en sådan försörjning och annan ersättning som huvudsakligen uppfyller försörjningskravet, och detta ska framgå av avtalet.

I 4 mom. föreskrivs om tillståndsslag och giltighetstid. För praktik beviljas alltid ett tillfälligt uppehållstillstånd eftersom det är fråga om en kortvarig praktik och tredjelandsmedborgaren i regel avser återvända till sitt hemland efter praktiken. Upphållstillståndet kan beviljas för högst 18 månader. Detta är den maximala längden på en enskild praktikperiod. Praktik varar vanligen högst ett år, men här är den maximala längden lika lång som för praktik som bygger på ett anställningsförhållande enligt 8 § 4 mom. Därmed möjliggör den maximala tiden även längre praktikperioder, men innebär inte att de måste vara så långa.

9 §. Beviljande av uppehållstillstånd för volontärarbete. Här föreslås en ändring av hela paragrafen trots att det i praktiken bara läggs till ett nytt 2 mom. I det nya 2 mom. föreskrivs om uppehållstillstånd som beviljas för annat volontärarbete än sådant som avses i forskar- och studerandedirektivet. Ändringen görs tekniskt som en ändring av hela paragrafen, så att 2 och 3 mom. i den gällande paragrafen flyttas.

I 1 mom. föreskrivs på samma sätt som för närvarande om volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram. Det gäller volontärarbete som ordnas av Europeiska solidaritetskåren (European Solidarity Corps, ESC) eller Europeiska volontärtjänsten (European Voluntary Service, EVS). I momentet anges vilka uppgifter ett avtal om volontärarbete som ingås mellan en tredjelandsmedborgare och värdenheten ska innehålla.

I 2 mom. föreskrivs om det s.k. nationella uppehållstillståndet för annat volontärarbete, för att särskilja det från de unionsprogram som avses i 1 mom. Detta avser t.ex. Maaillmanvaihto ry – ICYE Finlands, AIESEC:s (Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales), japanska International Internship Program dvs. organisationen IIP:s, International Youth Fellowship dvs. IYF ry:s och motsvarande partners volontärprogram där volontärarbetet vanligen varar 6 eller 12 månader. De aktörer som kan komma i fråga ska vara etablerade och pålitliga och ha internationell verksamhet.

Tredjelandsmedborgaren ska ha ingått ett avtal om volontärarbetet och uppgifterna enligt 1 mom. 1–6 punkten ska framgå av avtalet. Avtalet ska innehålla uppgifter om den organisation som ordnar volontärarbetet, organisationens namn och kontaktinformation samt kontaktpersonens namn och kontaktinformation, en beskrivning av volontärprogrammet enligt 1 punkten, inklusive programmets innehåll, volontärarbetets längd enligt 2 punkten och tjänstgörings- och handledningsförhållandena enligt 3 punkten, så att volontärarbetet utförs korrekt, samt tiderna för volontärtjänstgöringen enligt 4 punkten, inklusive start- och slutdatum. Dessutom ska det enligt 5 punkten inkludera uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen samt enligt 6 punkten om utbildning, om tredjelandsmedborgaren kommer att delta i utbildning för volontärarbetet och under arbetets gång.

I 3 mom. föreskrivs att tredjelandsmedborgarens försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen. Den bestämmelsen i utlänningslagen är en allmän bestämmelse om tryggad försörjning som ska följas. Eftersom bestämmelsen inte anger någon nivå för försörjningskravet ska Migrationsverket med hänsyn till att de sökande ska behandlas lika specificera vilken försörjningsnivå som krävs för att uppehållstillståndet ska kunna beviljas. För volontärarbete, vare sig det utförs inom ramen för unionens eller någon annans verksamhet, ska en tillräcklig försörjning vara tryggad för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

I 4 mom. föreskrivs om tillståndslag och giltighetstid. För volontärarbete beviljas alltid ett tillfälligt uppehållstillstånd eftersom det är fråga om att kortvarigt vara verksam i och lära sig om landet, och tredjelandsmedborgaren i regel avser återvända till sitt hemland efter volontärarbetet. Uppehållstillståndet kan beviljas för högst ett år, eftersom volontärarbete vanligen varar 6 eller 12 månader.

9 a §. *Beviljande av uppehållstillstånd på basis av ett avtal om feriearbete.* Paragrafen är ny och med stöd av den beviljas uppehållstillstånd som grundar sig på mellanstatliga avtal om feriearbete, s.k. Working Holiday-avtal. Med mellanstatliga avtal avses alla instrument med vilka staterna förbinder sig vid samarbetet kring feriearbete.

Enligt 1 mom. kan uppehållstillståndet beviljas en tredjelandsmedborgare som är medborgare i en stat som ingått ett avtal om feriearbete med Finland, om han eller hon uppfyller de närmare villkor som anges i avtalet. Det är inte möjligt att ta in villkoren i lagen eftersom de varierar enligt avtal och avsikten också är att i framtiden ingå avtal med flera stater. I det nu gällande avtalet med Australien är t.ex. ett villkor 18–30 års ålder.

I 2 mom. föreskrivs om försörjningskravet som bestäms med stöd av 39 § i utlänningslagen. Vilken inkomstnivå som krävs bestäms närmare enligt Migrationsverkets anvisning.

I 3 mom. konstateras uppehållstillståndets giltighetstid som också varierar enligt avtal. Tillstånd som beviljas på grund av mellanstatliga avtal om feriearbete föreslås vara tillfälliga.

10 §. Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Till 1 mom. fogas ett nytt nationellt uppehållstillstånd för studerande som beviljas med stöd av 7 a §. Dessutom utsträcks uppehållstillståndet till att gälla det uppehållstillstånd på grund av nationell forskning som beviljas med stöd av 6 a § i det fall att en tredjelandsmedborgare som vistats i Finland med stöd av tillståndet har avlagt examen. Syftet med ändringen är att ge tredjelandsmedborgare som avlagt examen eller slutfört ett forskningsarbete i Finland mer tid för att hitta ett arbete eller grunda ett företag. Upphållstillståndet behöver inte längre sökas direkt när ett uppehållstillstånd som beviljats på grund av studier eller forskning gått ut, utan kan i fortsättningen sökas inom fem år efter det att giltighetstiden för det föregående uppehållstillståndet, som beviljats med stöd av 6, 6a, 7 eller 7 a §, har gått ut.

I 2 mom. föreskrivs om försörjningsvillkor. En förutsättning för att uppehållstillståndet ska kunna beviljas är att försörjningen för den person som avses i 1 mom. är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Paragrafens 3 mom. ändras utifrån skrivelsen i regeringsprogrammet så att uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avlagd examen beviljas för arbetssökning eller företagsverksamhet för två år i stället för tidigare ett år. Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt förutom om det föregående uppehållstillståndet har varit kontinuerligt, då det beviljas som kontinuerligt. Den maximala giltighetstiden är två år inklusive eventuella fortsatta uppehållstillstånd som beviljas på samma grund. Syftet med ändringarna är att göra tillståndsanvändningen mer flexibel så att tillståndet kan beviljas i tre avsnitt för minst sex månader i taget. Tillståndet ska användas inom tre år efter det att det första tillståndet på denna grund har beviljats. Dessutom föreskrivs i momentet att om en tredjelandsmedborgare avlägger en ny examen eller slutför ett nytt forskningsarbete som ger rätt till ett nytt tillstånd för arbetssökning, upphör hans eller hennes rätt till det tidigare uppehållstillståndet även om giltighetstiden för detta inte har gått ut.

Till 4 mom. fogas de nya tillståndsgrunderna som regleras i 6 a och 7 a §. Därmed har innehavarna av ett nationellt uppehållstillstånd samma rätt enligt momentet som innehavarna av uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandedirektivet vilka regleras i 6 och 7 §.

11 §. Grunder för avslag på ansökan. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det beaktar alla de tillståndsgrunder som regleras i lagen. I och med ändringen kan grunderna för avslag också tillämpas på de nya tillståndsgrunderna som enligt förslaget ska fogas till lagen. På så sätt är grunderna för avslag på ansökan desamma för alla tillståndsgrunder, vilket också är motiverat med tanke på att lagen ska tillämpas på ett enhetligt sätt.

12 §. Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd. Det föreslås att det inledande stycket och 1 punkten i 1 mom. ändras så att de beaktar alla de tillståndsgrunder som regleras i lagen. På så sätt tillämpas bestämmelsen om återkallelse av uppehållstillstånd och beslut att inte förlänga tillstånd också på de nya uppehållstillstånd som enligt förslaget ska fogas till lagen. Därmed är grunderna för återkallelse av uppehållstillstånd och beslut att inte förlänga tillstånd desamma för alla tillståndsgrunder, vilket också är motiverat med tanke på att lagen ska tillämpas på ett enhetligt sätt.

En ändring föreslås i 2 mom. 6 punkten. I 2 mom. föreskrivs om prövningsbaserad återkallelse eller beslut att inte förlänga ett uppehållstillstånd, till skillnad från den ovillkorliga bestämmelsen i 1 mom. I nämnda 6 punkten föreskrivs för närvarande att återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd kan övervägas om den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet eller inte gör tillräckliga framsteg i sina studier. Till punkten fogas enligt förslaget att återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd kan övervägas om den studerandes försörjning inte är tryggad eller försäkring inte är i kraft på det sätt som föreskrivs i 7 § 3 och 4 mom. Denna precisering är nödvändig för att återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd ska omfattas av övergripande prövning och inte av bestämmelsen i 1 mom. I 4 mom. föreskrivs nämligen att man vid tillämpningen av 2 mom. ska ta hänsyn till de särskilda förhållandena i fallet som helhet och iaktta proportionalitetsprincipen. En studerande kan ha olika orsaker och omständigheter som försvårar uppfyllandet av villkoren i momentet och de kan också vara oberoende av den studerandes eget agerande. Uppehållstillståndet ska inte återkallas, om den studerandes försummelser är små i förhållande till helheten. I första hand ska den studerande ges rådgivning och en uppmaning att rätta till situationen så att uppehållstillståndet inte återkallas. I förfarandet före beslutsfattandet ska i vilket fall som helst iaktas vad som föreskrivs i 6 kap. i förvaltningslagen om utredning av ärenden och hörande av parter.

13 §. Anteckningarna i uppehållstillståndskortet. I paragrafen föreskrivs om anteckningarna i uppehållstillståndskortet. En ändring föreslås i 3 mom. Där föreskrivs att det i uppehållstillståndskortet ska antecknas ”forskare-rörlighet”, om forskaren har för avsikt att bedriva en del av sin forskning i en eller flera andra medlemsstater och forskningen bedrivs i mer än 180 dagar per medlemsstat. Även om lagen inte föreskriver om kort- och långvarig rörlighet för forskare på samma sätt som forskar- och studerandedirektivet måste den föreskriva om att anteckningen ska göras när forskningen bedrivs i mer än 180 dagar. I forskar- och studerandedirektivets artikel 29.1 föreskrivs att den andra medlemsstaten kan begränsa tiden för en forskares långvariga rörlighet, som ska vara minst 360 dagar. Maximitiden för rörligheten varierar mellan medlemsstaterna och en forskare kan t.ex. komma från den första medlemsstaten till Finland för högst två år i enlighet med 17 §.

14 §. Rätten att arbeta och idka näring. Paragrafen ändras enligt förslaget så att den förutom om den studerandes rätt att arbeta också för tydlighetens skull föreskriver om den rätt att arbeta som ingår i andra tillstånd som beviljas med stöd av denna lag. Regleringen är förtydligande och ändrar inte nuläget. Uppehållstillstånd som beviljas på grund av praktik enligt 8 a § och volontärarbete enligt 9 § inkluderar ingen rätt att arbeta eftersom det inte är fråga om arbete som utförs i anställningsförhållande, och därför regleras inte rätten att arbeta för deras del.

I 1 mom. 1 punkten konstateras att uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a eller 10 § ger obegränsad rätt att arbeta. Tidigare har obegränsad rätt att arbeta för personer som fått uppehållstillstånd med stöd av 6 § grundat sig på 78 § 3 mom. 1 punkten i utlänningslagen, enligt vilken en utlännings som beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd på någon annan grund än arbete har rätt att arbeta. Rätten att arbeta för personer som beviljats tillstånd med stöd av 10 § har inte reglerats separat men har i praktiken varit obegränsad eftersom en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd enligt 10 § enligt gällande 15 § 2 mom. får börja arbeta eller inleda företagsverksamhet. Sålunda är det tidigare innehållet i 2 mom., ”tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd enligt 10 § får börja arbeta när de har hittat ett arbete eller bedriva företagsverksamhet”, inte längre nödvändigt, inte heller med tanke på att det i 3 mom. i denna paragraf föreskrivs att en tredjelandsmedborgare som vistas i landet med uppehållstillstånd har rätt att idka näring. Med avseende på dessa två tillståndsgrunder är bestämmelsen förtydligande och ändrar inte nuläget. I fråga om uppehållstillstånd som beviljas med stöd av den föreslagna 6 a § ändras situationen eftersom de som beviljats uppehållstillstånd med

stöd av 77 § 1 mom. 4 punkten i utlänningslagen har haft rätt att arbeta med stöd av 78 § 2 mom. och rätten nu blir obegränsad.

I 1 mom. 2 punkten konstateras att en person som vistas i landet med tillstånd för arbetspraktik i enlighet med tillståndsgrunden har rätt att arbeta inom den bransch för vilken tillståndet beviljats.

Bestämmelsen om studerandes rätt att arbeta, dvs. paragrafens nuvarande innehåll reviderat, flyttas till 1 mom. 3 punkten. Regleringen föreslås i fortsättningen också gälla personer som vistas i landet med det nya nationella uppehållstillståndet för studerande enligt 7 a §. Det nya nationella uppehållstillståndet kan i fortsättningen också beviljas personer som ansökt om internationellt skydd. Då bestäms rätten att arbeta enligt det beviljade uppehållstillståndet. I 3 § föreskrivs om förhållandet till utlänningslagen. Med tanke på att rätten att arbeta för asylsökande allmänt syftar till att ge personen möjlighet att bekanta sig med och få tillträde till arbetslivet, och att de tidsmässiga begränsningarna av studerandes arbete syftar till att säkerställa studier på heltid, är det motiverat att rätten att arbeta i en sådan situation som beskrivs ovan grundar sig på den här lagen och inte utlänningslagen, vilket redan uttrycks i nämnda 3 §. Liksom enligt gällande reglering kan arbete utföras utan tidsmässiga begränsningar även enligt 3 punkten underpunkt a, om det är fråga om arbetspraktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete. En studerande kan i fortsättningen utföra annat arbete enligt underpunkt b så att rätten att arbeta är densamma hela året och utjämningsperioden ett kalenderår. Rätten att arbeta gäller liksom för närvarande alla branscher. Arbetstiden på 30 timmar per vecka avviker inte nämnvärt från nuläget, men den studerande har friare möjligheter att bestämma om fördelningen av den under läsåret. Detta är ändamålsenligt med tanke på att läroanstalterna i dag inte har undervisningsfria perioder utan undervisning även under sommarterminen. Även om utjämningsperioden är ett kalenderår ska tidpunkten för beviljandet av tillståndet beaktas så att utjämningsperioden när tillståndet beviljats mitt under kalenderåret det året sträcker sig från beviljandet av tillståndet till årets slut. Detsamma gäller en situation där giltighetstiden för uppehållstillståndet går ut mitt under kalenderåret. Arbete enligt 3 punkten underpunkt a ska inte beaktas vid beräkningen av timmar enligt underpunkt b.

I 2 mom. föreskrivs att rätten att arbeta för den som fått uppehållstillstånd på grund av ett mellanstatligt avtal om feriearbete bestäms närmare på basis av respektive avtal. Enligt det avtal som ingåtts med Australien har tillståndshavaren rätt att arbeta i högst 9 månader under en resa på 12 månader, men får arbeta hos samma arbetsgivare i högst 3 månader. I avtalet med Nya Zeeland begränsas arbetet däremot inte.

I 3 mom. föreskrivs för tydlighetens skull också om rätten att idka näring. Enligt 1 § 1 mom. i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) får laglig och med god sed förenlig näring idkas av fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Personerna ska ha en hemkommun enligt lagen om hemkommun. I fråga om Åland omfattas rätten att idka näring av landskapets behörighet. Rätten att idka näring regleras i landskapslagen om rätt att utöva näring (Ålands författningssamling 1996:47). Ett förslag till ändring av lagen har inlett, men tillsvidare finns ingen uppgift om när ändringen träder i kraft.

15 §. Rätten att börja arbeta samt hur länge rätten gäller. En ändring föreslås i rubriken så att den motsvarar paragrafens nya innehåll. Enligt förslaget ska varaktigheten för all rätt att arbeta och idka näring som grundar sig på denna lag regleras i paragrafen.

I 1 mom. konstateras huvudprincipen, dvs. att rätten att arbeta börjar gälla när uppehållstillståndet beviljats och upphör när uppehållstillståndets giltighetstid går ut, och att rätten enligt ett nytt uppehållstillstånd börjar gälla när uppehållstillståndet har beviljats.

I 2 mom. föreskrivs om avvikelser från situationen enligt 1 mom. Om en tredjelandsmedborgare gör en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på samma eller annan grund medan det tidigare uppehållstillståndet är gällande, fortsätter rätten att arbeta i enlighet med det tidigare uppehållstillståndet tills uppehållstillstånd har beviljats enligt den nya ansökan eller tills ett avslagsbeslut vunnit laga kraft. Rätten att arbeta i enlighet med det nya uppehållstillståndet börjar, såsom föreskrivs i 1 mom., när det nya uppehållstillståndet beviljats. Om rätten att arbeta i enlighet med denna lag grundar sig på arbetspraktik (8 §) eller feriearbete (9 a §) och tredjelandsmedborgaren ansöker om ett nytt uppehållstillstånd på annan grund medan ett sådant tillstånd fortfarande är i kraft, upphör rätten att arbeta enligt det tidigare uppehållstillståndet dock när uppehållstillståndets giltighetstid går ut. Detta beror på att det eftersom giltighetstiden för uppehållstillståndet är begränsad inte är motiverat att rätten att arbeta fortsätter efter att uppehållstillståndet gått ut. Detta motsvarar också nuvarande tillämpningspraxis för uppehållstillstånd för arbetspraktik och är logiskt med tanke på att 80 § 3 mom. i utlänningslagen föreskriver om tidsbegränsade tillstånd för annat arbete på motsvarande sätt.

I 3 mom. föreskrivs om avvikelser från situationen enligt 2 mom. och det motsvarar i sak gällande 15 § 1 mom. förtydligat. Bestämmelsen innebär att när en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 7 eller 7 a § avlägger sin examen kan han eller hon ännu medan det uppehållstillståndet är giltigt, efter att ha sökt fortsatt uppehållstillstånd medan det föregående tillståndet är i kraft antingen på grund av arbete eller arbetssökning eller företagsverksamhet enligt 10 §, inleda ett nytt arbete eller företagsverksamhet och arbeta utan begränsningar. Eftersom forskare redan under uppehållstillståndets giltighetstid har obegränsad rätt att arbeta har föreslagna 2 mom. redan nu samma konsekvenser för dem. För forskarnas del behövs därmed inga bestämmelser i detta moment om fortsatt rätt att arbeta. Med uppehållstillstånd som söks på grund av arbete avses alla uppehållstillstånd som beviljas på grund av arbete, t.ex. uppehållstillstånd för arbetstagare och uppehållstillstånd för personer som avlagt examen i Finland. Med uppehållstillstånd som beviljas på grund av företagsverksamhet avses både uppehållstillstånd för företagare och uppehållstillstånd för tillväxtföretagare. Dessutom föreskrivs i momentet för tydlighetens skull att om den sökande får avslag på sin ansökan, fortsätter den obegränsade rätten att arbeta tills avslagsbeslutet har vunnit laga kraft.

I 4 mom. föreskrivs på samma sätt som i 80 § 5 mom. i utlänningslagen. Enligt det föreslagna momentet upphör rätten att arbeta till skillnad från bestämmelserna i 1–3 mom. senast när beslutet om utvisning blir verkställbart.

16 §. Rätten för familjemedlemmar att vistas och arbeta i landet. I paragrafen föreslås en ändring så att familjemedlemmar till personer som fått uppehållstillstånd med stöd av denna lag beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband. Den gällande paragrafen gäller endast forskares familjemedlemmar, och därför innebär ändringen att inte heller familjemedlemmar till andra tillståndshavare enligt denna lag längre beviljas uppehållstillstånd med stöd av utlänningslagen utan med stöd av denna lag.

I 1 mom. föreskrivs om huvudregeln, att familjemedlemmar till tredjelandsmedborgare som fått uppehållstillstånd med stöd av denna lag beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband. Tillståndsslaget är detsamma som för uppehållstillstånd för anknytningspersoner. På uppehållstillståndets giltighetstid tillämpas 53 § 1 och 2 mom. och 55 § 1–3 mom. i utlänningslagen.

I 2 mom. föreskrivs om tillstånd för familjemedlemmar som fått uppehållstillstånd med stöd av avtal om feriearbete. Familjemedlemmen ska beviljas tillståndet om detta anges i avtalet. I de nu gällande avtalen med Australien och Nya Zeeland fastställs att familjemedlemmar inte kan följa med. Avsikten med bestämmelsen är att trots det inte begränsa innehållet i framtida avtal.

I 3 mom. föreskrivs att en förutsättning för att uppehållstillstånd på grund av familjeband ska kunna beviljas är att familjemedlemmens försörjning är tryggad. Till denna del tillämpas bestämmelserna i 39 § i utlänningslagen. Kravet på försörjning är därmed detsamma för familjemedlemmarna som för andra tillståndssökandes familjemedlemmar.

I 4 mom. föreskrivs att familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta. I den gällande paragrafens 3 mom. hänvisas i fråga om rätten att arbeta till bestämmelserna i utlänningslagen, men för tydlighetens skull föreslås den regleras i denna lag eftersom regleringen om familjemedlemmar också gäller andra än forskares familjemedlemmar. En familjemedlem har därmed även framöver obegränsad rätt att arbeta, oberoende av om uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt eller kontinuerligt. I fortsättningen tillämpas också 15 § på hur rätten att arbeta börjar och fortsätter.

18 §. Forskares familjemedlemmars rörlighet och rätt att arbeta. Ändringar föreslås i rubriken och 2 mom. men görs enligt förslaget som en ändring av hela paragrafen. Till rubriken fogas ett omnämnande av rätten att arbeta så att den bättre motsvarar paragrafen i sak.

Inga ändringar föreslås i 1 mom. som bevaras som sådant. Det handlar om en grundläggande bestämmelse om inresa och vistelse för forskares familjemedlemmar med uppehållstillstånd som beviljats av den första medlemsstaten.

I 2 mom. föreskrivs om rätten att arbeta för en forskares familjemedlem som följt med forskaren från den första medlemsstaten till Finland. En familjemedlem som utnyttjar rätten till rörlighet har obegränsad rätt att arbeta på samma sätt som andra familjemedlemmar som beviljas uppehållstillstånd med stöd av utlänningslagen eller denna lag. En forskares familjemedlem kommer till Finland med uppehållstillstånd som beviljats av den första medlemsstaten och forskaren underrättar Migrationsverket om familjemedlemmens rörlighet i enlighet med 20 och 21 §. Familjemedlemmen har rätt att arbeta med stöd av uppehållstillståndet som beviljats av den första medlemsstaten. Rätten att arbeta upphör dock, om Migrationsverket på det sätt som föreskrivs i 22 § invänder mot rörligheten. När invändningen tillkännagivits upphör rätten att arbeta omedelbart.

21 §. Underrättelsens innehåll. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten preciseras. Enligt den gällande bestämmelsen ska uppehållstillståndet för en tredjelandsmedborgare som utnyttjar rätten till rörlighet täcka hela rörlighetsperioden, medan samma krav inte ställs på resedokumentet. I och med ändringen ska både resedokumentet och uppehållstillståndet som beviljats av den första medlemsstaten vara i kraft under rörlighetsperioden. Bestämmelsen gäller forskare som avses i forskar- och studerandedirektivet, deras familjemedlemmar och studerande som ämnar komma till Finland med uppehållstillstånd från den första medlemsstaten. Bestämmelsen motsvarar artikel 7.1.a, 29.1.a och 29.2.a.i i direktivet.

31 §. Sökande av ändring. Det föreslås att rubriken ändras till den mer etablerade formen. Paragrafen ändras i sak eftersom förvaltningsprocesslagen (586/1996) upphävts och ersatts med lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som trädde i kraft den 1 januari 2020. Lagen tillämpas på rättegångar vid allmänna förvaltningsdomstolar, dvs. högsta förvaltningsdomstolen och de regionala förvaltningsdomstolarna, inklusive Ålands förvaltningsdomstol. I stället för lagen om rättegång i förvaltningsärenden tillämpas dock vissa bestämmelser om ändringssökande i utlänningslagen, så att regleringen av ändringssökandet bevaras så enhetlig som möjligt i utlänningsfrågor. Därmed tillämpas utlänningslagens 192 § som föreskriver om behörig förvaltningsdomstol, 197 § 1 och 3 mom. som föreskriver om ingivande av besvärsskrift och 199 § som föreskriver om avgörande av ansökan som avser verkställighet. I fråga om grunderna för beviljandet av besvärstillstånd tillämpas dessutom 196 § 4 mom. i utlänningslagen eftersom

det inte är motiverat att regleringen av besvärstillstånd i forskar- och studerandelagen avviker från ärenden som gäller utlänningars vistelse med stöd av utlänningslagen. Bestämmelser om Migrationsverkets rätt att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut finns i 109 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

7.2 Utlänningslagen

56 §. Beviljande av permanent uppehållstillstånd. Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. som föreskriver om beviljande av permanent uppehållstillstånd för högskolestuderande som avlagt examen. Beviljande av permanent uppehållstillstånd förutsätter förutom vad som föreskrivs i 56 § 1 och 3 mom. också att den sökande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats och att han eller hon skulle kunna beviljas ett nytt kontinuerligt uppehållstillstånd. Grunden för nytt kontinuerligt uppehållstillstånd ska vara någon annan än ett uppehållstillstånd på grund av studier eller arbetssökning och företagsverksamhet som beviljats med stöd av 7, 7 a eller 10 § i forskar- och studerandelagen. Grunden för beviljandet av kontinuerligt uppehållstillstånd ska vara t.ex. arbete, företagande eller familjeband. Därmed kan permanent uppehållstillstånd inte beviljas enbart på grund av tidens gång, om examen inte avlagts. Permanent uppehållstillstånd kan inte heller beviljas, om förutsättningarna för beviljandet av ett nytt uppehållstillstånd inte uppfylls på ovannämnda sätt, även om den oavbrutna vistelsen är tillräckligt lång och examen är avlagd.

77 §. Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete. Paragrafens 1 mom. 4 punkten ändras så att orden som syftar på forskare, ”vetenskap” och ”forskare och”, stryks och punkten annars förblir i kraft. Ändringen föranleds av att de s.k. nationella uppehållstillstånden för forskare tidigare beviljats med stöd av den här punkten och dessa tredjelandsmedborgare i fortsättningen beviljas uppehållstillstånd med stöd av föreslagna 6 a § i forskar- och studerandelagen.

7.3 Universitetslagen

10 §. Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen. I 2 mom. föreslås en teknisk ändring. Genom ändringen säkerställs att ändring av tillståndsslaget för en studerande som studerar för högskoleexamen från tillfälligt till kontinuerligt inte har någon effekt på skyldigheten att betala studieavgift. Därför föreslås inga ändringar i betalningsskyldigheten.

7.4 Yrkeshögskolelagen

13 a §. Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen I 2 mom. föreslås en likadan teknisk ändring och i samma syfte som för 10 § 2 mom. i universitetslagen.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 april 2022, som är en bra tidpunkt med tanke på utvecklingen av Migrationsverkets informationssystem.

9 Verkställighet och uppföljning

I propositionen föreslås att den studerande när han eller hon ansöker om uppehållstillstånd ska lägga fram en utredning över tryggad försörjning endast för det första året, även när uppehållstillståndet beviljas för längre tid. Efter det första året ska den studerandes försörjning kontrolleras. Kontrollen genomförs genom stickprov och uppgifter från den digitala utvecklingen och

registren. Det föreslås att uppfyllandet av försörjningsvillkoret och eventuella relaterade fenomen följs upp i fem år efter det att lagen trätt i kraft. Under den tiden beslutar arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet huruvida uppföljningen sköts som tjänsteuppdrag eller t.ex. i form av en undersökning som beställs av en utomstående, och vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas efter utredningen.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Inledning

Bestämmelser om utlänningars rätt att komma till och vistas i Finland utfärdas enligt 9 § 4 mom. i grundlagen genom lag. Enligt förarbetena till bestämmelsen är utgångspunkten den gällande huvudregeln inom internationell rätt enligt vilken en utlänning i allmänhet inte har rätt att flytta till ett annat land (RP 309/1993 rd, GrUU 23/1998 rd). Därför föranleder grundlagen inga direkta särskilda krav på innehållet i den aktuella lagstiftningen. Ur kravet på bestämmelser i lag kan man härleda dels ett förbud mot diskriminering och godtycklighet i behandlingen av utlänningar, dels ett krav på att kriterierna för och beslutsförandet vid ankomsten till Finland och vistelse här måste regleras med hänsyn till att utlänningarnas

rättssäkerhet garanteras (GrUU 16/2000 rd). Enligt 5 § i utlänningslagen får utlänningarnas rättigheter inte begränsas mer än vad som är nödvändigt och enligt 6 § ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa i beslutsfattandet.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Likabehandlingsbestämmelserna och diskrimineringsförbudet i grundlagen förbjuder inte alla slag av åtskillnad mellan människor. Det väsentliga är om det går att motivera åtskillnaden på ett godtagbart sätt med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 46/2006 rd, GrUU 18/2010 rd, GrUU 44/2010 rd och GrUU 64/2010 rd). När en godtagbar grund existerar är det ur grundlagssynvinkel tillåtet att åtskilja människor, i förhållande till både direkt och indirekt icke-diskriminering (GrUU 10/2003 rd). Riksdagens grundlagsutskott har i sin praxis som en central godtagbar grund betraktat det att målet med åtskillnaden hänför sig till tillgodoseendet av någon annan grundläggande fri- och rättighet. Även andra betydande offentliga eller samhällseliga intressen har betraktats som godtagbara grunder. Vid bedömningen av åtskillnad ska man lägga vikt vid att den metod som föreslagits för uppnåendet av ett specifikt mål är godtagbar, och också vid proportionaliteten i lagstiftningen. I detta sammanhang har riksdagens grundlagsutskott betonat att de godtagbara argumenten måste stå i ett sakligt och nära samband med lagens syfte (GrUU 44/2010 rd).

10.2 Tryggad försörjning och kontroll av försörjningen

I propositionen föreslås att den studerande när han eller hon ansöker om uppehållstillstånd ska lägga fram en utredning över tryggad försörjning endast för det första året, även när uppehållstillståndet beviljas för längre tid. Förslaget avviker från huvudregeln i 39 § i utlänningslagen (301/2004). Enligt huvudregeln förutsätts det för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas att utlänningens försörjning är tryggad, och i enskilda fall kan avvikelser under vissa förutsättningar göras från försörjningsvillkoret.

Utlänningslagens 39 § är i sak huvudsakligen likadan som den varit sedan den gällande utlänningslagen trädde i kraft den 1 maj 2004. Grundlagsutskottet har gett utlåtanden om regeringens propositioner om utlänningslagen (GrUU 4/2004 rd, RP 28/2003 rd och kompletterande RP

151/2003 rd). Utskottet har nöjt sig med att kort konstatera regleringen till denna del och endast komplettera den med avvikelser på grund av barnets bästa. Försörjningsvillkoret har därefter justerats till vissa delar men inte på det sätt som är aktuellt i denna proposition. I fråga om uppehållstillstånd på grund av arbete har lagstiftningen preciserats bl.a. till den del på vilket sätt försörjningen ska vara tryggad när uppehållstillstånd beviljas för förvärvsarbete (RP 139/2013 rd, till denna hör inget utlåtande av grundlagsutskottet). Grundlagsutskottet har däremot uttalat sig om försörjningsvillkoret i en situation där kravet på att villkoret uppfylls utvidgades (GrUU 27/2016 rd, RP 43/2016 rd) till att med vissa undantag omfatta familjemedlemmar till personer som får internationellt eller tillfälligt skydd.

I den här propositionen är det fråga om att lägga fram bevis på att försörjningsvillkoret uppfylls för en del av den tid för vilken uppehållstillstånd på grund av studier söks och beviljas. Det föreslås att uppehållstillstånd utifrån skrivelsen i Sanna Marins regeringsprogram beviljas för den målsatta studietiden. Beroende på studierna kan den målsatta studietiden, och därmed giltighetstiden för uppehållstillståndet, vara 2–5 år. Efterhandskontrollen av försörjningen genomförs under uppehållstillståndets giltighetstid, i huvudsak efter det första året. En sådan efterhandskontroll gäller dock inte endast försörjningen utan genomförs redan nu som tillsyn över att förutsättningarna för uppehållstillstånd uppfylls.

Fokus ligger alltså på förhandskontrollerna, som grundar sig på bedömning av de utredningar som läggs fram i ansökan och beviljande av uppehållstillstånd för den tid under vilken förutsättningarna uppfylls. Studerande ska i sin ansökan lägga fram en utredning över försörjningen för det första året, dvs. bara en del av uppehållstillståndets hela giltighetstid, och uppehållstillståndet ska ändå beviljas för längre tid än ett år.

De föreslagna bestämmelserna om försörjningsvillkoret påminner om prövningen för fortsatt uppehållstillstånd av andra slag på så sätt att de fortsatta uppehållstillståndens giltighetstid ofta är längre än de första uppehållstillståndens. I fråga om ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd bedöms hur tillförlitlig den sökandes utredning över försörjningen kan anses vara då fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

I fråga om studerande grundar sig utredningen över försörjningen vid ansökan om första uppehållstillstånd i huvudsak på egna besparingar. När den studerande vistats i landet en tid kan det bli aktuellt med deltidsarbete för försörjningen, vilket också bidrar till tillträde till arbetslivet redan under studietiden. Statistiken visar att för närvarande cirka två procent av studerandes ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd har avslagits av orsaker som rör försörjningen, och detta ger vid handen att deras andel inte kommer att öka nämnvärt till följd av den nu föreslagna regleringen. Som helhet är det dock motiverat att efter lagens ikraftträdande följa upp och bedöma hur den föreslagna regleringen fungerar.

Tillsyn i efterhand utövas i samband med alla uppehållstillstånd av Migrationsverket med stöd av 212 § i utlänningslagen. I 3 § i forskar- och studerandelagen föreskrivs att bestämmelserna i utlänningslagen tillämpas på inresa, utresa, vistelse och arbete, om inte något annat föreskrivs i den lagen. Sålunda utövar Migrationsverket tillsyn i efterhand över uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandelagen med stöd av 212 § i utlänningslagen.

Eftersom det i propositionen inte föreslås att en utredning över försörjningen behöver läggas fram över hela studietiden i samband med ansökandet av uppehållstillståndet förpliktas den studerande i lagen att se till att försörjningsvillkoret uppfylls även efter det första året under uppehållstillståndets hela giltighetstid. Den studerande är medveten om denna skyldighet, framför allt då han eller hon informeras om den i ansökningsskedet bl.a. i ansökan och på nätet. För-

summelse av skyldigheten kan leda till att uppehållstillståndet återkallas och den yttersta åtgärden är att den studerande utvisas. På återkallelse av uppehållstillstånd tillämpas 12 § i forskar- och studerandelagen. I 4 mom. i den lagen föreskrivs att man i de fall som avses i 2 och 3 mom. ska ta hänsyn till de särskilda förhållandena i fallet som helhet och iaktta proportionalitetsprincipen. Detta innebär en övergripande prövning från fall till fall innan beslutet fattas. Eftersom denna proposition föreslår att 12 § 1 mom. 6 punkten ändras så att den också föreskriver att kraven på försörjning och försäkring ska uppfyllas är det även i fråga om dessa aspekter till den sökandes fördel att en övergripande prövning görs innan beslut fattas om att återkalla ett uppehållstillstånd. Dessutom föreskriver gällande 9 kap. i utlänningslagen om avlägsnande ur landet och i dess 146 § även uttryckligen om den helhetsbedömning som ska göras i det skedet. Det handlar delvis om kravet i grundlagens 80 § på att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska utfärdas genom lag.

Den efterhandskontroll av studerandes försörjning som föreslås i propositionen blir första gången aktuell tidigast ett år efter det att lagen trätt i kraft. Tillsynsutövändet är till en början närmast manuellt arbete, men blir med tiden mer automatiserat och relaterat till registerkontroller, även i fråga om andra typer av uppehållstillstånd och särskilt när giltighetstiden för uppehållstillstånd förlängts. I avsnitt 4.2.3.1 redogörs närmare för vilka resurser som behövs för tillsynen och i avsnitt 4.2.5.1 för hur den ska genomföras. Propositionen inkluderar också ett förslag om uppföljning av hur den studerande uppfyller försörjningsvillkoret och av relaterade fenomen i fem års tid efter det att lagen trätt i kraft.

Under tillsynen behandlas uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. Tillsynen och rätten att få upplysningar beskrivs närmare i avsnitt 4.2.5.1. Bestämmelser om Migrationsverkets rätt att få upplysningar finns i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020). Enligt 2 § 2 mom. i den lagen tillämpas, om inte något annat föreskrivs i den lagen, på rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och på annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister vad som föreskrivs om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Migrationsverket tillämpar redan nu i sina uppehållstillståndsärenden delvis automation i den mån det är möjligt enligt lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Enligt den lagens 1 § 1 mom. tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, den lagen på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för behandling av, beslut om och övervakning av utlännings inresa och utresa samt vistelse.

Utvecklingen av tillsynssystemet under 2022 och den delautomation som ska utnyttjas i den genomförs med tillämpning av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Större utnyttjande av automation inom tillsynen i uppehållstillståndsärenden i allmänhet och med tanke på denna proposition i synnerhet förutsätter sannolikt en separat speciallagstiftning utöver den allmänna lagstiftningen om förvaltningen av automatiskt beslutsfattande som nu är under beredning vid justitieministeriet. Denna proposition föranleder dock inget sådant behov. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 62/2018 rd, som gällde RP 224/2018 rd som sedermera förföll på grund av riksdagsavslutningen och riksdagsvalet, behandlat bl.a. rätten att få upplysningar och automatiserat beslutsfattande. Sedermera har grundlagsutskottet uttalat sig (GrUU 7/2019 rd) om den nya RP 18/2019 rd, som gällde lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, att lagförslaget och med tanke på denna proposition i synnerhet dess 8 § som föreskriver om behandling av känsliga uppgifter på ett sakligt sätt är knutet till kravet på nödvändighet. Uppgifter som registreras i myndighetens personregister är sådana handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna och som avses i 12 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 3/2009 rd).

Den föreslagna regleringen innebär inte att den skulle strida mot likabehandling med tanke på sökande som ansöker om uppehållstillstånd på andra grunder, eftersom kravet på tryggad försörjning gäller hela giltighetstiden och tillsyn utövas över att försörjningsvillkoret uppfylls. Migrationsverket utövar tillsyn över att villkoret uppfylls för uppehållstillståndets hela giltighetstid. Därmed är tillsynen efterhandskontroll som utövas med stöd av 212 § i utlänningslagen. Efterhandskontrollen ska vara trovärdig och effektiv och den ska ha tilldelats resurser så att den kan etableras som ett lika starkt element som prövningen på förhand i samband med ansökningar om uppehållstillstånd.

I fråga om försörjningskravet för en studerandes familjemedlemmar föreslås inga avvikelser eller ändringar.

10.3 Tillståndsslag

I propositionen föreslås att i detta skede endast uppehållstillstånd för studerande som avlägger högskoleexamen ska beviljas som kontinuerliga och uppehållstillstånd för annan examensutbildning, dvs. gymnasieutbildning och yrkesutbildning för examen, fortsättningsvis ska beviljas som tillfälliga. Även uppehållstillstånd för andra studier än examensstudier beviljas fortsättningsvis som tillfälliga.

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) reglerar statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i bl.a. gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Ordnanget av gymnasieutbildning och yrkesutbildning grundar sig på tillstånd från undervisnings- och kulturministeriet, och bestämmelser om detta finns i 3–7 § i gymnasielagen och 22–29 § i lagen om yrkesutbildning. I bägge lagarna föreskrivs att tillstånd att ordna utbildning på ansökan kan beviljas en kommun, en samkommun, en registrerad sammanslutning eller en stiftelse. En förutsättning för att tillstånd ska kunna beviljas är att det är nödvändigt att ordna examina och utbildning med hänsyn till de nationella och regionala kompetensbehoven och att examina eller utbildning inte får ordnas i syfte att erhålla ekonomisk vinning.

Regleringen av gymnasieutbildningens och yrkesutbildningens elevantal och finansiering samt hur utbildningsanordnarna själva kan besluta om antalet studerande beskrivs närmare ovan. Om uppehållstillstånd för examensinriktad gymnasieutbildning och yrkesutbildning i fortsättningen skulle beviljas som kontinuerliga, skulle det sannolikt i viss mån öka antalet utländska studerande som söker till dessa utbildningar, men inte planmässigt. Då skulle man också behöva förbereda sig i den offentliga ekonomin för ett ökat antal studerande.

De utländska studerande som deltar i särskilt gymnasieutbildningen men också i yrkesutbildningen är ofta minderåriga och berörs av läroplikten enligt den nya läropliktslagen (1214/2020) som trädde i kraft den 1 augusti 2021. Läropliktiga enligt 2 § 1 mom. i den lagen är barn, dvs. personer under 18 år, som har sin vanliga vistelseort i Finland. Enligt specialmotiveringen till detta moment (RP 173/2020 rd) anses ett barn ha sin vanliga vistelseort i Finland om barnet har en hemkommun enligt lagen om hemkommun. I avsnitt 5.1 beskrivs erhållandet av rätten till hemkommun med stöd av 4 § i lagen om hemkommun och konstateras att tillståndshavare får hemkommun oavsett tillståndsslag. I fråga om tillfälligt uppehållstillstånd utreds förutsättningarna för att få hemkommun, och då får personen hemkommun lite senare. Detta är inte fallet med kontinuerligt uppehållstillstånd då tillståndshavaren i praktiken får hemkommun genast.

I fråga om minderåriga utländska studerande som vanligen studerar i gymnasieutbildningen framhävs betydelsen av att få hemkommun ur den nya läropliktslagens synvinkel. Lagen har

direkta konsekvenser i en situation där minderåriga utlänningar som kommer till Finland för att studera beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd för att de ska få hemkommun direkt enligt lagen om hemkommun och omfattas av läroplikten enligt lag. Läroplikt innebär att det inte är frivilligt att delta i utbildningen. Vårdnadshavaren är skyldig att se till att den läropliktiga fullgör sin läroplikt och lagen framhäver betydelsen av detta vid vite. I praktiken är det svårt att nå vårdnadshavare som vistas utomlands och att ur läropliktslagens synvinkel säkerställa omständigheter och ansvar i samband med ett minderårigt barns läroplikt. Språkfrågor och det faktum att utlänningar inte känner till utbildningssystemet i Finland försvårar behandlingen av ärenden. Minderåriga som kommer till Finland för att studera kommer för närvarande vanligen utan vårdnadshavare, och ansökningarna om familjeåterförening till en i Finland bosatt minderårig är fåtaliga. Det finns ingen uppgift om varför en minderårig skickas till Finland ensam för att studera, men orsakerna kan åtminstone delvis hänföra sig till tryggheten av försörjning. I Finland vistas också minderåriga studerande på andra stadiet vars vistelse i landet grundar sig på familjeband, då uppehållstillståndet är kontinuerligt om anknytningspersonens uppehållstillstånd är det.

Att byta tillståndslag från tillfälligt till kontinuerligt kan tänkas öka antalet sökande till gymnasie- och yrkesutbildningen på ovan beskrivna sätt utan framförhållning så att det med avseende på offentliga eller samhällsliga intressen medför en betydande ökning av statsandelar och statsunderstöd och annan finansiering. En sådan ökning beaktar inte heller de nationella och regionala kompetensbehoven som relaterar till gymnasie- och yrkesutbildningen. Ett kontinuerligt uppehållstillstånd innebär en starkare och mer permanent grund för vistelse i landet och därmed också potentiellt ökad invandring av familjemedlemmar. När man dessutom beaktar de rättsliga konsekvenserna i samband med läroplikten och erhållandet av hemkommun är det inte motiverat att ändra tillståndslaget.

Om kontinuerligt uppehållstillstånd endast beviljas myndiga studerande vid gymnasier och yrkesinstitut som studerar för examen, ställs de som ansöker om uppehållstillstånd i ojämlik ställning på grund av ålder. Myndighetsålder kan trots det vara en godtagbar grund för särbehandling. Ur likabehandlingssynvinkel är det ändå inte motiverat att minderåriga och myndiga examensstuderande på andra stadiet behandlas olika, och därför ska alla studerande på andra stadiet beviljas tillfälligt uppehållstillstånd såsom för närvarande. Det kan dock vara nödvändigt att vidare utreda ändringen av tillståndslaget för myndiga till kontinuerligt, efter att man inhämtat erfarenheter av ändringen av tillståndslaget för examensstuderande vid högskolor.

I samband med tillståndslaget för studerande som avlägger högskoleexamen ska man också beakta regleringen om studieavgifter. Av tredjelandsmedborgare som antagits till någon annan utbildning än utbildning på finska eller svenska som leder till en lägre eller högre högskoleexamen tas ut en studieavgift på minst 1 500 euro per läsår. Bestämmelser om avgiften finns i 10 § i universitetslagen (558/2009) och 13 a § i yrkeshögskolelagen (932/2014). Enligt regeringens proposition om studieavgifter (RP 77/2015) har medborgare i EU/EES-området och medborgare i andra länder som jämställs med dem en förmånligare ställning och bestämmelsen hänför sig till rättsakter och skyldigheter som binder Finland som medlem i Europeiska unionen och bygger på ömsesidighet. Riksdagens grundlagsutskott har i sina utlåtanden betraktat denna praxis som en godtagbar grund för åtskillnad enligt medborgarskap enligt 6 § 2 mom. i grundlagen (t.ex. GrUU 22/2004 rd, GrUU 6/2008 rd och GrUU 11/2009 rd). I propositionen när det gäller ändring av tillståndslag handlar det inte om åtskillnad på grund av medborgarskap utan åtskillnad mellan utbildning för högskoleexamen och andra studier. Skyldigheten att betala studieavgift kan med avseende på denna proposition anses vara en godtagbar åtskillnadsgrund för tillståndslaget eftersom den endast gäller ovan nämnda studerande som studerar för en högskoleexamen.

10.4 Slutord

Propositionen innehåller också andra förslag. Regleringen om forskare, studerande, praktikanter och volontärer samt tredjelandsmedborgare som kommer för arbetsferie ska enligt förslaget koncentreras till forskar- och studerandelagen. På så sätt är regleringen om avslag på ansökan samt beslut om att återkalla eller inte förnya uppehållstillstånd densamma oberoende av om t.ex. en forskare är en forskare som avses i forskar- och studerandedirektivet eller en forskare som avses i den nationella regleringen. I lagen föreskrivs också närmare om förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd, i synnerhet nationellt uppehållstillstånd, i jämförelse med bestämmelserna i den gällande utlänningslagen. Enligt förslaget finns bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd i lag och lagmotivering, och inte längre i t.ex. Migrationsverkets anvisningar eller etablerad förvaltningspraxis. Detta gäller också förslaget till reglering om rätten att arbeta och idka näring och dess varaktighet (14–16 och 18 § i förslaget), vilket förtydligar tredjelandsmedborgarens rättigheter, arbetsgivarens skyldigheter och myndighetens rådgivningsskyldighet.

De föreslagna ändringarna i bestämmelserna representerar på många sätt en tolkning som beaktar de grundläggande fri- och rättigheterna med hänsyn till såväl likabehandlingsprincipen i 6 § som skyddet för privatlivet i 10 § i grundlagen och till relaterat skydd för familjelivet. Bestämmelser om skydd för familjelivet finns också i artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Ändringarna av rätten att arbeta bidrar till fullgörandet av den skyldighet att se till skyddet av arbetskraften som åläggs myndigheterna i 18 § i grundlagen.

Grundlagens 21 § 1 mom. innehåller en grundläggande bestämmelse om vars och ens rätt att få sin sak behandlad och avgjord av en domstol eller någon annan myndighet. Grundlagens 21 § 2 mom. gäller tryggheten av förvaltningsprocessens rättsgarantier och i det ingår ett krav på att processen och garantierna ska tryggas genom en lag som godkänts av riksdagen. I bestämmelsen uppräknas de viktigaste delområdena av rättvis rättegång och god förvaltning, dvs. offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring. Regleringen om sökande av ändring i propositionen tryggar att förfarandena vid ändringssökande är så lika som möjligt i förhållande till uppehållstillstånd som beviljas med stöd av utlänningslagen.

Utlänningslagens allmänna bestämmelser om inresa, utresa, vistelse och arbete ska till allmänna delar fortsättningsvis iakttas och utlänningslagens bestämmelser om tillsyn tillämpas, såsom ovan konstateras.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 1 och 2 §, 4 § 2, 4–6 och 12 punkten, rubriken för 6 § och 6 § 1 mom., 7 §, 8 § 4 mom., 9 och 10 §, 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 12 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 6 punkten, 13 § 3 mom., 14–16 och 18 §, 21 § 1 mom. 1 punkten och 31 § samt

fogas till 4 § nya 2 a-, 4 a- och 6 a-punkter, till lagen nya 6 a, 7 a, 8 a och 9 a § som följer:

1 §

Lagens syfte

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete, nedan *forskar- och studerandedirektivet*. Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om rätt för en sådan tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde eller som inte kan beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet att få nationellt uppehållstillstånd.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om eller har beviljats tillträde till en medlemsstats (*medlemsstat*) territorium i Europeiska unionen (*unionen*) med stöd av forskar- och studerandedirektivet eller nationell lagstiftning.

Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som är familjemedlemmar till sådana medborgare i en medlemsstat som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,

2) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning,

3) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,

4) som kommer till en medlemsstat som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, eller

5) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning.

Bestämmelserna i 6 och 7 § tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som ansöker om internationellt skydd, som får internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta, eller

2) vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *forskare enligt forskar- och studerandedirektivet* en i artikel 3.2 i forskar- och studerandedirektivet avsedd tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller högre högskoleexamen som ger tillträde till doktorandutbildning, som väljs ut av ett forskningsorgan och som beviljats inresa till en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan examen,

2 a) *nationell forskare* en tredjelandsmedborgare som inte är en i 2 punkten avsedd forskare, men som kommer för att bedriva vetenskaplig forskning i Finland,

4) *arbetspraktikant* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i praktik som bygger på ett anställningsförhållande i syfte att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

4 a) *praktikant* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i ett praktikprogram där praktiken inte utförs i ett anställningsförhållande och där syftet är att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

5) *volontär* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att delta i volontärarbete i Finland inom ramen för unionens volontärprogram eller att delta i annat volontärarbete på basis av ett avtal mellan Finland och en annan stat eller medborgarorganisationers utbytesprogram och där volontärarbetet inte utförs i ett anställningsförhållande,

6) *högskola* ett universitet enligt universitetslagen (558/2009), Försvarshögskolan enligt lagen om Försvarshögskolan (1121/2008), en yrkeshögskola enligt yrkeshögskolelagen (932/2014), Polisyrkeshögskolan enligt lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) och Högskolan på Åland enligt landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81),

6 a) *läroanstalt* en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017),

12) *familjemedlem* en familjemedlem enligt 37 § i utlänningslagen.

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

En forskare enligt forskar- och studerandedirektivet beviljas i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet.

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

En nationell forskare beviljas uppehållstillstånd som nationell forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett avtal med forskningsorganet. På avtalet tillämpas 5 §, med undantag av 2 mom. 6 punkten i den paragrafen.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärvsarbetet.

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst två år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

7 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för studier

En annan tredjelandsmedborgare än den tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som examensstuderande vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt för den tid studierna varar. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid som återstår av studierätten.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att den studerande lägger fram utredning om att försörjningen är tryggad för det första året. Om uppehållstillståndet söks för en kortare tid än ett år, ska den studerande lägga fram utredning om att försörjningen är tryggad för uppehållstillståndets hela giltighetstid. Ett ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska beviljas är att tredjelandsmedborgaren har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Om den beräknade studietiden är minst två år räcker det med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna.

En utlännings försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen för uppehållstillståndets hela giltighetstid.

7 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier

En tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som examensstuderande vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

En tredjelandsmedborgare beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som studerande i Finland

- 1) till en annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till examen eller yrke, eller
- 2) till en högskola eller annan läroanstalt även för andra studier än sådana som leder till examen, om det finns grundad anledning att bevilja uppehållstillstånd.

Uppehållstillståndet beviljas för den tid studierna varar, i fråga om studier som avses i 1 mom. som kontinuerligt tillstånd och i fråga om andra studier som tillfälligt tillstånd. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid återstoden av studierna kräver. Ett fortsatt uppehållstillstånd

RP 232/2021 rd

beviljas som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet har beviljats som kontinuerligt tillstånd, i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd.

På beviljande av uppehållstillstånd tillämpas 7 § 3 och 4 mom.

8 §

Beviljande av uppehållstillstånd för arbetspraktik

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

8 a §

Beviljande av uppehållstillstånd för praktik

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för praktik om han eller hon har godkänts att delta i ett praktikprogram som grundar sig på unionens program, ett mellanstatligt avtal eller medborgarorganisationers utbytesprogram eller ett program som ordnas av ett offentligt samfund. Praktiken ska ha ett utbildnings- eller inlärningsmål som stöder tredjelandsmedborgarens utveckling av sin kompetens.

Tredjelandsmedborgaren ska visa upp ett praktikavtal som ingåtts med värdenheten och som innehåller följande uppgifter:

1) en beskrivning av praktikprogrammet, med uppgifter om dess utbildningsmål eller utbildningsinnehåll,

2) praktikens längd,

3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken,

4) tiderna för praktiktjänstgöringen,

5) stipendium och andra förmåner som ges för praktiken.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen, dock så att den huvudsakliga försörjningskällan är sådan inkomst som avses i 2 mom. 5 punkten.

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

9 §

Beviljande av uppehållstillstånd för volontärarbete

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram, förutsatt att han eller hon har ingått ett avtal med den värdenhet som ansvarar för volontärverksamheten. I avtalet ska ingå följande uppgifter:

1) en beskrivning av volontärprogrammet,

2) volontärarbetets längd,

3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,

4) tiderna för volontärtjänstgöringen,

5) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen,

6) vid behov den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbetet.

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för annat volontärarbete, om volontärarbetet grundar sig på ett avtal som Finland ingått med en annan stat eller på medborgarorganisationers utbytesprogram och de uppgifter om volontärarbetet som avses i 1 mom. 1–6 punkten läggs fram.

RP 232/2021 rd

En förutsättning för uppehållstillstånd är att volontärens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst ett år.

9 a §

Beviljande av uppehållstillstånd på basis av ett avtal om feriearbete

En tredjelandsmedborgare som är medborgare i en stat som ingått ett avtal om feriearbete med finska staten beviljas uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller de villkor som anges i avtalet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst den tid som anges i avtalet om feriearbete.

10 §

Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller 7 a § beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Uppehållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 7 eller 7 a § har gått ut.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att försörjningen för den person som avses i 1 mom. är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst två år. Uppehållstillståndet beviljas dock som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet var kontinuerligt. Om det första uppehållstillstånd som beviljats på denna grund beviljas för kortare tid än två år, kan fortsatt uppehållstillstånd på samma grund sökas högst två gånger inom tre år från det att det första tillstånd som söktes på denna grund beviljades. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas dock inte för kortare tid än sex månader. Om en tredjelandsmedborgare avlägger en ny examen eller slutför en ny forskning, upphör hans eller hennes rätt till uppehållstillstånd som söks med stöd av denna paragraf på basis av den tidigare examen eller forskningen.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

1) villkoren enligt 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

1) tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller villkoren i de nämnda paragraferna,

Myndigheten får återkalla eller besluta att inte förlänga ett uppehållstillstånd, om

6) den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet, inte gör tillräckliga framsteg i sina studier, den studerandes försörjning inte är tryggad eller försäkring inte är i kraft, eller

13 §

Anteckningar i uppehållstillståndskortet

I uppehållstillståndskortet antecknas ”forskare-rörlighet”, om forskaren i sin ansökan har meddelat att han eller hon har för avsikt att bedriva en del av sin forskning i en eller flera andra medlemsstater och forskningen bedrivs i mer än 180 dagar per medlemsstat.

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

1) med stöd av 6, 6 a eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,

2) med stöd av 8 § har rätt att arbeta enligt grunden för tillståndet,

3) med stöd av 7 eller 7 a § har rätt att arbeta, om

a) arbetet är arbetspraktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete,

b) arbetsmängden utjämnas under kalenderåret till i genomsnitt 30 timmar per vecka.

Rätten att arbeta i fråga om en tredjelandsmedborgare som fått uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § bestäms på basis av respektive mellanstatliga avtal om feriearbete.

Bestämmelser om tredjelandsmedborgares rätt att idka näring finns i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919). I fråga om Åland finns bestämmelser om rätten att idka näring i landskapslagen om rätt att utöva näring (Ålands författningssamling 1996:47).

15 §

Rätten att börja arbeta samt hur länge rätten gäller

Rätten att arbeta börjar gälla när ett uppehållstillstånd som innefattar denna rätt har beviljats och att gälla upphör när uppehållstillståndets giltighetstid går ut. Rätten enligt ett nytt uppehållstillstånd börjar gälla när uppehållstillståndet har beviljats.

Om en tredjelandsmedborgares rätt att arbeta grundar sig på ett uppehållstillstånd enligt denna lag och ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts på samma eller annan grund medan det tidigare uppehållstillståndet varit gällande, fortsätter rätten i enlighet med det tidigare uppehållstillståndet tills uppehållstillstånd har beviljats enligt den nya ansökan eller tills ett beslut om avslag vunnit laga kraft. Om uppehållstillstånd har beviljats med stöd av 8 eller 9 a § och

fortsatt uppehållstillstånd söks på annan grund, upphör rätten att arbeta enligt det tidigare uppehållstillståndet dock när uppehållstillståndets giltighetstid går ut.

Med avvikelse från 2 mom. har en tredjelandsmedborgare som har avlagt examen och vars ansökan om fortsatt uppehållstillstånd för att arbeta, söka arbete eller bedriva företagsverksamhet har gjorts medan ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 7 eller 7 a § varit gällande, obegränsad rätt att arbeta efter att ha gjort ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vid avslagsbeslut fortsätter den obegränsade rätten att arbeta tills avslagsbeslutet har vunnit laga kraft.

Om rätten att arbeta grundar sig på uppehållstillstånd och personen i fråga utvisas, upphör rätten att arbeta när beslutet om utvisning blir verkställbart.

16 §

Rätten för familjemedlemmar att vistas och arbeta i landet

Familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd med stöd av denna lag beviljas tillfälligt eller kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband med stöd av denna lag. På uppehållstillståndets längd tillämpas i fråga om det första uppehållstillståndet 53 § 1 och 2 mom. i utlänningslagen och i fråga om fortsatt uppehållstillstånd 55 § 1–3 mom. i den lagen.

Familjemedlemmar till en person som beviljats uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband, om det avtalas om detta i avtalet om feriearbete.

Familjemedlemmarnas försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta.

18 §

Forskares familjemedlemmars rörlighet och rätt att arbeta

En forskares familjemedlemmar som har ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten, har rätt till inresa och vistelse i Finland tillsammans med forskaren, om de villkor för rörlighet som anges nedan är uppfyllda.

En forskares familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta med stöd av ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten. Rätten att arbeta upphör dock, om Migrationsverket på det sätt som föreskrivs i 22 § invänder mot en familjemedlems rörlighet.

21 §

Underrättelsens innehåll

Med underrättelsen enligt 20 § ska forskaren lämna följande uppgifter och handlingar:

1) en kopia av ett sådant giltigt resedokument och ett sådant av den första medlemsstaten utfärdat giltigt tillstånd som gäller under rörlighetsperioden,

31 §

Sökande av ändring

Vid sökande av ändring tillämpas bestämmelserna om behörig förvaltningsdomstol i 192 § i utlänningslagen, bestämmelserna om beviljande av tillstånd att anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i 196 § 4 mom. i den lagen, bestämmelserna om ingivande av besvärsskrift

i 197 § 1 och 3 mom. i den lagen och bestämmelserna om avgörande av ansökan som avser verkställighet i 199 § i den lagen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 56 och 77 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 77 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 720/2018,
och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 380/2006 och 332/2016, ett nytt 5 mom. som följer:

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Om en del av eller alla de vistelser som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på annan grund än 7, 7 a eller 10 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018).

77 §

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete beviljas en utlänning som

4) yrkesmässigt verkar inom kultur eller konst med undantag av restaurangmusiker,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 10 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1600/2015, som följer:

10 §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 13 a § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 13 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1601/2015, som följer:

13 a §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett

RP 232/2021 rd

avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 december 2021

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

1.

Lag

om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 1 och 2 §, 4 § 2, 4–6 och 12 punkten, rubriken för 6 § och 6 § 1 mom., 7 §, 8 § 4 mom., 9 och 10 §, 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 12 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 6 punkten, 13 § 3 mom., 14–16 och 18 §, 21 § 1 mom. 1 punkten och 31 § samt

fogas till 4 § nya 2 a-, 4 a- och 6 a-punkter, till lagen nya 6 a, 7 a, 8 a och 9 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete (*forskar- och studerandedirektivet*).

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete, nedan *forskar- och studerandedirektivet*. Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om rätt för en sådan tredjelandsmedborgare som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde eller som inte kan beviljas uppehållstillstånd enligt direktivet att få nationellt uppehållstillstånd.

2 §

2 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tredjelandsmedborgare enligt 4 § 1 punkten som ansöker om eller har beviljats tillträde till en medlemsstats (*medlemsstat*) territorium i Europeiska unionen (*unionen*) för forskning, studier, praktik eller deltagande i volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram.

Denna lag tillämpas på tredjelandsmedborgare som ansöker om eller har beviljats tillträde till en medlemsstats (*medlemsstat*) territorium i Europeiska unionen (*unionen*) med stöd av forskar- och studerandedirektivet eller nationell lagstiftning.

Gällande lydelse

Lagen ska inte tillämpas på tredjelandsmedborgare

1) som ansöker om internationellt skydd, som får internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehålllet i det beviljade skyddet eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta,

2) vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter,

3) som är familjemedlemmar till medborgare i någon medlemsstat som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,

4) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning,

5) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,

6) som kommer till en medlemsstat som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal,

7) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning.

Föreslagen lydelse

Denna lag tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som är familjemedlemmar till sådana medborgare i en medlemsstat som har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen,

2) som har ställning som varaktigt bosatta i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning,

3) som, i likhet med sina familjemedlemmar och oavsett medborgarskap, har rättigheter i fråga om fri rörlighet som motsvarar unionsmedborgares rättigheter enligt avtal antingen mellan unionen och dess medlemsstater och tredjeländer eller mellan unionen och tredjeländer,

4) som kommer till en medlemsstat som praktikanter inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, eller

5) som har beviljats inresa och vistelse som högkvalificerade arbetstagare i enlighet med rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning.

Bestämmelserna i 6 och 7 § tillämpas inte på tredjelandsmedborgare

1) som ansöker om internationellt skydd, som får internationellt skydd i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehålllet i det beviljade skyddet eller som beviljats tillfälligt skydd i en medlemsstat i enlighet med rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta, eller

2) vars utvisning har skjutits upp på grund av faktiska eller rättsliga omständigheter.

Gällande lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *forskare* en tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller högre högskoleexamen som ger tillträde till doktorandutbildning, som väljs ut av ett forskningsorgan och som beviljats inresa till en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan examen,

4) praktikant en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i praktik som bygger på ett anställningsförhållande i syfte att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

(ny)

5) *volontär* en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att delta i volontärarbete i Finland inom ramen för unionens volontärprogram och som inte omfattas av ett anställningsförhållande,

6) *högskola* läroanstalter som bedriver verksamhet och är belägna i Finland, som följer det finländska högskolesystemet och som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt högskolelagstiftningen,

(ny)

Föreslagen lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) **forskare enligt forskar- och studerandedirektivet** en i artikel 3.2 i forskar- och studerandedirektivet avsedd tredjelandsmedborgare som innehar en doktorsexamen eller högre högskoleexamen som ger tillträde till doktorandutbildning, som väljs ut av ett forskningsorgan och som beviljats inresa till en medlemsstats territorium för att bedriva forskningsverksamhet som normalt kräver sådan examen,

2 a) **nationell forskare** en tredjelandsmedborgare som inte är en i 2 punkten avsedd forskare, men som kommer för att bedriva vetenskaplig forskning i Finland,

4) **arbetspraktikant** en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i praktik som bygger på ett anställningsförhållande i syfte att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

4 a) **praktikant** en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att i Finland delta i ett praktikprogram där praktiken inte utförs i ett anställningsförhållande och där syftet är att förvärva kunskaper och erfarenheter i en yrkesmiljö,

5) **volontär** en tredjelandsmedborgare som beviljats rätt att delta i volontärarbete i Finland inom ramen för unionens volontärprogram eller att delta i annat volontärarbete på basis av ett avtal mellan Finland och en annan stat eller medborgarorganisationers utbytesprogram och där volontärarbetet inte utförs i ett anställningsförhållande,

6) **högskola** ett universitet enligt universitetslagen (558/2009), Försvarshögskolan enligt lagen om Försvarshögskolan (1121/2008), en yrkeshögskola enligt yrkeshögskolelagen (932/2014), Polisyrkeshögskolan enligt lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) och Högskolan på Åland enligt landskapslagen om Högskolan på Åland (Ålands författningssamling 2002:81),

6 a) **läroanstalt** en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan

Gällande lydelse

12) *familjemedlemmar* tredjelandsmedborgare enligt definitionen i artikel 4.1 i rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening.

6 §

Beviljande av uppehållstillstånd för vetenskaplig forskning

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för forskare för vetenskaplig forskning, om han eller hon har ingått avtal med ett forskningsorgan enligt 5 §.

(ny)

Föreslagen lydelse

utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017),

12) **familjemedlem** en familjemedlem enligt 37 § i utlänningslagen.

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

En forskare enligt forskar- och studerandedirektivet beviljas i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet.

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

En nationell forskare beviljas uppehållstillstånd som nationell forskare för att bedriva vetenskaplig forskning. Forskaren ska ingå ett avtal med forskningsorganet. På avtalet tillämpas 5 §, med undantag av 2 mom. 6 punkten i den paragrafen.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärvsarbetet.

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst två år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kon-

Gällande lydelse

7 §

Beviljande av uppehållstillstånd för studier

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som studerande vid en i Finland belägen

1) högskola och har betalat högskolans avgifter, eller

2) annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till en examen eller ett yrke eller också för andra studier, om det finns en motiverad orsak till att bevilja uppehållstillstånd.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att den studerandes försörjning är tryggad på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen. Ett ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska beviljas är att tredjelandsmedborgaren har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Om den beräknade studietiden är minst två år räcker det med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna.

Uppehållstillståndet kan beviljas som ett tillfälligt tillstånd för två år, om inte tillståndet söks för kortare tid eller för högst den tid som studierna varar, om studietiden understiger två år.

(ny)

Föreslagen lydelse

7 §

Beviljande av **i forskar- och studerandedirektivet avsett** uppehållstillstånd för studier

tinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

En annan tredjelandsmedborgare än den tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som examensstuderande vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt för den tid studierna varar. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid som återstår av studierätten.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att den studerande lägger fram utredning om att försörjningen är tryggad för det första året. Om uppehållstillståndet söks för en kortare tid än ett år, ska den studerande lägga fram utredning om att försörjningen är tryggad för uppehållstillståndets hela giltighetstid. Ett ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska beviljas är att tredjelandsmedborgaren har en försäkring som täcker sjukvårdskostnaderna. Om den beräknade studietiden är minst två år räcker det med att försäkringen täcker läkemedelskostnaderna.

En utlännings försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen för uppehållstillståndets hela giltighetstid.

7 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för studier

En tredjelandsmedborgare som avses i 2 § 3 mom. beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som examensstuderande vid en högskola i Finland och har betalat högskolans avgifter.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

En tredjelandsmedborgare beviljas nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som studerande i Finland

*1) till en annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till examen eller yrke, eller
2) till en högskola eller annan läroanstalt även för andra studier än sådana som leder till examen, om det finns grundad anledning att bevilja uppehållstillstånd.*

Uppehållstillståndet beviljas för den tid studierna varar, i fråga om studier som avses i 1 mom. som kontinuerligt tillstånd och i fråga om andra studier som tillfälligt tillstånd. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för den tid återstoden av studierna kräver. Ett fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet har beviljats som kontinuerligt tillstånd, i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd.

På beviljande av uppehållstillstånd tillämpas 7 § 3 och 4 mom.

8 §

Beviljande av uppehållstillstånd för praktik

8 §

Beviljande av uppehållstillstånd för arbetspraktik

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader som är den maximala praktiktiden.

Uppehållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

8 a §

(ny)

Beviljande av uppehållstillstånd för praktik

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för praktik om han eller hon har godkänts att delta i ett praktikprogram som grundar sig på unionens program, ett mellanstatligt avtal eller medborgarorganisationers utbytesprogram eller ett program som ordnas av ett offentligt samfund. Praktiken ska ha ett utbildnings- eller inlärningsmål som stöder tredjelandsmedborgarens utveckling av sin kompetens.

Tredjelandsmedborgaren ska visa upp ett praktikavtal som ingåtts med värdenheten och som innehåller följande uppgifter:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

- 1) en beskrivning av praktikprogrammet, med uppgifter om dess utbildningsmål eller utbildningsinnehåll,
- 2) praktikens längd,
- 3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena under praktiken,
- 4) tiderna för praktiktjänstgöringen,
- 5) stipendium och andra förmåner som ges för praktiken.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen, dock så att den huvudsakliga försörjningskällan är sådan inkomst som avses i 2 mom. 5 punkten.

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst 18 månader.

9 §

9 §

Beviljande av uppehållstillstånd för volontärarbete

Beviljande av uppehållstillstånd för volontärarbete

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram, förutsatt att han eller hon har ingått ett avtal med den värdenhet som ansvarar för volontärverksamheten. I avtalet ska ingå följande uppgifter:

- 1) en beskrivning av volontärprogrammet,
- 2) volontärarbetets längd,
- 3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,
- 4) tiderna för volontärtjänstgöringen,
- 5) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen,
- 6) vid behov den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbetet.

(ny)

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för volontärarbete som utförs inom ramen för unionens volontärprogram, förutsatt att han eller hon har ingått ett avtal med den värdenhet som ansvarar för volontärverksamheten. I avtalet ska ingå följande uppgifter:

- 1) en beskrivning av volontärprogrammet,
- 2) volontärarbetets längd,
- 3) tjänstgörings- och handledningsförhållandena för volontärprogrammet,
- 4) tiderna för volontärtjänstgöringen,
- 5) uppgift om de medel som finns tillgängliga för att täcka kostnaderna för tredjelandsmedborgarens uppehälle och logi och en minimisumma fickpengar för hela vistelsen,
- 6) vid behov den utbildning tredjelandsmedborgaren kommer att få som hjälp för att kunna utföra volontärarbetet.

En tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd för annat volontärarbete, om volontärarbetet grundar sig på ett avtal som Finland ingått med en annan stat eller på medborgarorganisationers utbytesprogram och de uppgifter om volontärarbetet som avses i 1 mom. 1–6 punkten läggs fram.

Gällande lydelse

En förutsättning för uppehållstillstånd är att volontärens försörjning är tryggad *på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen.*

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst ett år.

Föreslagen lydelse

En förutsättning för uppehållstillstånd är att volontärens försörjning är tryggad *i enlighet med 39 § i utlänningslagen.*

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst ett år.

9 a §

(ny)

Beviljande av uppehållstillstånd på basis av ett avtal om feriearbete

En tredjelandsmedborgare som är medborgare i en stat som ingått ett avtal om feriearbete med finska staten beviljas uppehållstillstånd, om han eller hon uppfyller de villkor som anges i avtalet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att tredjelandsmedborgarens försörjning är tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst den tid som anges i avtalet om feriearbete.

10 §

Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 eller 7 § beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att försörjningen för den person som avses i 1 mom. är tryggad *på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen.*

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst *ett år efter att det föregående tillståndet har gått ut.* Upphållstillståndet beviljas dock som kontinuerligt tillstånd, om det tidigare var kontinuerligt.

10 §

Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller *7 a §* beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. *En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Upphållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 7 eller 7 a § har gått ut.*

En förutsättning för uppehållstillstånd är att försörjningen för den person som avses i 1 mom. är tryggad *i enlighet med 39 § i utlänningslagen.*

Upphållstillståndet beviljas som tillfälligt tillstånd för högst *två år.* Upphållstillståndet beviljas dock som kontinuerligt tillstånd, om det föregående uppehållstillståndet var kontinuerligt. *Om det första uppehållstillstånd som*

Gällande lydelse

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6 eller 7 § löper ut, och alla övriga villkor är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

- 1) villkoren enligt 6–9 § inte uppfylls,

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6–10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

- 1) tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller villkoren i 6–10 §,

Myndigheten får återkalla eller besluta att inte förlänga ett uppehållstillstånd, om

Föreslagen lydelse

beviljats på denna grund beviljas för kortare tid än två år, kan fortsatt uppehållstillstånd på samma grund sökas högst två gånger inom tre år från det att det första tillstånd som söks på denna grund beviljades. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas dock inte för kortare tid än sex månader. Om en tredjelandsmedborgare avlägger en ny examen eller slutför en ny forskning, upphör hans eller hennes rätt till uppehållstillstånd som söks med stöd av denna paragraf på basis av den tidigare examen eller forskningen.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

- 1) villkoren enligt 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

- 1) tredjelandsmedborgaren inte längre uppfyller villkoren i de nämnda paragraferna,

Myndigheten får återkalla eller besluta att inte förlänga ett uppehållstillstånd, om

Gällande lydelse

6) den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet *eller* gör inte tillräckliga framsteg i sina studier, eller

13 §

Anteckningar i uppehållstillståndskortet

Om en forskare beviljas uppehållstillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska i uppehållstillståndskortet anges "forskare-rörlighet".

14 §

Studerandes rätt att arbeta

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd *enligt 7 § har rätt att arbeta förutsatt att*

1) arbetet är praktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete,

2) arbetsmängden utjämnas till i genomsnitt 25 timmar per vecka under den tid då egentlig undervisning ordnas vid läroanstalten, eller

3) ett heltidsarbete infaller under en tid då egentlig undervisning inte ordnas vid läroanstalten.

Föreslagen lydelse

6) den studerande inte iakttar de tidsfrister som gäller för bedrivande av ekonomisk verksamhet, inte gör tillräckliga framsteg i sina studier, *den studerandes försörjning inte är trygkad eller försäkring inte är i kraft*, eller

13 §

Anteckningar i uppehållstillståndskortet

I uppehållstillståndskortet antecknas "forskare-rörlighet", *om forskaren i sin ansökan har meddelat att han eller hon har för avsikt att bedriva en del av sin forskning i en eller flera andra medlemsstater och forskningen bedrivs i mer än 180 dagar per medlemsstat.*

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

1) med stöd av 6, 6 a eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,

2) med stöd av 8 § har rätt att arbeta enligt grunden för tillståndet,

3) med stöd av 7 eller 7 a § har rätt att arbeta, om

a) arbetet är arbetspraktik som ingår i examen eller ett slutarbete som ingår i studierna och utförs som förvärvsarbete,

b) arbetsmängden utjämnas under kalenderåret till i genomsnitt 30 timmar per vecka.

Rätten att arbeta i fråga om en tredjelandsmedborgare som fått uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § bestäms på basis av respektive mellanstatliga avtal om feriearbete.

Bestämmelser om tredjelandsmedborgares rätt att idka näring finns i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919). I fråga om Åland finns bestämmelser om rätten att idka näring i landskapslagen om rätt att utöva näring (Ålands författningssamling 1996:47).

Gällande lydelse

15 §

Rätten att börja arbeta och bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har slutfört sin forskning eller avlagt examen får fortsätta det arbete eller den företagsverksamhet som han eller hon har utfört med stöd av ett tidigare uppehållstillstånd eller börja ett nytt arbete eller bedriva företagsverksamhet, om ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts under den tid det uppehållstillstånd som beviljats enligt 6 eller 7 § var i kraft.

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd enligt 10 § får börja arbeta när de har hittat ett arbete eller bedriva företagsverksamhet.

På fortsatt uppehållstillstånd som söks för arbete och företagsverksamhet tillämpas bestämmelserna i 5 kap. i utlänningslagen, om det inte är fråga om uppehållstillstånd som söks med stöd av 6 eller 8 § i denna lag. Ett negativt beslut om fortsatt uppehållstillstånd innebär att arbetet och företagsverksamheten inte får fortsätta, även om ändring i beslutet söks genom besvär.

16 §

Rätten för forskares familjemedlemmar att vistas och arbeta i landet

Familjemedlemmar till en forskare från tredjeländ som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 eller 10 § beviljas enligt denna lag

Föreslagen lydelse

15 §

*Rätten att börja arbeta **samt hur länge rätten gäller***

Rätten att arbeta börjar gälla när ett uppehållstillstånd som innefattar denna rätt har beviljats och att gälla upphör när uppehållstillståndets giltighetstid går ut. Rätten enligt ett nytt uppehållstillstånd börjar gälla när uppehållstillståndet har beviljats.

Om en tredjelandsmedborgares rätt att arbeta grundar sig på ett uppehållstillstånd enligt denna lag och ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har gjorts på samma eller annan grund medan det tidigare uppehållstillståndet varit gällande, fortsätter rätten i enlighet med det tidigare uppehållstillståndet tills uppehållstillstånd har beviljats enligt den nya ansökan eller tills ett beslut om avslag vunnit laga kraft. Om uppehållstillstånd har beviljats med stöd av 8 eller 9 a § och fortsatt uppehållstillstånd söks på annan grund, upphör rätten att arbeta enligt det tidigare uppehållstillståndet dock när uppehållstillståndets giltighetstid går ut.

Med avvikelse från 2 mom. har en tredjelandsmedborgare som har avlagt examen och vars ansökan om fortsatt uppehållstillstånd för att arbeta, söka arbete eller bedriva företagsverksamhet har gjorts medan ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 7 eller 7 a § varit gällande, obegränsad rätt att arbeta efter att ha gjort ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vid avslagsbeslut fortsätter den obegränsade rätten att arbeta tills avslagsbeslutet har vunnit laga kraft.

Om rätten att arbeta grundar sig på uppehållstillstånd och personen i fråga utvisas, upphör rätten att arbeta när beslutet om utvisning blir verkställbart.

16 §

Rätten för familjemedlemmar att vistas och arbeta i landet

Familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd med

Gällande lydelse

kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband. Giltighetstiden för uppehållstillståndet får inte vara längre än för forskarens uppehållstillstånd.

Familjemedlemmarnas försörjning ska vara tryggad på det sätt som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen.

Familjemedlemmar har rätt att förvärvsarbeta i enlighet med bestämmelserna i utlänningslagen.

18 §

Rörlighet för forskares familjemedlemmar

En forskares familjemedlemmar som har ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten, har rätt till inresa och vistelse i Finland tillsammans med forskaren, om de villkor för rörlighet som anges nedan är uppfyllda.

21 §

Underrättelsens innehåll

Med underrättelsen enligt 20 § ska forskaren lämna följande uppgifter och handlingar:

1) en kopia av ett giltigt resedokument och ett giltigt tillstånd som utfärdats av den första medlemsstaten och som täcker rörlighetsperioden,

Föreslagen lydelse

stöd av denna lag beviljas tillfälligt eller kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av familjeband med stöd av denna lag. På uppehållstillståndets längd tillämpas i fråga om det första uppehållstillståndet 53 § 1 och 2 mom. i utlänningslagen och i fråga om fortsatt uppehållstillstånd 55 § 1–3 mom. i den lagen.

Familjemedlemmar till en person som beviljats uppehållstillstånd på den grund som anges i 9 a § beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband, om det avtalas om detta i avtalet om feriearbete.

Familjemedlemmarnas försörjning ska vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen.

Familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta.

18 §

Forskares familjemedlemmars rörlighet och rätt att arbeta

En forskares familjemedlemmar som har ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten, har rätt till inresa och vistelse i Finland tillsammans med forskaren, om de villkor för rörlighet som anges nedan är uppfyllda.

En forskares familjemedlemmar har obegränsad rätt att arbeta med stöd av ett giltigt uppehållstillstånd beviljat av den första medlemsstaten. Rätten att arbeta upphör dock, om Migrationsverket på det sätt som föreskrivs i 22 § invänder mot en familjemedlems rörlighet.

21 §

Underrättelsens innehåll

Med underrättelsen enligt 20 § ska forskaren lämna följande uppgifter och handlingar:

1) en kopia av ett sådant giltigt resedokument och ett sådant av den första medlemsstaten utfärdat giltigt tillstånd som gäller under rörlighetsperioden,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

31 §

Besvär

Sökande av ändring

I beslut som fattats av Migrationsverket och som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I beslut av förvaltningsdomstolen får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen bara om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Migrationsverket har rätt att överklaga sådana beslut av förvaltningsdomstolen genom vilka beslut av Migrationsverket har upphävts eller ändrats.

Vid sökande av ändring tillämpas bestämmelserna om behörig förvaltningsdomstol i 192 § i utlänningslagen, bestämmelserna om beviljande av tillstånd att anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i 196 § 4 mom. i den lagen, bestämmelserna om ingivande av besvärsskrift i 197 § 1 och 3 mom. i den lagen och bestämmelserna om avgörande av ansökan som avser verkställighet i 199 § i den lagen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 56 och 77 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i utlänningslagen (301/2004) 77 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 720/2018, och fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 380/2006 och 332/2016, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

56 §

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

(ny)

Om en del av eller alla de vistelser som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på annan grund än 7, 7 a eller 10 § i lagen om villkoren för tredje-landsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018).

77 §

77 §

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete beviljas en utlänning som

Annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete beviljas en utlänning som

4) yrkesmässigt verkar inom *vetenskap*, kultur eller konst med undantag av *forskare och restaurangmusiker*,

4) yrkesmässigt verkar inom kultur eller konst med undantag av restaurangmusiker,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i universitetslagen (558/2009) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1600/2015, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

10 §

Gällande lydelse

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

 Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

Föreslagen lydelse

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

 Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, *kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier*, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 13 a § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 13 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1601/2015, som följer:

Gällande lydelse

13 a §

Föreslagen lydelse

13 a §

Gällande lydelse

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Föreslagen lydelse

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, *kontinuerligt uppehållstillstånd som beviljats på annan grund än studier*, permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .
